

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI
SANATTA YETERLİK TEZİ

ALMAN VE FRANSIZ YAY KULLANIM STİLLERİNİN UYGULAMALI KARŞILAŞTIRILMASI

SİBEL GÖKSEL

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞÜKRÜ ÖNER DİNÇ

EDİRNE
2020

Tezin Adı: Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması

Hazırlayan: Sibel GÖKSEL

ÖZET

Bir müzisyenin, müzik eğitime başladığı andan itibaren profesyonel müzik kariyerine ulaşmasında, başarıya götürecek önemli unsurlarından biri eğitimcisidir. Kişinin enstrümanı ile fiziksel özelliklerinin uyumu, enstrümanında doğru hakimiyeti sağlayabilmesi, öğrencini yeteneğinin yanı sıra küçük yaşta itibaren eğitimcisi ile koordineli bir şekilde çalışmasıyla başarılabilir. Öğrencinin yay tutuş stillerinden birini fiziksel özelliklerine göre tercih etmesi, eğitimcisinin bu yay tutuş stillerinden birine hakim olabilmesi, alacağı eğitimin ilk aşamasını oluşturacaktır.

Kontrabas yay tutuş teknikleri olan Fransız ve Alman yay stilleri günümüzde profesyonel kontrabasçılar ve öğrenciler tarafından çalınmaktadır. Bu yay stillerinin, avantajları ve dezavantajları ile ilgili yeterince literatürde bilgiler bulunmamaktadır.

Bu tezde; Alman ve Fransız yay tutuş stillerine sahip iki öğrenci video ile kayıt altına alınarak yay tutuş teknikleri incelenerek bulgular elde edilmeye çalışılacak, bu iki öğrenciden, anket sorularına cevap istenecek ve fizyoterapistin gözlemleriyle iki yay tutuş stiline çalınan yay tekniklerinde kullanılan kas grupları belirlenerek avantaj ve dezavantajları varsa kıyaslanacaktır. Son olarak da akademisyenlere yapılan anket ile Türkiye’de hangi yay tutuş stiline nedenleri ile daha fazla tercih edildiği sorularına cevaplar aranacaktır.

Sonuç olarak bu tez, Konservatuvar, Güzel Sanatlar Liseleri, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği kontrbas bölümlerinde okuyan ve de kontrbas eğitime yeni başlayacak veya başlamayı düşünen öğrencilerin fiziksel olarak kendilerini değerlendirmelerinde farkındalık yaratmayı, eğitimcilerinin yönlendirdikleri yay tutuş stilleri hakkında avantaj ve dezavantajlarını anlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kontrabas, Konservatuvar, Yay Ekolleri

The Name of Thesis: Comparing of German and French Bow Grip Style İn Applied
Research

Prepared By: Sibel GÖKSEL

ABSTRACT

The most important advisor for a musician is definitely his/her trainer who lighted up the musician in his/her endless way from the beginning. A person's physical properties harmony with his /her instrument and gaining dominion over the instrument can be achieved with the studying coordinately with the trainer. The first step of students training is choosing of the bow grip style according to his/her physical properties, and trainer's knowledge of this style. As a trainer, I started my training first with French bow grid style, but later with an advice of a trainer, I changed my style into German bow grid style. In my thesis, first advantages and disadvantages of these two styles are tried to be observed with the help of video recording of two students, and these records will be observed by a physiotherapist and the advantages and disadvantages are tried to compare in regards of using muscles, and which bow grid style is used in Turkey, the reasons of being used more is tried to be answered with the questionnaire that would be applied to scholars.

As a result with this thesis, it is aimed to raise awareness about evaluating of their own physical properties of students in Conservatory, Fine Arts High School, Department of Music education in Education Faculty , and students of double bass training departments or the students who have just started or think about staring double bass training. And also it is aimed to help students to understand the advantages and disadvantages of bow grid style which their trainers conduct.

Key Words: Double Bass, Conservatory, Bow Schools

ÖNSÖZ

Değerli bilgilerinden yararlandığım ve her zaman desteğini yanımda hissettiğim danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Öner DİNÇ'e, Trakya Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Devlet Konservatuvarı Müdürü Prof. Ahmet Hamdi ZAFER'e, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoterapi bölümü Doktora Öğrencisi Tuğba Kızıl GÜL'e, anket sorularının cevaplanmasında ve iki yay tutuş stilini incelerken örnek rol-model olan Trakya Üniversitesi Lisan bölümü öğrencisi Ozan Türkmen TANIŞ'a ve Yüksek Lisans Öğrencisi Asal ALTAY'a ve yine anket sorularımı cevaplayarak katkıda bulunan Türk Kontrbas Sanatçılarına ve Öğretim Üyelerine, bugünlere gelmemi sağlayan annem Emel SOYDAN, babam SUAT SOYDAN'a, eğitim – öğretim hayatım boyunca maddi manevi varlığını hep yanımda hissettiğim bugünlere gelmemde en büyük emeği olan rahmetli dedem İdris HÜSEYİNKA'ya, ikinci ailem Nermin GÖKSEL ve Selahattin GÖKSEL' e, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen büyük fedakarlıklarla yanımda olan ve beni motive eden sevgili eşim Anıl GÖKSEL'e ve kızım Talya'ya sonsuz teşekkür ederim.

Tezimi bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan rahmetli dedem İdris HÜSEYİNKA'ya ithaf ederim.

Sibel GÖKSEL

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
RESİMLER LİSTESİ	vii
BÖLÜM I.....	1
1. Problemler.....	2
1.1. Alt Problemler	2
1.2. Amaç.....	5
1.3. Önem	5
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5. Tanımlar	6
BÖLÜM II.....	8
YÖNTEM.....	8
2.1. Araştırma Modeli	8
2.2. Evren Ve Örneklem	9
2.3. Verilerin Toplanması.....	9
2.4. Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması.....	10
BÖLÜM III	11
BULGULAR VE YORUMLAR.....	11
3.1. Yayın Genel Tarihçesi	11
3.2. Kontrabasin Yay Tutuş Stilleri ile Birlikte Tarihsel Gelişimine Dair Kısa Bir Bakış.....	17
3.3. Domenico Dragonetti (1763-1846) ve Alman Yay	26
3.3.1. D. Dragonetti'nin Hayatı.....	26
3.3.2. Dragonetti Ve Alman Yay Tutuş Stili.....	29
3.4.1. Giovanni Bottesini'nin Hayatı	36
3.5. Dragonetti Ve Bottesini Yay Tutuş Stillerinin Dünyadaki Ekoller Üzerindeki Etkileri.....	40

3.5.1. İtalyan Ekolü	40
3.5.2. Alman, Prag, Çek ve Macar Ekolleri	41
3.5.3. Fransız Ekolü	42
3.5.4. İspanyol Ekolü	43
3.5.5. Amerikan Ekolü	44
3.6. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadar olan Süreçte Kontrbas Ekolü.....	45
3.7.Cumhuriyet Dönemi İle Birlikte Konservatuvarların Kurulması ve Kontrabas Eğitime Genel Bir Bakış.....	49
3.7.1. Türkiye'de Kontrbas Eğitimi Alan İlk Kuşak Kontrabas Sanatçıları Ve Yay Tutuş Stilleri	51
3.7.2.Türkiye'deki İlk Kuşak Mezunlar, Ülkemizin ilk Türk Kontrabas Solistleri, Öğretim Üyeleri ve Orkestra Sanatçıları listesi	51
3.7.3. İkinci Kuşak Kontrabasçılar Arasında;	52
3.7.4. Üçüncü Kuşak Kontrabasçılar Arasında;	53
3.7.5. Günümüz Kuşak Kontrabasçılar Arasında	55
3.8. Türkiye'de Kontrbas Eğitimi Alan İlk Kuşak Kontrabas Sanatçılarının Hayatı Ve Yay Tutuş Stilleri	55
3.8.1.Tahir SÜMER (Alman Yay)	55
3.8.2. Numan PEKDEMİR (Alman Yay)	56
3.8.3. Engin BABAHAN (Alman Yay)	57
3.9. Türkiye'deki İkinci Kuşak Kontrabas Sanatçıları	57
3.9.1.Aykut DURŞEN (Fransız Yay).....	57
3.9.2.Volkan ORHON (Alman Yay).....	58
3.9.3 Lütfullah Burak KARAAĞAÇ (Alman Yay)	59
3.9.4. Esra GÜL (Alman Yay).....	57
3.10. Türkiye'deki Konservatuvarlarda Kontrabas Eğitiminde Kullanılan Yay Tutuş Stillerinin İncelenmesi	60

4.1. Alman Ve Fransız Yay Tutuş Stiline Sahip İki Örnek Öğrenciye Yönelik Yay Kullanım Stillerine Dair Sorular	61
4.2. İki Örnek Öğrencinin İki Yay Tutuş Ekolünü Deneyerek İcra Ettikleri Eserin Teknik Değerlendirilmesine Dair Sorular	64
4.3. Gözleme Dayalı İki Öğrencinin Yay Tutuşlarının Değerlendirilmesi.....	68
4.4. Yay Tutuş Stillerini Değiştiren İki Öğrencinin Değerlendirilmesi ve Ortaya Çıkan Bulgular	69
4.5. Türkiye’deki Kontrabas Eğitimcilerine Yönelik Yay Kullanım Stillerine Dair Sorular	69
5.1. Kontrbas Yay Tutma Tekniği.....	77
5.1.1. Alman Yay Tutma Tekniği	78
5.1.2. Fransız Yay Tutma Tekniği	79
5.2. Alman Ve Fransız Yay Tutuş Stillerinde Yay Tekniklerini Uygularken Kas ve İskelet Sisteminin Fizyoterapist İle Değerlendirilmesi.....	79
5.2.1. Hareketlerin Tanımı	80
5.2.2. Legato Tekniği (Fransız Yay)	81
5.2.3. Legato Tekniği (Alman Yay).....	82
5.2.4. Tremolo (Fransız Yay).....	83
5.2.5. Tremolo (Alman Yay).....	84
5.2.6. Staccato (Fransız Yay)	84
5.2.7. Staccato (Alman Yay)	85
5.3. İki Yay Tutuş Stili Arasındaki Belirgin Farklar	86
5.3.1. Legato.....	86
5.3.2. Tremola	86
5.3.3. Staccato	86
5.3.4. Çalışma Önerileri	86
5.4. Alman Ve Fransız Yay Tekniklerinin Karşılaştırılması	88
5.5.Alman ve Fransız Yay Tutuş Stillerine Dair Yazılı ve Görsel Kaynaklardan Derlenen Görüşler.....	88
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA	98
İNTERNET KAYNAKLARI	101
EKLER.....	106

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Ur – heen	12
Resim 2: Kemeçe	13
Resim 3: Rebab İcracısı	14
Resim 4:Avrupa formlarından etkilenmiş yaylar	15
Resim 5: M.S 900-1000 Bizans Liri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Resim 6: Viol İcracısı	18
Resim 7: Valentin De Boulegne 1631 yılına ait tablosunda Violone icracısı ve yay tutuşu net bir biçimde görülmektedir.	19
Resim 8: 1612-1666 Pier-Francesca Mola Violone İcracısı	19
Resim 9: Paolo Veronese Rönesans 16. dönem İtalyan eserinde, icracının Alman stili ile tutmuş olduğu yay siyah kıllara ve modernize edilmiş yay topuğuna sahiptir	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Resim 10: Erken Barok Violone yayı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Resim 11 : “ C “ Şeklindeki Viol Örnekleri	22
Resim 12: Wilhelm AZAN tarafından yapılan en eski kontrbas.....	23
Resim 13: Niccola Amati tarafından yapılan Kontrbas (Cremona 1670).....	23
Resim 14: Kontrbasın Yapısı	25
Resim 15: Alla Dragonetti (Snt Marco, Venedik)	30
Resim 16: Domenico Dragonetti Ve Yay Tutuş Stili.....	33
Resim 17: Giovanni Bottesini	35
Resim 18 : Gary Karr	45
Resim 19: 1917 tarihli Makam-ı Hilafet Filarmoni Mızıkası Orkestrası, Şefi: Osman Zeki Üngör, Yer: Dolmabahçe Sarayı. Türk Askeri Muzıkları (M.R..Gazimihal, 1955, s. 133)	46
Resim 20: Fransız ve Alman Yay Tutuş Stilleri	77
Resim 21: Elin Hareketleri.....	80
Resim 22: Kolun Duruşu ve Açısı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Resim 23: Germe Egzersizleri.....	87

Resim 24: Amerikan-Alman Yay Tutuş Stili..... 89

Resim 25: Amerikan Alman Yay Tutuş Stili 90

BÖLÜM I

GİRİŞ

İtalya, 16.yüzyılda kontrabas çalma teknikleri bakımında önemli merkezlerden biri olmuştur ve o zamandan beri İtalyan kontrabas tekniği, birçok ülkenin ekol ve çalma üslubunu etkilemiştir. İtalyan kontrabas ekolünü oluşturan en önemli kişiler arasında Alman ve Fransız yay tutuş stillerinin öncüleri olan Domenico Dragonetti¹ ile Giovanni Bottesini² diyebiliriz. Bu iki İtalyan kontrabas virtüözü³ tarihsel olarak farklı zamanlarda yaşamış olsalar da yay tutuş stilleri bakımından dünyada kontrabas ekollerinin gelişmesinde önemli rol oynamışlardır.

Kontrabas sağ el tekniği, keman ailesinin üstten yay tutuşu olan Fransız yay stiline aksine iki farklı yay tutuş stiline sahiptir. Domenico Dragonetti'nin geliştirdiği adını "Alla Dragonetti" verdiği Alman yay ile çubuğu üstten kavrayarak tutulan Fransız yayı olarak da bilinen Giovanni Bottesini'nin "Il Devastatore" adını verdiği iki yay tutuş stilleri kontrabas yay tutuş tekniklerini oluşturmaktadır. Ve bu iki İtalyan virtüözden etkilenen dönemin kontrabas öğrencileri ile profesyonel kontrabas icracıları bu tutuş tekniklerini benimseyerek ülkelerine bu teknikleri götürmüşlerdir. Özellikle Almanya, Fransa, İspanya, Amerika gibi ülkelerin kontrabas ekollerinin oluşmasında belirleyici olmuşlardır.

Günümüzde kontrabasçılar tarafından her iki yay tutuş tekniğinde de başarılı performanslar gerçekleştirmektedirler. İki yay tutuş tekniğinden örnek olarak Amerikalı kontrabas virtüözü Gary Karr⁴ (Alman yay) ile François Rabbath⁵ (Fransız yay) verilebilir. İki yay tutuş tekniğinde de başarılı virtüözler bulunması ve her birinin kendine has başarılı çalma üslubu, bu iki yay stiline avantajları ve dezavantajları

¹ İtalyan besteci ve kontrbas virtüözü (d.07.04.1763 – ö.16.04.1646)

² İtalyan orkestra şefi, besteci ve kontrbas virtüözü (d.22.12.1821 – 07.07.1889)

³ Virtüöz, icra ettiği sanatta olağanüstü yeteneklere sahip kimselere denir. Genellikle müzik ve resim gibi alanlarda kullanılmaktadır.

⁴ Amerikalı kontrbas virtüözü (d.20.11.1949)

⁵ Suriye doğumlu, Fransız kontrbas virtüözü (d.1931)

bakımından kıyaslanmasına sebep olmaktadır. Özellikle kontrabasa başlayacak öğrenciler için hangi teknik ile başlayacağı, kontrabas kariyerindeki önemli kilit noktalarından biridir. Öğrencinin fiziksel özelliğinin el, avuç içi, kol uzunluğunun önemi bu iki yay stilini tercih etmede önemli rol olup olmadığı ilişkin sorular makalelere ve François Rabbat ile Gary Karr gibi virtüözlerle yapılan söyleşilere de konu olmaktadır.

Bu tezin amacı, Alman ve Fransız yay tutuş stilleri hakkında detaylı ve karşılaştırılmalı bilgiler vermesi açısından katkı sağlamayı hedeflemektedir.

1. Problemler

Fransız ve Alman yay tutuş stillerinin video/kayıt, gözlem ile uygulamalı incelenerek, bu iki yay tekniğinde çalınan legato, Staccato, Spiccato, Tremolo, Detache gibi yay tekniklerinin avantajları ve dezavantajlarının kıyaslanması, Türkiye’de hangi yay tutuş stiline daha fazla tercih edilmesi gibi sorular, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1. Alt Problemler

Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında lisans ve lisansüstü eğitim alan Fransız ve Alman tutuş stiline sahip iki öğrenci ile yurtiçi ve yurtdışından ulaşılabilen akademisyenler ile orkestra sanatçılarına yönelik sorular çalışmanın alt problemlerini oluşturmaktadır.

Alman ve Fransız yay tutuş stiline sahip iki öğrenciye yönelik sorular aşağıda sıralanmıştır.

1. Kontrabasa, eğitiminizin hangi aşamasında başladınız?
2. Kaç yıldır Kontrabas eğitimi almaktasınız?

3. Kontrabas eğitimine başlamadan önce hangi yay kullanım stilini tercih edeceğinizi araştırdınız mı?
4. Yay kullanım stilini enstrümana başlarken video ve yazılı dokümanlar ile öğretmeniniz ile birlikte araştırdınız mı?
5. Kurumunuzdaki çalgı eğitimi programında kontrabas eğitimi kaç saattir?
6. Öğretmeninizin kullandığı yay ekolü hangisidir?
7. Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı kontrabas öğretmeni ile çalıştınız?
8. Bugüne kadar eğitim aldığınız öğretmenlerin geneli hangi yay stilini tercih etmektedir?
9. Eğitimi aldığınız öğretmeniniz iki farklı yay stilini de bilmekte midir?
10. Eğitimi aldığınız süre boyunca iki farklı yay kullanım stilini öğrendiniz mi?
11. Kullandığınız yay ekolünden memnun musunuz?
12. Kullandığınız yay stilini kendiniz mi tercih ettiniz?
13. Tercih hakkı size bırakılsaydı hangi yay ekolünü seçerdiniz? Bir eseri icra ederken kullandığınız yay ekolüne bağlı olarak istenilen yay çeşitlemelerini başarıyla gerçekleştirebiliyor musunuz?
14. Kullandığınız yay ekolüne göre en zorlandığınız yay çeşitlemeleri hangileridir? Ve neden zorlanmaktasınız?
15. Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için öğretmenin sizce ne kadar önemli rolü vardır?
16. İki farklı icracıdan, iki farklı yay ekolünü kullanarak icra edilen bir eseri dinlediğinizde, sizce iki sanatçı da eserde aynı rahatlığı ve müzikal kaliteyi yakalayabilmekte midir?
17. Alman ve Fransız yay ekollerinin avantaj ve dezavantajlarını incelerken hangi bestecileri ve eserlerini tercih ettiniz?
18. Alman ve Fransız iki yay ekolünü de kullanarak çaldığınız eserlerde ilk edindiğiniz düşünceler neler olmuştur?
19. Yazıldığı döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri size göre bu iki yay ekolünün avantaj ve dezavantajları nelerdir?
20. Eseri, kullandığınız ekol yerine diğer ekol ile icra ederken yay tutuşunuza bağlı olarak fiziksel herhangi bir rahatsızlık hissettiniz mi?

21. Yazılan dönemin eserlerini incelerken, o döneme ait yay kullanım stili ile yay çeşit çeşitlemelerinin uygulamadaki başarı oranı sizce nedir?
22. Bu araştırma için; icra ettiğiniz eserleri teknik zorlukları ve müzikal kalite açısından ele alınarak incelediğinizde sizce iki farklı yay ekolünde de aynı başarıyı sağlayabildiniz mi?
23. “Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri ve/ya görüşlerinizi var mı?

Akademisyenlere ve Orkestrada çalan Kontrbas Sanatçılarına yönelik sorular aşağıda sıralanmıştır.

1. Kontrbas eğitiminize başlamadan önce hangi yay kullanım stilini tercih edeceğinizi araştırmış mıydınız?
2. Yay kullanım stilini enstrümana başlarken video ve yazılı dokümanlar ile eğitimciniz ile birlikte araştırma yapmış mıydınız?
3. Eğitimcinizin kullandığı yay ekolü hangisiydi?
4. Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı kontrbas eğitimci ile çalıştınız?
5. Eğitim hayatınız boyunca öğretmenlerin geneli hangi yay stilini tercih etmekteydi?
6. Eğitimciniz iki farklı yay stilini de bilmekte miydi?
7. Eğitimi aldığınız süre boyunca iki farklı yay kullanım stilini öğrendiniz mi?
8. Siz hangi yay ekolü ile eğitim vermektiniz? Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için eğitimcinin sizce ne kadar önemli rolü vardır?
9. Fransız ve Alman ekollerinin öğrenci seçiminde fiziksel etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?(uzun-kısa kol, uzun-kısa boy, uzun-kısa parmak, geniş ve ince el vb.)
10. Öğrencilerinize iki yay ekolünü öğretiyor musunuz? Faydalı olacağını düşünüyor musunuz?
11. Alman ve Fransız yay ekollerini kıyasladığınızda yay çalım teknikleri açısından sizin düşüncenize göre avantaj ve dezavantajları nelerdir? (detache, legato, staccato, portato, spiccato vb.)

12. Alman ve Fransız iki yay ekolünün size göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?
13. Yazıldığı döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri size göre iki yay ekolünün teknik ve yorum açısından farklılıkları var mıdır? Farklılıklar bulunuyorsa nelerdir?
14. Yazılan dönemin eserlerini icra ederken o döneme ait yay ekolleri ile yay çeşitlemelerinin uygulamadaki başarı oranı sizce nedir?
15. İcra ettiğiniz eserlerin teknik zorlukların ve müzikal kalite açısından ele alındığında sizce iki yay ekolünde aynı başarı sağlanabilir mi?
16. Farklı ekolden gelen öğrenciniz oldu mu? Olduysa sizinle eğitimine hangi ekolde e devam etti? (bugüne kadar öğrenmiş olduğu ekolde devam etti ya da sizin yay tutuş ekolünüze geçti)
17. “Alman ve Fransız Yay Kullanım Stilllerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri ve ya görüşleriniz var mıdır?

1.2. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; öğrenci tarafından belirlenecek bir eserin icrasında Alman-Fransız yay tutuş stiline sahip iki örnek öğrenci ile gözlemlenerek, ekollerin varsa eğer avantajlarını ve dezavantajlarını saptamaktır.

1.3. Önem

Bu araştırmanın;

- 1) İki farklı yay tutuş ekolüne sahip olan iki örnek öğrencinin, öğretmenlerin kendi yay tutuş ekolüne yönlendirmesinde etkisinin olup olmadığının saptanmasında
- 2) Aynı eseri, iki farklı yay ekolüyle icra eden öğrencilerin kullandıkları yay ekolü ile avantajlarının ve dezavantajlarının saptanmasında

3) Aynı eseri icra eden iki farklı ekolü icra eden denekler tutuş ekollerini değiştirdiklerinde karşılaşılabilecek problemlerin belirlenmesinde

4) Türkiye’de konservatuvarların kurulmasından bu yana hangi ekolün daha ön neden daha fazla ön plana çıktığına

5) Belirli eser ya da etüdü icra eden iki farklı ekol kullanan deneklerin bestecinin yazdığı eserdeki yay çeşitlerinin ifadesinde bilek hareketlerinin, ses gücünün, icracının rahatlığının karşılaştırılması ileriki dönemlerde kontrabasa başlayanlar ve öğretmenler için önem oluşturacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1) 2017-2018 Öğretim yılı ile

2) Edirne İli

3) Konservatuvarlar

4) Lisans ve lisansüstü öğretim kademesi

5) İki farklı ekol kullanan iki öğrenci ve

6) Türkiye Cumhuriyeti Devlet Konservatuvarları arasında Random yöntemi ile belirlenmiş olan Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Kırklareli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalları Kontrbas Sanat Dalları, kontrbas Programı, Eğitim Yöntemleri, Ders Saatleri ve ulaşılabilen Öğretim Elemanları görüşleri ile Tekfen Filarmoni Orkestrası Kontrbas Sanatçıları ve ulaşılabilen Türkiye’de eğitim görmüş birinci ve ikinci kuşak kontrbas sanatçıları ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Allegro: (İtal.): Önceleri yalnız “mutlu” ve “sevinçli” anlamlarına gelirdi. Günümüzde hızlı tempoyu anlatmak için kullanılır.⁶

Arşe (Yay) : Ağaçtan yapılmış iki uzun çubuk arasında at kılı gerilerek enstrüman çalınmasını sağlar.⁷

Bas: En kalın erkek, ya da çalgı sesi.⁸

Detşe: Notaların bağısız ve birbirlerinden ayrı olarak çalındığı temel tekniklerin en önemlilerinden biridir.⁹

Enstrüman: Çalgı veya müzik aleti veya enstrüman, müzik yapmak için kullanılan aletlere verilen genel isimdir.¹⁰

Forte: (İtal.): Güçlü.¹¹

Konservatuvar: (Fran.): Müzik öğrenimi için kurulmuş büyük okullar. İlk konservatuvar Napoli'deki San Maria di Loreto'dur.¹²

Legato: Bağlı. (söyleyiş veya çalış)¹³

Piano: (İt.): Hafif, yumuşak çalış.¹⁴

Pizzicato: Yaylı çalgılarda, bir geçidin yayla değil, tellerin parmakla ya da tırnakla çekilerek çalma biçimi¹⁵

⁶ <https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

⁷ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/bow>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

⁸ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/bass>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

⁹ <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/50501>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87alg%C4%B1>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹¹ <https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹² <https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹³ <http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹⁴ <http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

¹⁵ <http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

Staccato: Notalarda belirtilen sesleri birbirine bağlamadan teker teker ayrı ayrı yorumlama.¹⁶

Spiccato: (İta.): Kısa, birbirinden net olarak ayrıştırılmış bir grup notanın vurgularla tek yaya sığdırılmasıdır.¹⁷

Tremolo: (İta.): Yaylı çalgıda yayı titretmek yoluyla aynı sesin hızlı olarak yinelenmesi. Kaygı ve çarpıntı etkisiyle dramatik anlatım yaratmak için kullanılır.¹⁸

Virtüözüte: Herhangi bir müzik aletini ustalıkla en üst düzeyde çalabilen kişi olarak tanımlanır.¹⁹

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli; iki öğrenciye video/kayıt yöntemi ve fizyoterapist yardımıyla Alman ve Fransız yay tutuş stilleri incelenecek ve bunun sonucunda gözlem yaparak veriler elde edilecektir. Ayrıca bu iki örnek öğrenciye, ulaşılabilen kontrbas öğretim elemanlarına ve orkestra kontrbas sanatçılarına cevaplamaları istenen ölçekler verilecektir.

¹⁶ <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/staccato>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

¹⁷ <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/40804.pdf>. (Erişim Tarihi:25.02.2020) Sevil Ulucan, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yaylı Çalgılar Sanat Dalı Keman Programı Yüksek Lisans Tezi Kemanda Yay Tekniğinin Temel Bilgileri ve Gelişimi, s.33, 2005.İstanbul.

¹⁸ <http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

¹⁹ <http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

2.2. Evren Ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni 2017-2018 öğretim yılında Edirne il merkezinde bulunan Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında okuyan lisans ve lisansüstü kademesinde öğrenci olan iki farklı yay tutuş ekolüne sahip olan iki kontrabas öğrencisi ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Konservatuvarları arasında Random yöntemi ile belirlenmiş olan Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Kırklareli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalları kontrbas Sanat Dalları, Kontrbas Programı, Eğitim Yöntemleri, Ders Saatleri ve ulaşılabilen Öğretim Elemanları görüşleri ile Tekfen Filarmoni Orkestrası kontrbas Sanatçıları ile Türkiye’de yetişmiş birinci ve ikinci kuşak kontrbas Sanatçıları oluşturmaktadır.

Araştırmada ilk evreni seçilecek iki örnek üzerinde yapılacaktır. Bu örnek öğrencilere bir ya da iki eser verilecek ve bir ay süreyle bu eseri çaldıkları ekolden farklı bir ekol ile çalışılması istenecektir, gözleme dayalı bu eserleri icra etmeleri istenecektir. Hazırlanan tutum ölçerler ise öğretmenlerinin yardımı ile dağıtılacaktır. Toplam örnek büyüklüğü iki (2) kişidir. Araştırmanın ikinci evrenini ise ulaşılabilen akademisyenlere ve orkestra kontrbas sanatçılarına verilen araştırma ölçeği oluşturacaktır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen 1 gözleme dayanılarak yapılacak olan deney ve 2 ölçekten oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Çözömlenmesi Ve Yorumlanması

İki örneğ öğrenci ile Akademisyen ve orkestra sanatçılarının görüşleri baz alınarak yapılacak incelemeden elde edilen gözlemler değeriendirilecek ve araştırma ölçekleri ile karşılaştırılıp yorumlanacaktır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Yayın Genel Tarihçesi

Yaylı çalgılar günümüze gelene kadar pek çok değişim geçirmiş bazıları yeni bir biçime evrilirken bazıları ise yok olmuştur. Yaşanan biçimsel değişimler sadece enstrümanın yapısında değil aynı zamanda kullanılan yaya da etki etmiştir.

“Yaylı çalgılar ailesini omuz üzerine konularak çalınan ve yere konularak çalınan çalgılar diye iki basit başlıkta izleyebiliriz. Bu çalgıların tarihi atın ilk olarak evcilleştirildiği Orta Asya’da bulunan Türk göçebe atlı kültürlerine kadar dayandığı bilinmektedir. Tüm bu çalgıların yayları (arşe) günümüzde de olduğu gibi at kılından yapılması ve en değerli yay kılırları günümüzde Kazak veya Moğol atkuyruklarından elde edilmesi tesadüf değildir. Bilinen en eski yaylı çalgı bazılarına göre Hint çalgısı olan Ravanastron,ama bazı araştırmacılara göre de Türk çalgısı ıklığ, ‘‘iklik’’ olarak tarihe geçmiştir. Bu müzik aleti, Orta Asya’dan İpek Yolu aracılığıyla, Çin’e, Hindistan’a ve Orta Doğu’ya yayılmıştır. Etimolojik kökenine bakıldığında İkliğ kelimesinin ‘‘ok ile çalınan’’ anlamına geldiği görülmektedir.”²⁰

8. ve 9. Yüzyıl’a ait olan ok yayı biçimindeki yay, 15. Yüzyılda gelişme sürecine girmiş; 1650’de sabit topuk gibi özellikler oluşmaya başlamış; ancak 1700’lerde bugün de geçerli olan vidalama sistemi getirilmiştir. A. Corelli yayın ucunu düzelterek kılların yay çubuğu ile paralellliğini sağlamış; G. Tartini 1730’larda Brezilya’da yetişen daha hafif ve sağlam bir ağaç olan Fernanbuk ağacını kullanarak

²⁰file:///C:/Users/toshiba/Downloads/BİR%20DÜNYA%20MÜZİK%20DERGİSİ%20EYLÜL%20SAYISI%20SON%20DÜZELTME.pdf, Hazırlayan: Prof.Dr. Burak KARAAĞAÇ, TRT AYLIK MÜZİK DERGİSİ SAYI 58 EYLÜL 2020,Sayfa 14

yay çubuğunun uzatılması konusunda fikir vermiş ve alt uca kanal açarak tutacak yeri güçlendirmiştir. 1770’te Virtüöz Sebastian Dirr Cramer, topuğun ön ve arkasının tipik kesik biçimini yapmış, fildişini değerlendirmiş; sonunda F. Tourte²¹ 1785’te keman yayına günümüzde kullanılan form ve uzunluğunu vermiştir.”²²

Yayın icat edildiği zamandan günümüze dek olan bu süreç içerisinde bazı tarihçiler parmak ucu ile tel çekmenin mızrap kullanımına, bunun da dolaylı yoldan yayın keşfine yol açtığını savunsa da bu iddialar henüz kanıtlanabilmiş değildir. İlk yay yapımcıları tam olarak bilinmese de yaylı çalgıların günümüzde kullandığı perküsyon tekniği, bazı tarihçilerin ifadesine göre ise yayın doğuş noktasıdır. İlkel müziğin ataları günümüzde Santur adı verilen çalgıya benzeyen Trigonon’un gerili tellerine, sağ elde tutulan çubuk vasıtası ile vurarak ses çıkarmıştır.²³

Bu çubuk yaya gelişim gösterene kadar belli bir dönem tellere sürtülerek ses çıkarılmış, çeşitli ağaçlardan üretilmiştir. Bu kılız çubuğun ismi Kona olarak bilinmektedir. Sri Lanka kralı Ravana tarafından icat edilen Ravanahatha tarihte bilinen en eski yaylı çalgıdır. Günümüzde halen Hindistan’da kullanılan çalgı tarih öncesi dönemi Üzerinde kıl olan ve tarihte bilinen ilk yaylar ise Garika ya da Parivadas olarak adlandırılmaktadır.

Çin ve Hindistan’da görülen Ur-heen çalgısının yayında kıl bulunmaktadır ve bu çalgının bir özelliği de yay çalgının gövdesi ve teller arasından geçmektedir. Bu çalgı Uh-Ch’in, Saw-oo, Sawduang isimleri ile de bilinmektedir.

Resim 1: Ur – heen²⁴

²¹ Yaylı çalgılar yapım ustası (1747-1835 Fransa)

²² (Aktüze, İrkin Müziği Anlamak-Ansiklopedik Müzik Sözlüğü, 2004, s.674.)

²³ George, Sait, Henry (1896), s.4-5. The Bow It’s History Manufacture And Use 1896, Kessinger Publishing, LLC (October 27, 2008), Sayfa Sayısı 140.

²⁴ <https://tr.pinterest.com/pin/407294360026450136/>. (Erişim Tarihi: 22.01.2020)

Araştırmalarda ortaya çıkmıştır ki; Doğu'da pek çok yaylı çalgı bulunmaktadır. Hindistan'da görülen Ravanahatha'nın çeşitli formları olan bu çalgılar Omerti, Bengalasi Sarinda, Türk ve Arap dünyasında Kemançe (Kemangeh), Rebap adı ile bilinmektedir. Her ne kadar isimleri birbirinden farklı olsa da bu çalgılar müzik tarihinde birbirine benzer özellikleri taşıyan dünyanın farklı yerlerinde aynı zamanlarda kullanılmış ilk yaylı çalgılardır.²⁵

Resim 2: Kemançe²⁶

²⁵ [https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP64162-PMLP130742-Saint-George.Henry_-_The_Bow,_its_History,_Manufacture_%26_Use_\(1896\).pdf](https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP64162-PMLP130742-Saint-George.Henry_-_The_Bow,_its_History,_Manufacture_%26_Use_(1896).pdf) S.10 (Erişim Tarihi:22.01.2020)

²⁶ <https://www.alamy.com/stock-image-kemangeh-or-kemangeh-performer-on-the-ancient-middle-eastern-string-163609725.html> (Erişim Tarihi: 22.01.2020)

İran’da benzer çalgı Sitar ismi ile kullanılmıştır. Rusya’da kullanılmış olan en eski yaylı çalgılardan biri Goudok isimli çalgı üç tellidir ve Rus köylüleri tarafından kullanılmıştır. Rebab’ın üç telli versiyonudur.²⁷

Görülmektedir ki; yay evrensel bir şekilde tüm dünyaya yayılmış çeşitli biçimlerde farklı çalgılarda kullanılmıştır.

Resim 3: Rebab İcracısı²⁸

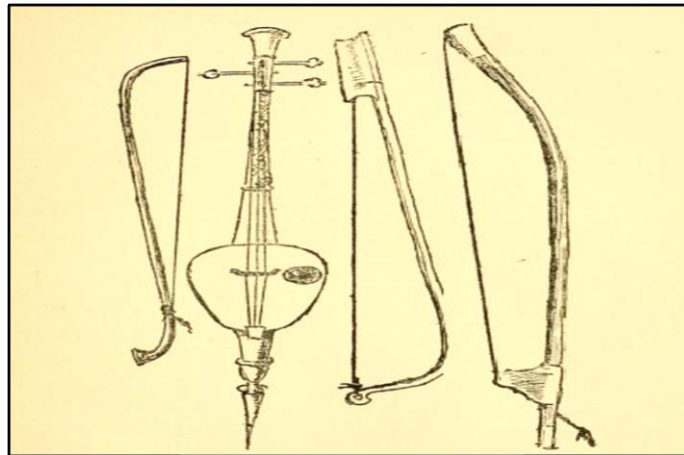
²⁷ [https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP64162-PMLP130742-Saint-George.Henry - The Bow, its History, Manufacture %26 Use \(1896\).pdf](https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/9/9e/IMSLP64162-PMLP130742-Saint-George.Henry_-_The_Bow,_its_History,_Manufacture_%26_Use_(1896).pdf) (Erişim Tarihi: 23.02.2021)

²⁸ <https://www.alamy.com/stock-image-rebab-performer-on-the-ancient-middle-eastern-string-instrument-introduced-163609727.html>. (Erişim Tarihi: 23.01.2020)

Antik algıların yaylarındaki ortak özellik her birinde at kılı kullanılması ve sağlam ağaçların tercih edilmesi olmuştur. Ağaçların çoğu sağlamlığın yanı sıra esnekliğe de sahip olmuşt ve bunun getirisi ile Şekil alabilmiştlerdir. Bazı yaylarda, seçili ağaca takılan at kılının gerginliği icracının parmağının kıllara bastırarak ya da kılı çektirerek baskı yaratması sayesinde gerilmesi elde edilmiştir. Bazıları ise bambu ağacının iinin boştılması ile kılların ağaca takılması ardından deri parçası ile de açık boştluğun kapatılması sayesinde üretilmiştir. Doğu’da deėiŐime kapalı olan toplum uzun süre ilkel algılar ve yaylar kullanmıştırlardır.²⁹

Resim 6’da gösterilen ilk yay Çin algısı olan Saw-u’ya, ortada görünen yay İsveç Arp’ı, ncs ise yine Saw-u ve Sitaraâ ait olan yaylardır. Avrupa formlarından etkilenen bu yayların boyları uzun, el için tutma bölümü tasarımı ve kıl gerginliğinin ayarlanabildiği dikkat çekmektedir. Doğu’da yaylı çalgılara dair bilinen en eski tarih 9. Yüzyıl olarak kayıtlara geçerken, Avrupa’da yine aynı yıllara denk gelen çizimler görülmektedir.

Resim 4: Avrupa formlarından etkilenmişt yaylar³⁰

²⁹ GEORGE, London, 1909, s.2-14

³⁰ [https://imslp.org/wiki/The_Bow,_Its_History,_Manufacture_%26_Use_\(Saint-George,_Henry\)](https://imslp.org/wiki/The_Bow,_Its_History,_Manufacture_%26_Use_(Saint-George,_Henry)) (Erişim Tarihi: 24.01.2020)

Milattan sonra 900-1000 yıllarına ait Bizans Liri³¹ Batı'ya ait bilinen en eski yaylı çalgı tasviridir. Fildişinden yapılmış olan tasvirde Lir çalan meleğin sağ eli ile tuttuğu yayı aşağıdan yukarıya avuç içinde kavradığı görülmektedir.³²

Resim 5: M.S 900-1000 Bizans Liri³³

Rönesans dönemine kadar çalgıların üretimi, geliştirilmesi ve tamiri sadece icracısı tarafından yapıldığından bu açıdan profesyonel bir gelişme yaşanmamıştır. Müzik tarihinin en önemli sayılabilecek gelişmesi 9. Yüzyılda polifonik (çoksesli) müziğin ortaya çıkmasıyla yaşanmıştır. Rönesans döneminde çoksesli müzik zirveye ulaşmış, çalgılar insan sesine eşlik etmeyi bırakmış ve bağımsız çalgı stili oluşmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da bas seslere ihtiyaç giderek artmıştır. 15. Yüzyıl'a gelindiğinde çalgı ve yay yapımı meslek olarak görülmeye başlanmasıyla birlikte her çalgı alanında gelişmeler yaşanmıştır. Müzisyenler ve dinleyicilerin taleplerini karşılamak amacıyla çalgılar pek çok değişim geçirmiştir.

Sesin ve enstrümanın estetiği müzisyenler ve yapımcıların önceliği olsa da, sesteki estetiği bağırak teller ile geliştirmek pek mümkün olamamıştır. Bu dönemde

³¹Arp ailesinden, tarihi MÖ 9. yüzyıla kadar giden telli, antik bir çalgıdır.

³²<https://www.britannica.com/art/lira-musical-instrument> (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

³³https://tr.wikipedia.org/wiki/Bizans_%C4%B0mparatorlu%C4%9Fu. (Erişim Tarihi: 24.01.2020)

İtalya’da geliştirilen Viol, Avrupa’ya hızla yayılmış ve diğer ülkelere de adapte olmuştur.³⁴

3.2. Kontrabasin Yay Tutuş Stilleri ile Birlikte Tarihsel Gelişimine Dair Kısa Bir Bakış

Yaylı çalgılar ailesinin en pes sesli enstrümanı olan kontrabasin bilinen en eski tarihi 15. yüzyıla dayanmaktadır ve ancak 18. yüzyılın ikinci yarısında bugünkü şeklini almıştır.

*“Enstrümanın ilk ortaya çıktığı tarih 1493 yılıdır. Kalın sesler alanına inme hareketi Dufay ile başlamış,15.yüzyılda kesin kıvrımlarına ulaşmıştır. Bu hareketler doğrultusunda 14.yüzyılın ortalarına kadar görülmemiş kalın seslere inebilen yeni çalgılar türemiştir.”*³⁵

*“16.yüzyılda violine adı verilen kontrabasların gitarı andırdığı görülmüştür. 7. yüzyılda günümüz kontrbaslarına benzemeye başlamıştır.”*³⁶

Yapısal boyutları yaylı çalgılar ailesinin en büyüğü olsa da ses frekansı en düşük olanıdır. Kontrbasın ilk formu Viol ailesinin en büyüğü olan Rönesans çalgısı olan Violone’a aittir. Violone; yaylı, eğik enstrüman anlamına gelmektedir. Violone’lar büyük bas keman olarak bazen A bazen de G Violone olarak da adlanabilir.

*“Alman yayının tarihi, kontrbastan önceye uzanır. Bu yayın ortaya çıkması ve gelişmesi, yaylı sazlarla aynı anda olmuştur. Yayın tutma şekli ve tasarımı Viol ailesi çalgılarından esinlenilmiştir.”*³⁷

³⁴ (<http://www.arenti.it/baroquebows/contenuti/samacchini.html>, (ErişimTarihi:07.01.2020)

³⁵ Tekin OKCEBE,Kontrbas Repertuarında Uyarlamaların Yeri ve Önemi (T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yaylı Çalgılar Kontrbas Sanat Dalı Yüksek Lisans)İstanbul,2008,s.12

³⁶ Tekin OKCEBE,Kontrbas Repertuarında Uyarlamaların Yeri ve Önemi (T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yaylı Çalgılar Kontrbas Sanat Dalı Yüksek Lisans)İstanbul,2008,s.13

³⁷ Hande Tokgöz, T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlik Tezi Kontrbas Çalmaya Yeni Başlayanlar İçin Sağ El vE Sol El Teknikleri, Duruş Pozisyonları, Method Ve Egzersiz Önerileri, İstanbul,2019,s.8.

1532-1577 yılları arasında yaşamış olan Ressam Orazio Samacchini³⁸, “Madonna Conbambino, S.Petronio e Maria Maddalena” isimli tablosunda Viol icracısını çalgısı ve yayıyla tasvir etmiştir. Tabloda icracının net tekniği oldukça dikkat çekmektedir.

Resim 6: Viol İcracısı³⁹

Aynı sanatçının Cremona’da bulunan S. Petronio kilisesinde bulunan freskinde aynı model yay çizmesi dikkat çekmektedir.⁴⁰

Hemen hemen iki yüz yıl pek de şekil değiştirmeden kullanılan ilk dönem Viyolları 17 ve 18. Yüzyıl çizimlerinde köprülü bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. İtalya’da 1500’lü yılların başında Viol yaylı çalgılar için kullanılan ortak bir isimdir. Almanya’da “Geigen” olarak tanımlanmıştır.

Bu dönemde Violone, bazı kayıtlarda ön isim eki olarak da karşımıza çıkmaktadır, birbirinden farklı akort sistemine sahip olan bu çalgılar; Violone da Gamba; sol-do-fa-la-re-sol, Violone in Contrabasso, re-sol-do-mi-la-re akort sistemine sahiptir. Her ne kadar farklı isimlere ve akort sistemine sahip olsalar da aslında geçmiş

³⁸ Rönesans döneminde yaşayan ressam (d.20.12.1532- ö.12.06.1577)

³⁹ www.arenti.it/baroquebows/contenuti/violbows.html. (Erişim Tarihi: 07.01.2020)

⁴⁰ (www.violadagamba.it/?page_id=829)

kaynaklar göstermektedir ki; violon pek çok örnekte kontrabası, Violone Grande ise büyük kontrabası tanımlamaktadır.⁴¹

Resim 7: Valentin De Boulegne 1631 yılına ait tablosunda Violone icracısı ve yay tutuşu net bir biçimde görülmektedir.⁴²

Elde edilen bilgilere, yazılı ve görsel kaynaklara rağmen violone tartışmalı bir çalgı olmuştur. Şekli, akort sistemi, orkestrada kullanım biçiminden dolayı bazı müzik tarihçilerine göre violone aslında bir çello (viyolonsel) ifadesi için kullanılmış olsa da bir takım kaynaklar ise; 1493 yılında Roma'dan Mantua'ya seyahat eden İspanyol müzisyenler tarafından kullanılan Viola da Contrabasso olarak isimlendirdikleri insan boyundaki bu çalgının kesinlikle kontrbas olduğu ifade edilmektedir.⁴³

Resim 8: 1612-1666 Pier-Francesca Mola⁴⁴ Violone İcracısı⁴⁵

⁴¹ (Alfred Planyavsky, London 1998, s.1-14.)

⁴² <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/663877>. (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

⁴³ (Alfred Planyavsky, London 1998, s.1-14.)

⁴⁴ İtalyan Barok dönem ressamı (d.09.02.1612- ö.13.05.1666)

⁴⁵ www.arenti.it/baroquebows/contenuti/violbows.html. (Erişim Tarihi: 07.01.2020)

Araştırmalar, resimler, mimari eserler üzerindeki tasvirler, kullanılan bas yaylı çalgılarda icracının sağ eli ile tuttuğu yay avuç içi ile kavranmıştır. İcracı bazen yayın topuğu içerisinden bir ya da iki parmağını geçirmiş, bazıları ise modern alman yay tutuş stiline benzer bir pozisyonda tasvir edilmiştir. Dönem eserleri incelendiğinde modern kullanılan yaylar modern dönem Alman yay yapısına benzemekte, yay topuğu genişliği avuç içine oturacak büyüklüktedir. Başçı, yayı avucu dışarı bakacak şekilde tutmaktadır.

Bu tutuş, kol üzerine yerleştirilemeyecek büyüklükte çalgılar için ideal tutuş olarak kabul edilmiştir. Bu durum tüm violer ve keman ailesindeki baslar için geçerli olmuştur. 17. Yüzyılın ikinci yarısına gelinmeden, keman ailesinin düşük perdeli çalgılarında, kemandaki gibi avuç-aşağı pozisyonda yay çekmeye pek rastlanılmamıştır. Domenico Dragonetti'nin 19. Yüzyılda geliştirdiği yay modeline kadar ise Bologna yay stili tercih edilmiştir.

Resim 9: Erken Barok Violone yayı⁴⁶

⁴⁶ www.arenti.it/baroquebows/contenuti/violbows.htm. (Erişim Tarihi: 07.01.2020)

“Genellikle yayın oluşumu dört temel aşamaya ayrılabilir. Yay evriminin ilk aşaması 8. yüzyıldan 15.yüzyıla kadar olan bir zaman aralığını kapsar. Bu topuk ve başlığın yeni olduğu kavis şekilli ilkel yaylardır. 15.-16. yüzyıllar kabul edildiği ikinci aşamada düzleştirilmiş çubuk ve mükemmel başlıklı yaylar tarihe damgasını vurur. Yay evriminin üçüncü aşaması 16.- 18. yy. arası gösterilebilir.”⁴⁷

Resim 10: Paolo Veronese Rönesans 16. Yüzyıl İtalyan eserinde, icracının Alman stili ile tutmuş olduğu yay siyah kıllara ve modernize edilmiş yay topuğuna sahiptir.⁴⁸

Müzik tarihçileri bas çalgısının ismi, akordu, biçimi konusunda her ne kadar hem fikir olmasalar da günümüz kontrabaslarının, keman ailesinin beşli akort sisteminin aksine viol ailesindekiler gibi dörtlü akort edilmesi ve F deliklerinin tıpkı

⁴⁷ Hande Tokgöz, T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlik Tezi Kontrabas Çalmaya Yeni Başlayanlar İçin Sağ El ve Sol El Teknikleri, Duruş Pozisyonları, Method Ve Egzersiz Önerileri, İstanbul,2019,s.8.

⁴⁸ www.airenti.it/baroquebows/contenuti/violbowed.html. (Erişim Tarihi: 07.01.2020)

viol ailesinde olduğu gibi C biçiminde olması sebebiyle keman ailesinden ziyade viol ailesinin bir üyesi olduğu iddiasını kuvvetlenmiştir.(Resim: 11)

Resim 11: “C” Şeklindeki Viol Örnekleri⁴⁹

20. Yüzyıl'dan önce birçok kontrabassın yaylı çalgılar ailesindeki çalgıların tipik olarak 5-6 telli olmasının aksine yalnızca üç teli bulunmaktadır. Fakat bazı kontrabasların, örneğin Gasparo Da Salo⁵⁰ tarafından yapılanlar gibi, 16. Yüzyıl'da altı telli kontrabassın Violone'dan türemiş olduğunu göstermektedir⁵¹.

Yine Gaspora Da Salo tarafından yapılan ve Domenico Dragonetti'ye ait İtalya'nın Venedik şehrinde bulunan Saint Mark müzesinde üç telli kontrabas bulunmaktadır. Violonlar eski dönemlerde büyük bir gitarı anımsatmış, Fransız enstrüman yapımcısı Wilhelm Azan tarafından Fransa'da yapılan insan boyutunda yaylı çalgının en eski örneği 1605 yılındaki rastlanmıştır. Yuvarlak sırt, alevlenmiş köşeler ve f şeklindeki ses delikleri tıpkı keman ailesinin üyelerine benzemektedir. Bilinen ilk en eski kontrabasçı ise Fransız Michel Pignolet de Montéclair (1667–1737)

⁴⁹ https://vdgsa.org/pgs/the_viol.html. (Erişim Tarihi: 09.01.2020)

⁵⁰İtalyan keman ve kontrabas yapımcısı (d.1542- ö.1609)

⁵¹ Soydan, Sibel, (2011). Domenico Carlo Maria Dragonetti'nin La Majör Kontrbas Konçertosunun Formal Analiz Ve İcra Açısından İncelenmesi, S.10,Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı,Yaylı Çalgılar Sanat Dalı, Edirne

olmuştur. 17. Yüzyılda İtalyan bir enstrüman yapımcı aile olan Andrea Amati (1505-1577) ve oğulları tarafından yapılan kontrabaslar günümüz kontrabaslarına benzeyen ilk örneklerinden olmuştur.

Resim 12: Wilhelm Azan tarafından yapılan en eski kontrabas⁵²

“Kontrabas, tarihsel süreç içerisinde modern kontrabalara evrilirken tel sayısından, akortlanış biçiminin, boyutuna çok fazla değişikliğe uğramıştır. Üç telli kontrabas Fransa’da doğmuş ve buradan İtalya, İspanya ve İngiltere’ye yayılmıştır.”

53

⁵² https://mimointernational.com/MIMO/detailstatic.aspx?RSC_BASE=IFD&RSC_DOCID=OAI_CI_MU_ALOES_0160573&TITLE=/contrebasse. (Erişim Tarihi: 06.01.2020)

⁵³ Sümer, T. (1997). Kontrbas Ve Müzik,. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Araştırma ve Yorum Dergisi, Sayı (s.103)

Resim 13: Niccola Amati⁵⁴ tarafından yapılan Kontrabas (Cremona 1670)⁵⁵

Bu teller önceleri bağırsaktan yapılmış olduğu için neme ve ısıya karşı oldukça duyarlı, çalma açısından ise elverişsizdi. 19. yüzyıldan itibaren de kontrbasta üç tel yerine (La Re Sol), en pes sestem (Mi-La-Re-Sol) dördüncü bir tel eklenerek günümüz modern kontrabas halini almıştır. 20. yüzyıl itibarıyla kullanılmaya başlayan modern çelik tellerle birlikte enstrümandan daha parlak ve gür sesler elde edilmeye başlanmıştır. Günümüzde orkestralarda, kontrbasa beşinci bir tel eklenerek çalınmaktadır. “Klasik solo çalımında kontrbas genelde bir tam ton yukarıya akort edilir (fa diyez – si – mi – la). Normal akort biçimine Orkestra Akordu denirken bu daha tiz akort biçimine “Solo Akort” denmektedir. Tel gerginliği solo ve orkestra akordunda o kadar farklıdır ki daha hafif bir ayara sahip farklı bir tel seti kullanılır. Teller her zaman solo veya orkestra akorduna göre etiketlenir ve yayınlanan solo notaları solo veya orkestra akorduna göre düzenlenmektedir.⁵⁶

Araştırmalar kontrbasın geçmişte 40 ya da 50 farklı şekilde akort edildiğini ortaya çıkarmıştır.⁵⁷ Dört telli kontrbaslarda en düşük nota olan (E1) 41.20 Hz’dir.

⁵⁴ İtalyan enstrüman yapım ustası (d.03.12.1596-ö.12-04.1684)

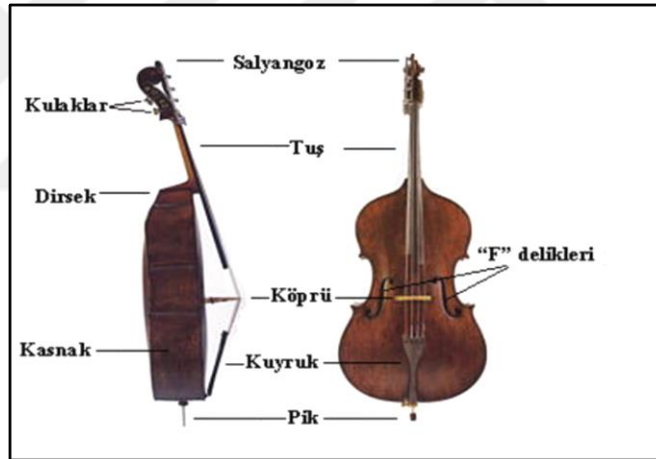
⁵⁵ Gülce Sevi Par Kişisel Arşiv,20.03.2020

⁵⁶ Soydan, Sibel, (2011). Domenico Carlo Maria Dragonetti’nin La Majör Kontrbas Konçertosunun Formal Analiz Ve İcra Açısından İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı,Yaylı Çalgılar Sanat Dalı, Edirne, s.17

⁵⁷ Özlü, Hacer, (2006). Solo Kontrbasın Öncüsü Domenico Carlo Maria Dragonetti, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi,Eskişehir, s.3

18. Yüzyılda ise kontrabasa solo eserler daha fazla yazılmaya ve alınmaya başlanmıştır. Kontrabasta, Alman yayın gelişiminde önemli rol oynayan Domenico Dragonetti, kontrbası icracılık açısından kontrbası ön plana çıkarmış ardından gelen besteci ve solistler kontrbas repertuarının gelişimine büyük katkıda bulunmuşlardır. Fransız yayın gelişiminde önemli rol oynayan aynı zamanda besteci ve orkestra şefi olan Giovanni Bottesini olmuştur. Günümüzde kontrbasın standartlaşmış bir alım stili yoktur, solistler tercihe göre oturarak ve ayakta tutuş biçimlerinden ikisi de tercih ederken, yay tutuş stili de ölkelere ve eēitimcilere göre Alman ve Fransız yay tekniēi olarak farklılık gösterebilmektedir. İki yay tutuş stilinde de François Rabbath (Fransız yay), Gary Karr (Alman yay) gibi önlü kontrbas virtüözleri vardır.

Resim 14: Kontrbasın Yapısı⁵⁸

Günümüzde modern kontrbasın yapısını incelediēimizde ise, en üst bölümünde salyangoz bulunmaktadır. Bazı enstrüman yapımcıları tüm marifetlerini ve işiliklerini, salyangoza verdikleri şekiller ile gösterebilmektedirler. Salyangozun yan bölmelerinde ise keman ailesinin aksine akort yapmak için kullanılan kulakları bulunur. En alt kısımda ise pik bulunmaktadır. Pikin görevi ise kontrbasın hem ayakta hem de oturarak çalınan bir enstrüman olması sebebiyle icracının boyuna göre

⁵⁸ (Soydan,2011,s.12)<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. (Erişim Tarihi: 08.02.2020)

ayarlama yapabilme imkanı sağlamaktadır. Çalgıcının tüm marifetlerini gösterebildiği sol el parmaklarla basılan ve abanozdan yapılan tuşe bulunmaktadır. Son zamanlarda tuşelerin boyutu değişebilmektedir, sol tarafa eklenen bir uzantıyla solistler, icracılıklarını oldukça üst seviyelere zorlu eserlerde çıkarabilmektedirler. Tuşenin üstündeki telleri sabitleyebilmek amacıyla genelde abanozdan yapılan kuyruk bulunmaktadır, kuyruğun hemen üst bölümünde tellerin tuşeyle olan mesafesini ayarlayan gerektiğinde ayarlanabilen sesin çıkmasına yardım eden bir köprü bulunmaktadır. Sesin çıkmasında en büyük etken olan ise; kontrbasın iki yanında bulunan f delikleridir. Kontrbasın iç kısmında ise kalem şeklinde tahta bir çubuk yani can direği bulunmaktadır, can direğinin görevi ön ve arka kasnağı dengede tutarak sesi ön kasnaktan arkaya iletmektir.

3.3. Domenico Dragonetti (1763-1846) ve Alman Yay

3.3.1. D. Dragonetti'nin Hayatı

Domenico Dragonetti, İtalyan bir kontrabas virtözü olmasının yanı sıra, başarılı ve karizmatik sanatçı, aynı zamanda zeki bir iş adamı ve tutkulu bir enstrüman, müzik, resim, oyuncak bebek koleksiyoncusu olmuştur. Domenico Dragonetti, 7 Nisan 1763'te İtalya'nın Venedik kentinde, Pietro Dragonetti ve Cattarina Calegar'nin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Ayrıca 1794'te memleketi Venedik'ten ayrıldıktan sonra onu mali olarak destekleyecek olan Marietta Dragonetti adında kız kardeşi vardır. Dragonetti'nin erken müzik eğitimi, çeşitli tiyatrolarda ve San Marco'da başarılı bir Venedikli kontrabas öğretmeni olan Michele Berini tarafından verilmiştir. Dragonetti, San Marco'ya ilk başvurusunda reddedilmiş, ilk performans deneyimlerini Venedik sokaklarında gerçekleştirmiştir. 13 Eylül 1784'te, ilk denemesinden üç yıl sonra, 24 yaşında yıllık kazancı neredeyse 25 duka olan Snt. Marco Bazilika Orkestrasına beş kontrabastan beşincisi olarak orkestraya kabul edilmiştir. Venedikli

müzisyenlerin önemli bir topluluğu olan “Arte Dei Suonatori’ye” katılan Dragonetti, 30 yaşında büyük bir üne kavuşmuş ve birçok müzisyenle yakın dostluklar kurmuştur. Çalgı beceresi ve solistliği ile neredeyse rakipsizleşmiş ve sadece üç ay içinde Snt. Marco Orkestrasının birinci kontrabasçısı olmuştur.

Otuz bir yaşındaki Domenico Dragonetti Venedik'ten ayrılmaya karar vermiş, 16 Eylül 1794'te Snt. Marco'dan iki yıllık izin alarak, İngiltere'nin Londra şehrine gitmek için Venedik'ten ayrılmıştır. 1809'da memleketini tekrar ziyaret etmek için geri dönmesine rağmen, 1794 ayrılışı Londra merkezli kontrabas kariyerinin geri kalanının başlangıcı olmuştur.⁵⁹

Grove Music Online sözlük girişinin yazarı Fiona Palmer, Domenico Dragonetti'nin İngiltere'deki kariyeri için kitabında şu ifadelerle yer vermiştir;

“Dikkat çekici. Sadece enstrümanın icracılık becerilerini geri dönülmez bir şekilde değiştirmekle kalmadı, aynı zamanda kendisi için yarım yüzyıldan fazla süren İngiltere'deki müzik yaşamında eşsiz bir rol oynadı ” diyerek ifade etmiştir. Dragonetti'nin Londra'daki yılları, oldukça başarılıydı. Bir solist, orkestra ve oda müziği icracısı olarak kariyeri ona hem ün hem de servet getirdi. Dragonetti, o zamanlar mütevazı bir iş olan orkestra performansından kazançlı gelir elde etmiştir. Haziran 1846 yılında Coutts & Co. 'daki hesabında 1006 £ vardı.”⁶⁰

Dragonetti, ilk yıllarını 1790'larda Londra'da kendi bestelerini büyük bir başarıyla icra ederek geçirmiştir. Eleştirmenlerden biri, Dragonetti'nin neredeyse büyülü güçler tarafından, melodi ile sonsuz bir savaş yürüten, fırtına gibi sert ve gök gürültüsü gibi yüksek sesle, yumuşak ve uyumlu seslerin tüm cazibeleriyle bir enstrümanla harikalar yarattığını belirtmiştir.

⁵⁹ Virtuosi of the European Art Music Tradition and Their Influence on the Development of the Double Bass (Erişim Tarihi: 29.01.2020)

⁶⁰ Palmer, M, Fioana, s.240 (1997). Domenci Dragonetti In England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

Bir virtüöz müzisyen olarak adını duyurduktan sonra, Dragonetti kariyerini çoğunlukla orkestra ve oda müziği alanlarına yöneltmiştir. Palmer ifadelerini yazısında şu şekilde ifade etmiştir;

*“Bir sanatçı için Dragonetti’nin ücretleri son derece yüksekti, 1831’den 1842’ye kadar en yüksek ücretli orkestra sanatçısı statüsüne erişmesine neden oldu.” Dragonetti’nin günlüğü, Kral Tiyatrosunda, Antik Konserlerde, Filarmoni Topluluğu ve Drury Lane’de, çeşitli yardımlarda, kamu ve özel konserlerde, festivallerde ve aristokratların evlerinde başarılı icracılığını göstermiştir.*⁶¹

Londra’da yaşayan fakat oraya bir yabancı olarak kalan Dragonetti’nin oy hakkı reddedilmiş ve mülk sahibi olamadığı için kiralık bir Westminster evinde ikamet etmiştir. Hiç evlenmemiş olsa da, Venedik’te yakın kadın arkadaşları olduğuna dair kanıtlar vardır. İngiltere’deki önemli arkadaşları arasında 3. Leinster Dükü, Vincent Novello⁶², John Barnett⁶³, Thomas Grotto⁶⁴, Samuel Wesley⁶⁵, Cowden Clarke⁶⁶, Edward Holmes⁶⁷ ve Cipriani Potter⁶⁸ Dragonetti’nin öğrencileri olmuştur. Viyana ve Londra’da Dragonetti, Joseph Haydn⁶⁹, Luigi Cherubini⁷⁰, Ludwig Spohr⁷¹ ve özellikle Ludwig Van Beethoven⁷² ile dostluklar kurmuştur. L.V. Beethoven kontrabassın tını güzelliğini Dragonetti’nin virtüözitesi ile keşfetmiştir. Günümüzde, L.V. Beethoven’nın senfonik yapıtları, tüm orkestra kontrabas sanatçıları için temel standart taşımaktadır.

Beethoven, eserlerinde kontrabas partisini fon ve ses efekti gibi kullanarak zor pasajlar yazmıştır ve günümüzde de bu eserlerin icrası kontrabas sanatçıları hala zorlamaktadır. L.V. Beethoven No: 5 do minör senfonisinin Scherzo⁷³ bölümünü

⁶¹ Palmer, M, Fioana, (1997). Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

⁶² İngiliz müzisyen (1781-1861, İngiltere/Londra)

⁶³ İngiliz besteci (1802-1890)

⁶⁴ İngiliz besteci (1758-1831)

⁶⁵ “İngiliz Mozart” lakaplı besteci (1766-1837)

⁶⁶ İngiliz yazar (1787-1877)

⁶⁷ İngiliz piyanist ,müzik eleştirmeni ve yazarı (1797-1859)

⁶⁸ İngiliz müzisyen, besteci, orkestra şefi ve öğretmen (1792-1871)

⁶⁹ Avusturyalı besteci (d.31.03.1732- ö.31.08.1809)

⁷⁰ İtalyan besteci ve müzisyen (1760-1842)

⁷¹ Alman müzikolog,orkestra şefi,besteci ve keman virtüözü (d.05.04.1784- ö.22.10.1859)

⁷² Alman piyanist ve besteci (d.17.12.1770- ö.26.03.1827)

⁷³ Sonat veya senfonide hafif ve canlı kısım

D.Dragonetti için yazmıştır. 'Kontrabasçı orkestradaki en müzikal kişi olmalıdır' sözü L.V. Beethoven'a aittir.⁷⁴ Dragonetti, Mayıs 1846'da 83 yaşında Londra'da ölmüştür.

3.3.2. Dragonetti Ve Alman Yay Tutuş Stili

Dragonetti el yazmalarının ölümünden sonra basılacağını ve gelecek nesillere aktarılacağını umuyordu. V. Novello'nun ne kadar titiz olduğunu bilen Dragonetti, dostunun onun bestelerinin korunmasına olan samimi yaklaşımını büyük olasılıkla öngörmüştür. Dragonetti'nin eserlerden bazılarının "Doblinger" ve "Yorke" Edition gibi şirketler tarafından üretilmesi ve kontrabas icracılarının genel kullanımına açık olarak erişebilmesi ancak yirminci yüzyılda gerçekleşmiştir.

"Dragonetti'nin icrasının çarpıcı etkisini büyük ölçüde kullandığı yay stili belirlemiştir. Kontrabasin akordunda ve tellerinde tek biçimlilik olmadığı gibi, yay standartlardan da çok uzaktı. Yine de Dragonetti, bugün gerek (Dragonetti'nin İtalyan yayından türeyen) Alman alttan tutuş stiline gerekse (Bottesini'nin yayından türeyen) Fransız üstten tutuş stiline uyan kontrabas yayının gelişiminde azami öneme sahipti. Bir icracı olarak Dragonetti'nin etkisi ve başarısı, çağdaşları tarafından tasvir edilen ve İngiltere'de 20. yüzyıla kadar kullanılmaya devam eden yay tutuş tekniği ile çok yakından ilişkilidir⁷⁵."

⁷⁴Soydan, Sibel, (2011) s.28. Domenico Carlo Maria Dragonetti'nin La Majör Kontrbas Konçertosunun Formal Analiz Ve İcra Açısından İncelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı, Yaylı Çalgılar Sanat Dalı, Edirne

⁷⁵ Palmer, M, Fioana, (1997) s.79. Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

Resim 15: Alla Dragonetti, Snt Marco, Venedik⁷⁶

Alman yay tutuş stiline sahip İngiliz Kontrabasçı Adolph White (1830-1902), Palmer'ın kitabında Dragonetti arşesi ile ilgili düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmektedir;

“Çoğu ülkede, viyolonsel yayına benzeyen ama biraz daha kısa olan ve aynı elde tutulan düz yay kullanırlar. Bizim kullandığımıza “Dragonetti” adı verilmektedir; ilk zamanlarda, yay şu an olduğundan çok daha büyüktü ancak, Dragonetti kariyerinin bitmesinden önce onu geliştirdi ve kullandığımız ve kusursuz olduğunu düşündüğümüz bugünkü şekline getirdi. Bazıları yayı bizim tuttuğumuz gibi tutmanın bileğin serbest hareketini engellediğini düşünüyor ama maalesef ben onlarla aynı görüşte değilim. Bileğin hareketi aşağı yönde harekette de, yana doğru harekette de serbest ve bizim yayımızın benim iddia ettiğim avantajı, fortissimo pasajları için daha fazla güç sağlanabilmesi. Bu perküsyon atağı düz yay ile bu denli güçlü olmuyor, olamaz da. Bottesini bizim çaldığımızdan daha küçük bir enstrüman çalıyor, düz bir yay kullanıyor. Ben Dragonetti'nin Bottesini'nin yumuşak üslubuyla çalmış olabileceğini sanmıyorum, Bottesini tonu yükseltmek için daha fazla güç uyguladığını sanıyorum.”⁷⁷

⁷⁶ Gülce Sevi Par kişisel fotoğraf arşiv, 14.03.2020

⁷⁷ Palmer, M, Fioana, Domenci Dragonetti In England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.1997, s79, White, double bass s.103-104

*Dragonetti'nin yay tasarımı, kariyeri süresince aşamalı olarak azalan karakteristik dışa kavisi ile kolayca tanınır. "Tasarımın oluşumu Christopher Brown tarafından net bir şekilde açıklanmıştır. Kontrbas yayları üretmiş gibi görünmeseler de, üreticilerin hem üstten (Fransız) hem de alttan tutulan (Alman) kontrbas yayı için daha iyi modeller geliştirmesine ön ayak olmuş olan "Tourte" ailesinin etkisini vurgular."*⁷⁸

Modern Alman yayının günümüzdeki şeklini veren ise Franz Simandl'dır⁷⁹. Alman yayı günümüzde Dragonetti ya da Simandl yayı olarak da bilinmektedir.

*"El içinde tutulan ve temellerini Dragonetti'nin attığı bu yay şeklinin ilk ciddi üretimi Almanya'da yapıldığı için yayın ismi "Dresden veya Alman yayı" olmuştur. Yaylı ailesindeki çalgıların icrasında kullanılan yaylar, 17.yüzyıl sonlarına kadar iki farklı şekilde kullanılmıştır. Bu iki değişik yay tutma şekli 19. yüzyıla kadar özel olarak adlandırılmamıştır. Sadece tutuş şekli itibari ile Fransız tutuşa "el altı" Alman tutuşa da "el içi" tutuş denilmiştir. Kontrabas veya viyolonsel gibi, omuzda çalınamayacak kadar büyük çalgılar da el içi, keman veya viyola gibi daha küçük ve omuzda çalınabilen çalgılarda ise el altı tutuşu kullanılmıştır. Daha önceleri el içi tutuşunu kullanan İtalya bas keman virtüözleri, 17. yüzyılın başlarında, çalgılarını el altı tutuşuyla çalmaya başlamışlardır ve bu biçim Avrupa'ya hızla yayılmıştır. Ancak o dönemde taşra bölgelerde yaşayan ve geleneklerine bağlı bazı icracılar bu tutuş biçimini benimsemek istememişler ve bir süre daha yayı el içinde tutarak çalmaya devam etmişlerdir."*⁸⁰

Dragonetti'nin yay tasarımındaki düşüncelerini F. Palmer kitabında şu cümlelerle yazmıştır;

⁷⁸ Palmer, M, Fioana, Domenci Dragonetti In England (1794-1846), Oxford University 1997s.79

⁷⁹ Çek kontrbas virtüözü ve pedagogu (d.01.08.1840- ö.15.12.1912)

⁸⁰ Brun, a.g.e., S.190. Hande Tokgöz, T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlik Tezi Kontrabas Çalmaya Yeni Başlayanlar İçin Sağ El vE Sol El Teknikleri, Duruş Pozisyonları, Method Ve Egzersiz Önerileri, İstanbul,2019,s.8.

*“Dragonetti, çok erken bir tasarımı temel alan ilkel bir yay türünde alttan tutuşu (Alman) kullandı ve bu, uca doğru aşağıya eğimlendikçe genişlemeye başlayan son derece dışa kavisli bir yaydı. Dragonetti’nin ilk yayı 40 santimetre civarında, kıl uzunluğu sadece yaklaşık 50 santimetre uzunluğundaydı. Kariyeri boyunca kullandığı yaylar 50.5 santimetre kıl uzunluğuyla 61.5 santimetre kadardı”.*⁸¹

1827’de, Paris Konservatuarı idari konseyinin bir üyesi olan Gioacchino Rossini,⁸² Dragonetti’ye, o zamanlarda Fransa’da kullanılanlarla karşılaştırabilmek için Dragonetti’nin yayının ve akordunun farkları ve sonuçları ile ilgili bir konferans vermek istediğini söylemiştir.⁸³ Ondan kendisine bir yay göndermesini ve yeni geliştirdiği yayın ve akort sisteminin avantajlarını bildirmesi ve aynı zamanda isterse Konservatuarda ders vermesi suretiyle Dragonetti’ye geliştirdiği bu yeni tekniğini öğretebileceği önerisinde bulunmuştur. Fakat o sırada Dragonetti İngiltere’de bulunmasından dolayı bu teklifi reddetmiş ve örnek olarak yay örneğini arkadaşı Obicini’nin Paris’e götürebileceğini söylemiştir.⁸⁴

Rossini’nin talebi üzerine, çalgı yapımcısı Charles François Gand⁸⁵ tarafından kopyalanmıştır. Yayı Paris’te kalıcı hale getirme yönündeki nafîle teşebbüsün hikayesinin geri kalanını anlatan C. Brown, kullanılmaya başlandıktan sonra çalgıcıların üstten (Fransız) yay tutuş stiline Dragonetti yay gücünü taklit etmeye çalışacak şekilde uyarlamaya çalışmak zorunda kaldıklarını ileri sürmüştür.

Dragonetti’nin yayının etkileri sadece Fransa ile sınırlı kalmamıştır. Londra’da birlikte çok yakın arkadaşlık yaptığı kemancı Carol Lipinski ve onun arkadaşı yine bir kemancı olan George Birdgetower⁸⁶ ile Dresden’den Londra’ya bir mektup yazmış ve Dragonetti’den üstünde bir yazı plaka kopyasıyla Dresden Kraliyet Müzesine koymak amacıyla geliştirdiği yeni yay tasarımını göndermesini istemiştir. Dragonetti’nin

⁸¹ (Ibid , F. Palmer,1997,s.79)

⁸²İtalyan opera bestecisi (d.29.02.1792-ö.13.11.1868)

⁸³ Palmer, M, Fioana, (1997),s.80. Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

⁸⁴ Palmer, M, Fioana, (1997),s.80. Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

⁸⁵ Fransız enstrüman yapımcısı (1787-1845)

⁸⁶ İngiltere’de yaşamış Polonya doğumlu keman virtüözü (d.11.10.1778-ö.29.02.1860)

yayının etkisini “Fuoco Celeste” (kutsal ateş) olarak betimlemiş ve Şapeldeki beş kontrabasçı tarafından kullanılacağını da ifade etmiştir.

Belçikalı yazar F. J. Fetis (1784-1871) ve Fransız Arpist ve Kontrabasçı Guillaume Gelinek (1767-18..), Dragonetti yay tasarımının karakteri ve etkisi ile ilgili daha fazla bilgi vermiştir.1827’de Dragonetti’nin Paris konservatuarı ile yazıştığı yılda La Revue Musicale’yi yazan ilk yazışmalarla ilgili iki yay tutuş stili ve ses rengi ile açıklamada bulunmuştur;

“Kontrabas, bildiğimiz gibi orkestranın temelidir, uğraşıp bu dev telli çalgının etkisini icra etmek için viyolonsel grubuna ekleme yapmak faydasızdır, çalıcı sayısına ekleme yapılamayacağından, kontrbastan mümkün olan en fazla verimi almak gerekir. Belli ki Fransız yayı bunu yapmanın en elverişli yolu değildir. İtalyan yayı (Dragonetti’ ye ait olan) yapısında en arzu edilen koşulları sunuyor gibi görünmektedir. Fransız yayının esneklik ve direnç noktaları uçlara yerleştirilmiş ve icraya bir fayda sağlamaz iken İtalyan yayının yapısında yayın en yaylı noktasını çubuğun ortasına konulmuştur ve en büyük direnci yaya atak yapan yere koyar ve dolayısıyla daha kuvvetli sesler verir.”⁸⁷

Resim 16: Domenico Dragonetti ve yay tutuş stili⁸⁸

⁸⁷ (Fetis,1827, la Reuve musicale, no:17, s.468-70, Palmer, 199, s.78-82), Palmer, M, Fioana, (1997). Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

⁸⁸ <https://www.alamy.com/domenico-dragonetti-image216848897.html>. (Erişim Tarihi: 13.08.2020)

Fetis, çok az bir çalışmadan sonra, bu tutuşta ustalaşılabilceğine inanmıştır. Fransız çalıcıların muhafazakarlığına rağmen Gelinek, Dragonetti yayı için Fransız tasarımına yeğlenebilir olduğundan bahsetmiştir. Dragonetti'nin gönderdiği yay, Paris doğumlu Guillaume Gelinek, bir Dragonetti veya İtalyan tasarımlı yayın gerektirdiği tutuşu şu cümlelerle ifade etmiştir;

“Kontrabas ile ilgili yayı konu alan notlarımda, Bay Dragonetti'nin yayını görmeden önce, Almanların yayın uzunluğundan ve sarsılmazlığından kaynaklanan avantajları algılamakta yanılmamış olduklarını söyledim. Gerginliği yirmi kilo ağırlığında olan bir kontrbas telinin bir kontrbasın seksen beş kilo olan teliyle karşılaştırılamayacağını yineleyeceğim. Mukayeseli konuşacak olursak, ikincisinin titreştirilebilmesi için dört kat daha fazla kuvvet gerekecektir. Bu kuvvet yayın sıradan ses genişliğinde mevcut değildir, ancak Bay Dragonetti'nin sistemi ile elde edilebilir. Elin ve kolun doğal pozisyonu askerlikteki tüfek omza pozisyonunda gösterilir, kol bu pozisyonda, kolun yardımı olmadan, sadece bilek hareketiyle, el sola çeyrek dönüş veya sağa yarım çeyrek dönüş yapabilir ve Bay Dragonetti'nin yayını tuttuğu biçimle, el doğal pozisyonundadır, hatta parmaklar işbirliği halinde yaydaki kılı destekler ve bilek kuvvet sağlamak için halen çeyrek veya yayı tellerin üzerine kaldırma için yarım çeyrek dönüş kabiliyetini korur. Bu dönüş hareketinin yanı sıra, bilek bunları önde veya arkada, hepsini yayı telleri üzerinde yönlendirirken kolu yormadan yapar. Sıradan yay tutuşunda durum böyle değildir: çünkü o pozisyonda, bilek hareketini sola yapar ve kılı tellerin üzerinde desteklemek için yeniden dönemez ve kol yayın o basıncının yanı sıra onu geçmek ve yeniden geçmek için kullanılır. Kolun iki işlev icra

ettiği ve bileğin yan hareketlerinin çok küçük olduğu, Fortissimo'nun (kuvvetli ses) sürdürülmesi esnasında ve nota çokluğu olursa, iki zıt hareket yapan kolun yorulduğu, bileğin sertleşeceği, parmakların karıncalanacağı ve bunların kötü bir performans ile sonuçlanacağı görülecektir.”⁸⁹

İki yay tutuş stili günümüzde hala tartışma konusudur. Her iki yay tutuş stiline sahip solistler kendi ekollerini üstün görmektedirler. Alman yay tutuş stili Dragonetti'nin solistliğinin ayrılmaz bir parçası ve kimliği olmuştur. Dragonetti'nin eserlerinde ki karmaşık 16'lık coşkulu ritm kalıpları onun yay kullanma tekniğinin karakteristik izlerini taşımaktadır. Özellikle Staccato⁹⁰ yay çeşitlemelerini geliştirdiği bu yay ile dikkat çekmiştir.

3.4. Fransız Yay Tutuş Stili ve Giovanni Bottesini (1821-1889)

Resim 17: Giovanni Bottesini⁹¹

⁸⁹ Palmer, M, Fioana, (1997). Domenci Dragonetti In England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312. (Gelinek,1829,s.298, Palmer,1997,s.78-82)

⁹⁰ Müzikal artikülasyon şeklidir, müzik cümlelerinin kısa ve kesik çalınması anlamına gelmektedir.(<https://tr.wikipedia.org/wiki/Staccato>, Erişim Tarihi: 20.03.2020)

⁹¹ https://www.wikiwand.com/en/Giovanni_Bottesini. (Erişim Tarihi: 07.03.2020)

3.4.1. Giovanni Bottesini'nin Hayatı

Giovanni Bottesini, 22 Aralık 1821'de, Kuzey İtalya'daki Crema şehrinde müzikal gelişimini küçük yaşlarda destekleyen bir ailede doğmuştur. Genç Giovanni Bottesini nin müzikle ilgili ilk deneyimleri, temel teori bilgisi öğreten amatör bir besteci ve klarnetçi olan babası Pietro Bottesini'nin sayesinde olmuştur. Babasının teşviğiyle Giovanni Bottesini, memleketi Crema'da seçkin bir müzisyen olan Carlo Cogliati ile keman eğitimi almış, Crema'daki ilk yıllarında Bottesini, çeşitli korolarda şarkı da söylemiştir. Babası, 1835 yılında Milano konservatuvarına oğlu adına başvurduğunda müzikal gelişimi için daha da teşvik etmiştir. Bottesini'nin müzik kariyerinde ve çalışmalarından doğrudan sorumlu olmuştur. Milano konservatuvarında alabileceği burslar sadece fagot ve kontrbas içindi. Bunların arasında Bottesini, yaylı çalgılarla daha önceki deneyimlerinden dolayı kontrbası seçmiştir. Kontrbas üzerinde sadece birkaç hafta süren bir çalışmayla genç Giovanni Bottesini, Milano Konservatuvarı yöneticilerini şaşırtmış ve 1 Kasım 1835'te Luigi ile

çalışmaya başlamıştır. Milano Konservatuvarında Bottesini, Nicola Vaccai⁹² ve Francesco Basili⁹³'nin vesayeti altında armoni, kontrpuan ve kompozisyon dersleri almıştır.

Okuldaki altı yıllık çalışma programını sadece dört yıl içinde yüksek dereceyle tamamlayan Bottesini, 1839'te, 18 yaşındayken, solo performansından kazandığı 300 Frank'lık bir ödülle Konservatuvardan ayrılmıştır. Bottesini bu ödülü ve bir akrabasından ödünç aldığı 600 Frankı 1716 “Carlos Giuseppe Testore” kontrbasını satın almak için harcamıştır. Söylentilere göre Bottesini, daha sonra kariyerinin tamamı için kullanacağı bu enstrümanı, bir kukla tiyatrosunda sahne arkasında tam bir terkedilmişlik içinde gömülü bulan Bottesini'nin bu kontrbası, 4 tellidir ve bu kontrbası Bottesini, standartın aksine genelde bir ya da bir buçuk ton yukarı akortlamıştır. Bu kontrbas ile Crema'daki Teatro Comunale'de son derece başarılı konserler vermiştir.

“Okulu bitirdikten sonra kontrbas metodu yazmıştır fakat, daha da önemlisi kontrbas arşesinde yarattığı devrimdir. O zamana kadar ünlü kontrbas ustası Domenico Drgaonetti'nin de çaldığı klasik arşe kullanılırken Bottesini, geliştirdiği “Il Devastatore” adını verdiği şimdiki çello arşesine benzer bir arşe geliştirmiştir. Bu arşe, yarattığı teknik ve tiz perdelerdeki ustalığıyla kontrbasta yeni renkler ve teknikler kullanılabilir hale gelmiştir.”⁹⁴

Kariyerine bir solist olarak devam eden Dragonetti, İtalya'dan Viyana'ya uzanan başarılı bir turneden sonra, Venedik'te Teatro S. Benedetto'da birinci kontrbasçı statüsünde çalışmaya başlamış, Venedik'te I due Foscari'yi icra eden Giuseppe Verdi⁹⁵ ile tanışmış ve yaşam boyu sürecek dostluk kurmuşlardır. Bottesini'nin bir sonraki turnesini profesyonel bir kontrbasçı olarak yapmasında Verdi'nin etkisi büyüktür.

⁹² İtalyan besteci ve öğretmen (1790-1848)

⁹³ İtalyan besteci ve şef (1767-1850)

⁹⁴ Açoşyan, Arda, (2005),s.43. Kontrbas Tekniğinde Alman Ve Fransız Tekniklerinin Karşılaştırılması, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,İstanbul.

⁹⁵ İtalyan Opera bestecisi (d.10.10.1813- 27.01.1901)

Bottesini'nin tüm hayatı boyunca, hem solist hem de orkestrada çalan bir kontrabasçı olarak yoğun seyahatleri olmuştur. Bu seyahatleri arasında, Kraliçe Victoria⁹⁶, Rusya Çarı İskender⁹⁷ ve Fransa İmparatoru III. Napolyon⁹⁸ gibi dönemin önemli kral ve kraliçelerinin saraylarında ilgiyle karşılanmıştır. Aynı zamanda 19.Yüzyılda İstanbul Dolmabahçe'ye gelip Sultan'ın huzurunda da konserler verdiği kayıtlara geçmiştir.1846 yılında Teatro Tacon'da birinci kontrabas statüsünde görev almıştır ve bu dönemde Bottesini ilk operası olan “Cristoforo Colombo'nun” galasını Havana'da gerçekleştirmiş, New Orleans, Londra, New York ve tüm Avrupa'da kapsamlı turnelere çıkmıştır. İlk kez 1847'de ABD'yi ve 1848'de ise İngiltere'yi ziyaret etmiştir. 1849'da Londra'daki Ella's Musical Union'da ilk çıkışında birkaç solo eser çalmış ve Onslow beşlisindeki çello bölümünü büyük bir başarıyla icra etmiştir. İzleyicilerden biri ona “kontrabasin Paganini'si”⁹⁹ lakabını vermiştir. Londra çıkışından bir yıl sonra New York Filarmoni Derneği'nin onursal üyeliğine atanmıştır. 1853'te Meksika'da bir konservatuvar kurmak için görevlendirilmiş, 1856'da St. Petersburg'a ve 1857'de İtalyan Operasını yönetmek için Paris'e gitmiştir. İspanya ve Portekiz'de benzer görevlerde bulunmuş, aynı zamanda 1863'te Floransa'da bir oda müziği derneği de kurmuştur.

Kontrabasçı olarak kapsamlı ve başarılı turneleri ile kendisini yeterince kanıtlayan Bottesini, odağını beste ve orkestra şefliğine yönetmiştir. 1862'den 1865'e kadar, “D Major String Quartet'inin” yayınlandığı ve Prömiyerinin 1862'de Concorso Basevi'de yapıldığı “Società del Quartetto di Firenze'nin” bir üyesi olmuştur. Operası “Vinciguerra”, 1870'de Paris'te 40 kez sergilenmiş, ertesi yılın Ocak ayında çizgi roman operası olan “Ali Baba” operasının ilk seslendirilişini Londra'daki “Lyceum Theatre'da” gerçekleştirmiş ve burada bir sezon boyunca müzik direktörü olarak görev almıştır. Süveyş Kanalı'nın açılması onuruna, 24 Aralık 1871 tarihinde Kahire'deki Khedivial Opera House'ta Verdi'nin ünlü “Aida” operasının Dünya Prömiyerini yönetmiştir. 1887'de İngiltere'deki “Norwich Festivali'nde”, oratoryosu “The Garden

⁹⁶ Büyük Britanya,İrlanda Birleşik Krallık ve Hindistan İmparatoriçesi (1819-1901)

⁹⁷ I.Alexandr, Rusya İmğaratoru,Polonya Kralı ve Litvanya ve Finlandiya Grandükü (1801-1825)

⁹⁸ 1848-1852 Fransa Cumhurbaşkanı (1808-1873)

⁹⁹ Niccolo Paganini İtalyan keman virtüözü ve bestecisi (d.27.10.1782- ö.27.05.1849)

Of Olivet" icra edilmiştir. 20 Ocak 1889'da, uzun süredir arkadaşı olan Giuseppe Verdi'nin tavsiyesi üzerine İtalya'nın Parma kentinde Konservatuvar Müdürü olarak atanmış, altı ay sonra 7 Temmuz 1889'da 67 yaşında bir hepatit rahatsızlığı sonucu ölmüştür. Parma dışındaki şehir mezarlığında ünlü keman virtüözü Niccolo Paganini'nin yanına gömülmüştür..

Dragonetti ve Bottesini'nin yaylarını incelerken aynı zamanda dönemin müzik akımını da incelemek gerekir. Domenico Dragonetti bir Klasik Dönem bestecisiydi. Dönemin eserleri ve icrası daha canlı, hızlı, yalın ve rasyonalist bir yaklaşıma sahipti. Dragonetti'nin parlak ve gür seslerle elde edebildiği yayı, dönemin karakterine uygun olmuş, bestelerinde de dönemin özelliklerini yansıtmıştır. Bottesini ise Romantik Dönemin bestecisiydi. Romantik dönem; duyguların daha ön plana çıktığı müziğin daha masalsı, uzun cümlelerle anlatıldığı büyümlü bir noktaya ulaştığı bir zaman dilimiydi. Bottesini'nin yayı bestelerinde legato cümleleri ve tel geçişlerini zarif bir tonla döneme uygun yansıtmaktadır. Dragonetti ve Bottesini iki virtüöz ve besteci olarak yaşadıkları dönemin belki de istenilen müzikal özelliklerini öngörmüş ve birer devrimci olarak yaylara yeni anlayışlar getirmiştir. Günümüz solistleri ise iki bestecinin eserlerini de farklı yorumlarla başarılı bir şekilde icra etmektedirler.

“Ancak günümüzde kullanılan Alman yayları, Dragonetti'nin geliştirdiği yaydan farklıdır. Bu gün kullanılan Alman yayının mucidi Franz Simandl'dır. Simandl, Fransız yayından aldığı çubuğun üzerine, Dragonetti'nin yayından aldığı topuk kısmını, biraz daha genişleterek eklemiştir. Bu yay, tutuş olarak da Dragonetti'nin yayına göre farklılık gösterir. Başparmak yayı ön taraftan, serçe parmak ise kolların topuk ile birleştiği, yüzük denilen bölüme dayanır. İşaret parmağı ve orta parmak yayı alttan destekler, yüzük parmağı ise boşta kalır. Bu yayın kullanımında da aynı Dragonetti'nin yayında olduğu gibi bilek ve parmaklar serbesttir.”¹⁰⁰

¹⁰⁰ Hande Tokgöz, T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı Sanatta Yeterlik Tezi Kontrabas Çalmaya Yeni Başlayanlar İçin Sağ El ve Sol El Teknikleri, Duruş Pozisyonları, Method Ve Egzersiz Önerileri, İstanbul,2019,s.10.

3.5. Dragonetti Ve Bottesini Yay Tutuş Stillerinin Dünyadaki Ekoller Üzerindeki Etkileri

3.5.1. İtalyan Ekolü

16. yüzyıldan bu yana İtalya’da gelişmeye başlayan kontrbas çalım teknikleri tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Şüphesiz ki bu etki, Dragonetti ve Bottesini’nin geliştirmiş olduğu yay stilleri ile çalım teknikleri sayesinde. Dragonetti ve Bottesini farklı dönemlerde yaşamış, farklı stillere sahip olsalar da kendilerinden sonraki gelecek kuşakların kontrbas ekollerinin oluşumunu etkilemiş ve çalış tarzlarının belirleyici unsurlarını oluşturmuşlardır.

*Dragonetti, kariyerine öğretmenliği dahil etmese de geliştirdiği Alman yayı ile yaşadığı Londra’dan, Paris’e kadar etkisini uzun süre hissettirmiştir. “Dragonetti Beethoven’ın müziğinde özellikle 5. Senfoni’den sonra etkili olmuştur. Dragonetti’yi öven bir başka besteci de Gioachino Rossini’dir. Besteci, İtalyan virtüözünün net vurgulanmış staccato’lar üretebilmesine hayran kalmıştır.”*¹⁰¹

Diğer büyük İtalyan ismi, Giovanni Bottesini’dir. Bir kontrbas virtüözü olarak, Bottesini kontrbas bestelerine “Bel Canto”¹⁰² stilini katmasıyla biliniyordu. Virtüözlük seviyesi, kontrbasın ses perdesini baştan sona keşfetmiş ve bir çok kontrbas icracısını etkilemiştir. Dragonetti yay tekniğinin hakim olduğu bir zamanda, üstten tutuşlu yayı yaygınlaştırmasıyla da bilinmektedir.

İtalya, kontrbas öğretiminde ön planda olmuştur. Bugün halen bulunan eğitim

¹⁰¹ Scelba, Anthony, (1977), s.97. Dragonetti: The Man and His Music. Bass World IV (Fall, 1977)

¹⁰² Bel kanto, müzik parçası içerisindeki duygusal farklılıkların vurgulanması, notaların daha cazibeli bir şekilde söylenmesi, melodi ve şarkı sözlerinin anlamlandırılması şeklinde bir şarkı yorumlama tekniğidir. İtalyanca’da "güzel şarkı söyleme" anlamında kullanılır.
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bel_kanto (Erişim Tarihi: 04-04.2020)

materyalleri günümüz eğitim sisteminin önemli bir parçasıdır. Rossi, Luigi Felice,¹⁰³ G. Bottesini ve İsaia Billè'in¹⁰⁴ metotları bunlardan bazılarıdır.¹⁰⁵

Carlo Montanari¹⁰⁶, İtalo Caimmi¹⁰⁷, Annibale Mengoli¹⁰⁸ ve daha yakın zamanda Francesco Petracchi¹⁰⁹ gibi başka kabul görmüş eğitimciler de literatüre önemli katkılarda bulunmuşlardır.

3.5.2. Alman, Prag, Çek ve Macar Ekolleri

Genel olarak Doğu ve Orta Avrupa'yı kapsayan Alman ekolü olarak bilinen 16.-18. Yüzyılları arasında gelişen kontrabas çalım teknikleridir. Bu çalım tekniğinin başında testere tutuş olarak da adlandırılan alttan yay tutuş stili ve 1-2-4- parmak sistemi gelmektedir. Testere benzeri yay stili yaygın olarak Alman yayı veya daha nadir olarak ise, şu anki tasarımını belirleyen çalıcı Simandl'in adıyla "Simandl yayı" olarak bilinir. Simandl'in yaptığı şey Fransız yayının içe kıvrımını alıp daha geniş topuklu Dragonetti yayına uyarlamıştır.

Yayı tarif etmek için "Alman" milli sıfatının kullanılması, komşu bölgelerdeki icracıları rahatsız etmiş ve Uluslararası "Kontrabasçılar Derneğinin" kurulmasının ardından Gary Karr' a yazdığı mektupta Çek çalma geleneğinin üstün olduğunu iddia etmiş ve bu yayın Alman yayı değil "Çek yayı" olarak adlandırılması Frantisek Hertl¹¹⁰ öne sürülmüştür.¹¹¹

Bunun sebebi ise, Dragonetti yayına benzer bir yay çeşidinin kullanmalarından

¹⁰³ İtalyan besteci ve kontrabasçı (1805-1863)

¹⁰⁴ İtalyan besteci ve kontrabasçı (1874-1961)

¹⁰⁵ https://getd.libs.uga.edu/pdfs/tietboehl-nascimento-e-souza_mauricio_201608_dma.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2020)

¹⁰⁶ Metodo per Contrabbasso kitabını yazan İtalyan kontrabasçı (1810 – 1853)

¹⁰⁷ İtalya doğumlu besteci ve kontrabasçı (1889-1918)

¹⁰⁸ İtalyan kontrabasçı (1851-1895)

¹⁰⁹ İtalyan kontrabasçı ve öğretmen (d.22.09.37)

¹¹⁰ Çek kontrabasçı ve besteci (1973-1906)

¹¹¹ https://getd.libs.uga.edu/pdfs/tietboehl-nascimento-e-souza_mauricio_201608_dma.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2020)

ileri gelmektedir. Hertl'in bahsettiği Çek çalma geleneği Prag Ekolü olarak da bilinir, bu ekol doğrudan yakın bölgelerin çalma stillerini de etkilemiş ve "Alman ekolü" olarak nitelendirilecek standartları belirlemiştir. Prag standartları Viyana, Berlin ve hatta daha sonra Moskova ve New York'taki müzisyenlerin çalışmalarını da etkilemiştir.

Prag ekolünün en önemli şahsiyeti ve kurucusu Wenzel Hause'tur¹¹². Hause'un öğrencisi olan Josef Hrabe¹¹³ ustasının geleneğini Prag Konservatuvarında devam ettirmiştir. Kontrabas için 86 önemli eser yazmıştır. Josef Rambousek¹¹⁴ ve "Franz Simandl" öğrencilerinden bazılarıdır. Simandl günümüzde Alman yayına standart formunu vermesiyle bilinmektedir. ABD'ye göç eden öğrencisi Ludwig Manoly¹¹⁵ sayesinde, Simandl'in eğitim yaklaşımı, yöntemleri ve çalışmaları o ülkeye de gitmiş ve orada son derece yaygın hale gelmiştir. Rambousek, Moskova Konservatuvarında kontrabas öğretmenliği görevin üstlenmiş ve Serge Koussevitzky¹¹⁶ en ünlü öğrencisi olmuştur.

Macar geleneğinden Lajos Montag¹¹⁷ (1906-1988) önemli bir eğitimci olarak kabul görmüştür. Altı ciltten oluşan metodu kısmen ayrıntılı kaynakçada ele alınmıştır. Başparmağın pozisyonu ile ilgili detaylı çalışması dikkate değerdir. Klavyenin o kısmındaki farklı parmak kombinasyonları için simgeler bile içerir.

3.5.3. Fransız Ekolü

"Avrupa ülkelerinden farklı olarak, Fransız kontrbasları Cherubini'nin Paris Konservatuvarında bir kontrbas sınıfı açtığı 1830'lara kadar beşli akort ediliyordu. Ancak o kurumdaki ilk öğretmen olan Chenié, 1827 yılından öldüğü 1832 yılına kadar beşli (Sol-re-la) akort edilmiş üç telli kontrbası öğretmeye devam etti. Üstten yay

¹¹² Çek kontrbasçı ve besteci (1763-1847)

¹¹³ Çek kontrbasçı ve besteci (1816-1870)

¹¹⁴ Çek kontrbasçı (1845-1901)

¹¹⁵ Macar kontrbasçı (1855-1932)

¹¹⁶ Rus orkestra şefi, besteci ve kontrbasçı (d.26.07.1874- ö. 04.06.1951)

¹¹⁷ Macar kontrbasçı ve öğretmen (d.25.05.1906- ö.25.01.1997]

*tutuşu için Fransız tercihine rağmen o da Dragonetti yayını kullandı”.*¹¹⁸

1920-1940 yılları arasında Paris Konservatuarında öğretmenlik yapan Edouard Nanny de Fransız kontrbas geleneğindeki bir diğer önemli isimdir. Fransız yay tutuş stilini tercih eden Nanny’nin yazmış olduğu bu yay stili ile ilgili bir çalışma metodu bulunmaktadır.

Son otuz yılda, kontrbas sahnesine Fransa’da yaşayan Suriye-Lübnan asıllı kontrbas sanatçısı François Rabbath hakim olmuştur. Büyük bir virtüöz olmasının yanında, birçok metod da üretmiştir. Bu Pivot tekniğini kullanımı olmak üzere getirdiği bilinen çeşitli teknik yönleri ele almıştır.

3.5.4. İspanyol Ekolü

İspanya ve Portekiz’deki kontrbas okullarının ortaya çıkmış ve bu ekoller Amerika’da etkilerini hissettirmiştir. İber kontrbas ekolleri özellikle üç telli kontrbas ve La-re-fa (A-d-f) akordunun kullanılmasında büyük ölçüde İtalyan ekolünden etkilendiğini göstermiştir. . İtalyan ekolü gibi, İspanyol ekolü sanatçıları da Amerika’da çok etkili olmuştur. Birçok kontrbasçı öğretmenlik yapmak için Amerika’ya gitmişlerdir. İtalyan etkisi Bottesini’nin üç yıl Barselona’da bulunmasından ve İspanya’ya sık sık yaptığı ziyaretlerden sonra daha da güçlenmiştir. İlk İspanyol kontrbas öğretmenleri tarafından kullanılan metodlara bakıldığında, diğer İtalyan eğitimcilerin metodları ve çalışmalarının yanında Bottesini’nin de metodlarına da rastlanmıştır. Katalan kontrbasçı Pedro Valls¹¹⁹, Bottesini’den büyük ölçüde etkilenen kontrbas icracılarından biridir. Pedro Valls’in öğretmeni olan “Anton Torella’nın”¹²⁰ Bottesini ile çalışmalar yapmıştır. Bunun sonucunda; Fransız yay tutuş stiline etkisini Amerika’ya İspanyol ekollü icracılarının getirdiği söylenebilir.

¹¹⁸ Brun, Paul, s.239 (2000). A History Of Double Bass, P. Brun Productions yayıncılık, Sayfa Sayısı 317.

¹¹⁹ Katalan besteci (1869-1935)

¹²⁰ Katalan kontrbasçı (d.30.06.1884- ö.haziran 1960)

3.5.5. Amerikan Ekolü

Amerika’da ki kontrbas yay tekniğini incelerken iki ana ekolden bahsetmek mümkündür. Bunun sebebi kontrbas öğretmenlerinin farklı ekollerden ülkeye gelmesi olarak görülebilir. Antonin Dvorak’ın¹²¹, Franz Simandl’in kontrbas öğrencisi olan “Ludwig Emanuel Manoly’i” New York Filarmoniye kontrbas grup şefi ve New York Ulusal Konservatuvarı Müzik bölümüne öğretmen olarak getirmiştir. Manoly’de Simandl’in tekniği olan Alman yayı ve 1-2-4 parmak sistemi tekniğini görmek mümkündür. Manoly’nin yetiştirdiği önemli öğrenciler arasında, Manoly New York Filarmoni’de müdür yardımcısı olan Herman Reinshagen’in hocasıdır. Alman asıllı Reinshagen (1854-1944) 1934’te emekli olarak Güney Kaliforniya Üniversitesinde kontrbas bölümü başkanlığı yaptığı California’ya taşınmıştır. Reinshagen’nin yetiştirmiş olduğu öğrenciler arasında yılda iki kez toplanan ve bir çok solistin, öğrencinin dahil olduğu faaliyet düzenleyen bir girişim olan “Uluslararası Kontrabasçılar Derneği’nin” kurucusu olan Gary Karr’de vardır. 1960’larda, kontrbasın bir solo enstrüman olarak görülmesiyle birlikte yukarıda bahsedilen Uluslararası Kontrabasçılar Derneği girişimi gibi uluslararası kontrabasçılar camiası arasında iletişim oluşturulmasına öncülük eden Amerikan virtüözü Gary Karr sayesinde olmuştur. İcracılık kariyerine ek olarak, ayrıntılı kaynakçada ele alınan bir metot da yayımlamıştır. Ayrıca alttan yay tutuş stiline sahip Gary Karr’in çok az kişiyle paylaştığı yay tutuş tekniği geliştirmiştir.

Reinshagen aynı zamanda Jay Grauer, Arturo Toscanini’nin altında “NBC Senfoni’nin” baş kontrbasçısı olan Milton Kestenbaum ve “New Jersey Senfoni’nin” kontrbasçısı ve eski orkestra şefi Henry Lewis’e de ders vermiştir.

Amerikada’ki Fransız yay ekolünü ise “Philadelphia Orkestrası’nın” birinci

¹²¹ Çek besteci (d.08.09.1841-ö.01.05.1904)

kontrabası ve aynı zamanda Curtis Enstitüsü'nde birinci hoca olan Katalan kontrabas icracısı Anton Torella tarafından başlatılmıştır.

Resim 18: Gary Karr¹²²

3.6. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadar olan Süreçte Kontrabas Ekolü

Konservatuvarın Türkçesi İtalyanca, Fransız ve İngilizce gibi Latin dilli kökenlerden gelmektedir. İngilizce *Conservatory*, Fransızca *Conservatoire*, İtalyanca *Conservatorio*'dur. Konservatuvar kelimesi, Türk Dil Kurumuna göre “*Müzik, tiyatro ve bale öğretiminin yapıldığı okul*”¹²³ olarak tanımlanmaktadır. Konservatuvarların amacı, yetenekleri doğrultusunda seçilmiş bireylere evrensel bir anlayışla müzik ve sahne sanatları dallarında yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetiştirmelerini sağlamaktır.

“Dolmabahçe Sarayı’nda 1990’lı yıllarda atıl vaziyette olan fakat daha sonraki yıllarda bakımları yapılan, müzik odasında Sultan Abdülmecit’e ait olan

¹²² <https://www.isbworldoffice.com/karr-koussevitsky-bass.asp>. (Erişim Tarihi: 07.05.2020)

¹²³ <https://sozluk.gov.tr/?kelime=>), (Erişim Tarihi:03.02.2020)

“Matias Albani Fecil Thiroli Balgani Anno 1671” iç etiketli viyolonselın yanında sergilenen iki adet kontrbas bulunduğu tespit edilmiştir.”¹²⁴

Yapılan bu araştırmalar göstermişti ki; modern Konservatuvarlar kurulmadan çok önce, Osmanlı Döneminde saraya bağılı olarak 1831 yılında kurulan askeri bandocu yetiştirmeyi amaçlayan ilk konservatuvar sayılabilecek Muzika-i Hümayn topluluğunda ilk kontrbas icracılarına dair belgelere rastlanmıştır.

Resim 19: 1917 tarihli Makam-ı Hilafet Filarmoni Mızıkası Orkestrası, Şefi Osman Zeki Üngör, Yer: Dolmabahçe Sarayı. Türk Askeri Muzıkları¹²⁵

“Müziğin tüm alanlarında geleneksel tek sesli müzik anlayışını yüzyıllar boyu sürdürmüş olan Türk toplumu, ilk adımları III. Selim devrinde atılmış olan ve 1826 yılında padişah II. Mahmud’un (1808–1839) reformlarıyla fiilen başlayan bir batılılaşma süreciyle birlikte müzik anlayışında bir yenileşmeyle karşı karşıya kalmıştır. Tarihte Vaka-ı Hayriye (Hayırlı Vaka) olarak bilinen yeniçeri ocağının

¹²⁴ (Akyel , 2018, s.290), Akyel, U, Rıfat, (2018). Osmanlı İmparatorluğu Kurumlarında Kontrbas Çalgısı, Yayınlanmış Özgün Makale, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul. <https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/B081852B33B443BDACA8DB8D32C15198?doi=10.26650/CONS2018-0009>,(Erişim Tarihi: 25.01.2020)

¹²⁵ (M.R.Gazimihal, 1955, s. 133), (Akyel , 2018, s.290), Akyel, U, Rıfat, (2018). Osmanlı İmparatorluğu Kurumlarında Kontrbas Çalgısı, Yayınlanmış Özgün Makale, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul. <https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/B081852B33B443BDACA8DB8D32C15198?doi=10.26650/CONS2018-0009>,(Erişim Tarihi: 25.01.2020)

kapatılmasıyla başlayan bu yenilik hareketi sadece müzikte değil, tüm askeri ve sosyal toplum hayatında uygulanacak reformları öngörüyordu. Osmanlı'da askeri müzik baskın olarak müzik icra ve üretiminde rol aldığından, o yıllarda temelleri atılmış ve bugün ülkemizde halen eğitimi, üretimi ve icrası sürdürülen çok sesli müziğe geçiş, önce askeri müzikteki değişimler vasıtasıyla olmuştur.”¹²⁶

19. yüzyılda II. Mahmut Dönemi'nde Yeniçeri ocağının kapatılmasıyla birlikte Mehteran'da kaldırılmış ve Muzika-i Hümayn'un kurulmasıyla birlikte müzikte batılılaşma sürecine dair ilk adım Avrupa'dan müzisyenlerin davet edilmesiyle başlamıştır.

“1828 yılında II. Mahmud'un isteği doğrultusunda dönemin Sardunya elçisi olan Marki Groppalo Osmanlıdan bir Orkestra şefi istenilmekte olduğunu Türiino'ya yazıp İtalya'dan sanatında başarılı olan bir müzisyenin gönderilmesini istemişti.”¹²⁷

Bunun Üzerine İtalyan Opera bestecisi Giuseppe Donizetti¹²⁸ (Donizetti Paşa) Muzika-ı Hümayun'un başına getirilişiyile birlikte batı tarzı notasyon sistemini tanıtan ilk kişi olmuş, batılı müzisyenleri Osmanlı Saray'ına davet etmiş ve bazılarını öğrenci yetiştirmek amacıyla görevlendirmiştir.

Donizetti'nin Paşa'nın 1858 yılında Pera'daki evinde vefat etmesinin ardından yine bir İtalyan besteci olan ve Pera'daki Naum Tiyatrosu'nda Calista Guatelli Muzika - 1 Hümayun'un başına geçmiştir.

“Callisto Guatelli, nam-ı diğer Guatelli Paşa, 26 Eylül 1819'da İtalya'nın Parma şehrinde dünyaya gelmiştir. 1830'da şehrin müzik okulunda Antonio de Cesari ile şan, dönemin ünlü kontrbasçılardan ve kontrbas çalgısı üzerine egzersiz kitabı

¹²⁶ (Gazimihal, 1955, s 38-44), Gazimihal, M., R., (1955). Türk Askeri Muzikaları Tarihi, Maarif Vekaleti İstanbul, Sayfa Sayısı 282

¹²⁷ Gazimihal, M., R., (1955). Türk Askeri Muzikaları Tarihi, Maarif Vekaleti İstanbul, Sayfa Sayısı 282,s.42

¹²⁸ Giuseppe Donizetti ya da Donizetti Paşa. İtalyan müzisyen. Türkiye'yi 19. yüzyılda batı müziği ile tanıştıran ve ilk Türk bandosu olan Mûsikâ-i Hümayûn'un gelişmesinde en büyük katkırı sağlamış olan kişidir. Vikipedi,(d.06.11.1788-ö.12.02.1856)

olan “Metodo per Contrabbasso” metodunun yazarı Francesco Hiserich (1772-1851) ile de kontrbas çalışmıştır.”¹²⁹

1838 yılında okulunu bitirmesinin ardından korolarda şeflik yapmıştır. İstanbul’a geliş tarihi tam olarak bilinmese de 1840’lı yıllarda olduğu tahmin edilmektedir. 1856 yılında ise Sultan Abdülmecid¹³⁰ tarafından Muzika-i Humayun’a şef olarak atanmıştır. Resmi olarak elde edilen bu bilgiler doğrultusunda Muzika-ı Humayun’un şefi olan Guatelli Paşa’nın, ilk kontrbas eğitimi alan kişi olduğu sonucu çıkmaktadır. Guatelli Paşa’nın kullandığı yay ve tutuş stili ile ilgili net verilere kaynak yetersizliğinden dolayı ulaşılamamaktadır. Dönemin yay tipi özellikleri değerlendirildiğinde 18. yüzyılın ortalarında dek Bolonya okulu tipi arşe benimsenerek kullanılmış, İtalyan kontrbas virtüözü Domenico Dragonetti tarafından geliştirilen yay tipi ise 19. yüzyılda orkestralarda kullanılmaya başlanmıştır. Alman ve Fransız yay stilleri tarihi gelişiminin sürecine bakılarak Guatelli Paşa’nın almış olduğu eğitimle ilgili ancak tahmin yürütülebilmektedir, bu sebeple Muzika-i Humayun’da ki kontrbas icracılarının alttan yay tutuş stili olan Dragonetti yayını tercih ettikleri düşünülebilir.

“Yay tutuş stiline dair belgelere ulaşılamamakla birlikte Osmanlı’da ilk kontrbas eğitmenine dair ilk resmi bilgileri şu cümlelerde rastlamaktayız, “V.Murat, şehzadeliği döneminde Muzika-ı Hümayun’un müzik direktörü Guatelli’den ve Bahriye Sıbyan Muzikası’nın ilk öğretmenlerinden olan, daha sonra Muzika-ı Hümayun’a kontrbas eğitmeni olarak alınan Lombardi’den solfej ve piyano dersleri alması sebebiyle Batı müziğine büyük ilgi duymuş ve bu durum Muzika-ı Hümayuna da yansımıştır.”¹³¹

¹²⁹ (Aracı, 2014, s. 219). Aracı, Emre, (2006) Donizetti Paşa Osmanlı Sarayı’nın İtalyan Maestrosu, Yapı Kredi Yayınları (3.Baskı, Mart 2020), Sayfa Sayısı 286

¹³⁰ Sultan Abdülmecid, 31. Osmanlı padişahı ve 110. İslam halifesidir. II. Mahmud’un Bezmialem Sultanı’dan olan oğludur.(d.25.04.1823-ö.25.06.1861)

¹³¹ Güdek, Bahar, Kılıç, Adem.(2016). Muzika-ı Humayun’dan Günümüze Klasik Batı Müziğinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi,s.95 30.06.2016.

<http://www.jasstudies.com/DergiTamDetay.aspx?ID=3399> (Erişim Tarihi: 27.01.2020)

Augusto Lombardi, 1865 yılında doğmuş, Bahriyeyi Sıbyan Muzikası'nın ilk öğretmenlerinden olmuştur. Muzika-ı Humayun'nun yabancı icracılarından olan ve Saray'da kontrabas çalan Lombardi 1904 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

3.7.Cumhuriyet Dönemi İle Birlikte Konservatuvarların Kurulması ve Kontrabas Eğitime Genel Bir Bakış

Mustafa Kemal Atatürk'ün arzuladığı batı medeniyetleri seviyesine ulaşılmasının temel yapı taşlarından biri olarak gördüğü müzik ve sahne sanatları eğitimi, modern konservatuvarların kurulmasıyla gerçekleştirilebileceği düşünülmüştür. Cumhuriyet'in ilk yıllarında müzik öğretmeni yetiştirilmesini amaçlayan “Musiki Muallim Mektebi” açılmasının ardından 1934 yılında konservatuvar kurulması amaçlanmış ve Berlin'de öğrenci olan Cevat Dursunoğlu¹³² görevlendirilmiştir.¹³³

Paul Hindemith¹³⁴, yapılan anlaşma neticesinde 1935 yılında Türkiye'ye gelmiş ve bir takım incelemelerde bulunmuş ve bunları raporlar halinde sunmuştur. Hindemith, Ernst Praetorius'un (1880-1946) 1935'te Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın başına geçmesini sağlamış, yeni açılacak Ankara konservatuvarında öğretmenlik yapacak müzisyenleri saptayarak, orkestranın ihtiyacı olan çalgıları temin edilmesini sağlamıştır.

Paul Hindemith konservatuvarın açılması ile ilgili henüz gerekli alt yapı ve koşulların tam olarak sağlanamadığını ve henüz erken bulunduğunu yazdığı raporlarda iletmesine rağmen Müzik ve Sahne Sanatları branşlarında Dünya standartlarında, evrensel bir anlayışla öğrenci yetiştirilmek üzere temeli Musiki Muallim Mektebi'ne dayalı Ankara Devlet Konservatuvarı 1 Kasım 1936 yılında açılmıştır. Tiyatro ve opera bölümünü kurmak üzere Almanya'dan Prof. Carl Ebert¹³⁵ getirilmiştir..

¹³² Türk eğitimci ve siyasetçi (1892-1970)

¹³³ <http://www.konser.hacettepe.edu.tr/sayfa/hakkinda/tarihce>

¹³⁴ Alman besteci, orkestra şefi, kemancı ve öğretmen (d.16.11.1895-ö.28.12.1963)

¹³⁵ Alman tiyatro yönetmeni ve oyuncusu, opera yönetmeni, eğitimci, Türk modern tiyatrosunun kurucuları arasındadır. (d.20.02.1887-ö.14.05.1980)

“Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında çalan icracıların ve Ankara Devlet Konservatuvarında öğretmenlik yapan öğretmenlerin birçoğunun, Paul Hindemith’in yönlendirmesi ile Alman asıllı olduğunu şu cümlelerde görmekteyiz. “Yeni gelen Alman müzisyenler ile bazı Türk müzisyenler arasında gerginlikler oluyordu. Ne yazık ki, Alman müzisyenlerin hepsine viyolonselci ya da obuacı oldukları ancak grup şefi olmadıklarını belirten yanlış sözleşmeler verildi.”¹³⁶

Lico Amar’ın öncülüğünde, Walter Gerhard (keman sanatçısı ve eğitmen), A. Haendschke (keman sanatçısı ve eğitmen), Adolf Winkler (keman sanatçısı), Walter Wunsch (keman sanatçısı), Necdet Remzi Atak (keman sanatçısı), Mahmut Ragıp Gazimihal (keman sanatçısı), İzzet Nezihi Albayrak (viyola ve keman sanatçısı), bölümün ilk sanatçı eğitimcileridir.

1936 yılında İlk modern Konservatuvar olan Ankara Devlet Konservatuvarının ardından İzmir Devlet Konservatuvarının açılması yirmi iki yıl sonra gerçekleşebilmiştir. 1967-1968 yıllarında ise kontrabas eğitimine başlanmıştır. Konservatuvarın eğitim faaliyetlerini başlattığı ilk on yıl içerisinde yirmi beş civarında, yabancı öğretmen ve de alanlarında uzman kişiler gelmiştir. Bunların arasında, bir zamanların Berlin Filarmoni’nin ünlü kontrbas sanatçısı Curt Wallner ile ünlü kornocu Hermann Neuling de aralarındadır. 1970 yılında ise yapılan bazı düzenlemeler neticesinde yabancı uyruklu ücretinin ödenmesini engellemiş, 1971 yılında İzmir’den ayrılmışlardır. 1972 yılında ise kontrabas öğrencileri eğitimlerini devam ettirebilmek amacıyla Ankara Konservatuvarına geçmişlerdir.¹³⁷

“Ülkemizde konservatuvarlar kurulduktan sonra resmi kontrbas eğitimi ilk olarak Heinz Fromme (Ankara) ve Curt Wallner (İzmir) isimli Alman kontrbas profesörleri ile başlamıştır. Bugün Türkiye’de eğitim veren öğretim üyeleri ve pek çok orkestra sanatçısı onların öğrencileridir. Prof. Tahir Sümer, Yard. Doç. Melih Balçık,

¹³⁶ (Şen, 2019, s.20, Şen, Evren, (2018). Paul Hindemith’in Hayatı Ve Op.9 No’lu Kontrabas Sonatının İncelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (Erişim Tarihi: 29.01.2020)

¹³⁷ <http://konservatuvar.deu.edu.tr/tr/tarihce/> (29.02.2020)

Yard. Doç. Engin Babahan, Saim Akış, Numan Pekdemir, İbrahim Akış ve Osman Mumcu'yu onların arasında sayabiliriz. Ülkemizde yetişmiş ikinci kuşak kontrbasçılarımızdan bazılarına ise; Volkan Orhon, Aykut Durşen, Doç. Esra Atalay (Türkiye'de kontrbas alanında ilk master ve sanatta yeterlilik mezunu), Doç. Alper Müfettişoğlu'nu örnek verebiliriz.''¹³⁸

3.7.1. Türkiye'de Kontrbas Eğitimi Alan İlk Kuşak Kontrbas Sanatçıları Ve Yay Tutuş Stilleri

1936 ve 1958 yıllarında Ankara Devlet Konservatuvarı ile İzmir Devlet Konservatuvarının kurulması ile ilk kuşak kontrbas öğrencileri, Alman profesörlerden eğitim almışlardır. Bu konservatuvarlarda yerleşen ilk sistemin, sadece Alman ekolü olduğu bilgisini vermektedir. Türkiye'de kontrbas eğitimi üzerinde Alman okulunun etkileri ile bunun sonucunda yetişen ilk kontrbas icracılarının ve eğitimcilerinin büyük bir çoğunluğu Alman okulu eğitim sistemi sebebiyle Alman yay tutuş stili ile çaldıkları ve eğitim verdikleri görülmüştür.

3.7.2. Türkiye'deki İlk Kuşak Mezunlar, Ülkemizin ilk Türk Kontrbas Solistleri, Öğretim Üyeleri ve Orkestra Sanatçıları listesi

Bunların başında;

- Yılmaz ALTANAY
- Saim AKIŞ
- Özdemir ARIĞ
- Engin BABAHAN
- Melih BALÇIK
- Yaz BALTACIGİL
- Halit CONKER
- Ünal ERTE

¹³⁸Akkor, 2009, s.4), Konservatuvarlarda verilmekte olan kontrbas eğitiminde çağdaş Türk kontrbas müziği eserlerinin yeri ve değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Müzik Bilimleri Bölümü / Müzik Anasanat Dalı / Müzik Sanat Dalı

- Metin IRMAK
- Osman MUMCU
- Numan PEKDEMİR
- Günnur PERİN
- Tahir SÜMER
- Kerim SOYSAL
- Engin TİTİZ

3.7.3. İkinci Kuşak Kontrabaskılar Arasında;

- Kürşad AND
- Erdal AKYOL
- Şahin Ferheng BAHÇEBAN
- Pınar BALTACIGİL
- Nilüfer BAŞMAN
- Aylin ÇINAR
- Eren DERİŞ
- Aykut DURŞEN
- Erdem ESİN
- Esra GÜL
- Volkan HÜRSEVER
- Burak KARAAĞAÇ
- Burak KARCI
- Duran KAYA
- Hüseyin Sami MENEKŞE
- Alper MÜFETTİŞOĞLU
- Bülent ORAL
- Volkan ORHON
- Yalçın ÖZEN

- Onur ÖZKAYA
- Melih ÖZTÜRK
- Tayfun TÜMER
- Özgür ULUÇINAR

3.7.4. Üçüncü Kuşak Kontrabasçılar Arasında;

- Sibel KADIOĞLU ACAR
- Arda AGOŞYAN
- Ceren AKÇALI
- İlker AKIŞ
- Rıfat AKYEL
- Pelin ATAY
- Aydın BALPINAR
- Fora BALTACIGİL
- Tuğrul BAYKARA
- Gökhan BİLEK
- Sevdâ CAN
- Özlem ER CİVELEK
- Bora ÇAMOĞLU
- Özge ÇEVİK
- Merve DARCAN
- Ömer Faruk DEDE
- Fahriye DEMİRBİLEK
- Yasemin DİLEK
- Sela Can DÖKMECİ
- Anıl EDEBALE
- Zeynep ERSÜMER
- Elif Gökçe EYÜBOĞLU

- Gökhan GENÇLER
- Sibel SOYDAN GÖKSEL
- Işın IŞIK
- Koray KARACA
- Orhan Mert KESER
- Kadir KESKİN
- Burak KOÇAK
- Umur KOÇAN
- Burak MARLALI
- Orçun MUMCUOĞLU
- Fırat MÜFTÜOĞLU
- Mert NAYAN
- Burak NOYAN
- Tolga OKSEV
- Gökhan ÖVER
- Şakir ÖZDEMİR
- Hacer ÖZLÜ
- Batuhan SARIOĞLU
- Bahar ÖZŞEN
- Evren ŞEN
- Ayşegül BABAHAN TAKMAK
- Ertuğ TORUN
- Oğuz UÇARCI
- Savaş UNÇ
- Buse ÜNLÜOĞLU
- Nil YANIK YAMAN
- Ela YATMAZ
- Aslı YETİŞENER
- Deniz YURDAKUL
- Kağan YILDIZ

- YAMAN ZENCİRCİ

3.7.5. Günümüz Kuşak Kontrabasçılar Arasında;

- Asal ALTAY
- Begüm ASLAN
- İlkhan AYDOĞMUŞ
- Selin BALKAB
- İlker CANKARA
- Can CANOĞLU
- Emre ERŞAHİN
- Selin ESKİCİ
- Turgay İPTEŞ
- Fatih Eren KALELİOĞLU
- İsmail Seyithan KARABACAK
- Hande KAZDAL
- Gökçe KÜÇÜKARSESAN
- Seçil İrem KESKİN
- Sıla Naz KUVANCI
- Emre KUYTU
- Oğulcan ÖZEL
- Ozan TANIŞ
- Firdevs Göksu SÖKER
- Gizem SÖZERİ
- Cem Güney YILDIRIM

3.8. Türkiye’de Kontrbas Eğitimi Alan İlk Kuşak Kontrabas Sanatçılarının Hayatı Ve Yay Tutuş Stilleri

3.8.1.Tahir SÜMER (Alman Yay)

1967 yılında İzmir Devlet Konservatuvarının ilk öğrencilerinden olan Prof. Tahir Sümer, çalışmalarına Alman Prof. Curt Wallner ile başlamış, 1971 yılında ise Ankara Devlet Konservatuvarı'nda Heinz Fromme'nin öğrencisi olmuş, İzmir Filarmoni Orkestra'sı ile 1970 yılında birlikte verdiği Sergei Koussevitzk'nin Kontrbas Konçertosu'nun, 1983 yılında Domenico Dragonetti'nin Andante ve Allegro'sunun, 1989 yılında Giovanni Bottesini'nin si minör Kontrbas Konçertosu'nun, 1995 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yaylı Çalgılar Oda Orkestrası ile Bottesini'nin Elegia in Melodie eserini ve 1999 yılında Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası ile Fr. Jasch'ın Elegia gibi kontrabas repertuarının en önemli eserlerini Türkiye'de ilk seslendirilişini gerçekleştirmiştir.

Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı kontrbas bölümünün açılmasına öncülük ederek burada 6 yıl görev yapmıştır. Prof. Tahir SÜMER, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğretim Üyeliği görevinin yanı sıra, Dokuz Eylül Üniversitesi Senfonik Müzik Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü, Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalı Başkanlığı, Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümünde Öğretim Üyesi olarak görev yapmıştır. 2019 yılında ise emekli olmuştur.

Tahir Sümer, Alman ve Fransız yay stilleri arasında farkı şu cümlelerle ifade etmiştir “*Kişisel inancım; Alman yay tekniği ile daha fazla ses gürlüğü ve rengi elde edilebilmektedir.*” (29.01.2020, mail ile yapılan görüşme)

3.8.2. Numan PEKDEMİR (Alman Yay)

1951 yılında Bodrum / Turgutreis'de doğan Pekdemir, İzmir Devlet Konservatuvarını kazanarak 1968 yılında kontrabas bölümünde Prof. Curt Wallner'in öğrencisi olmuş, 1972 yılında ise Ankara Devlet Konservatuvarına nakil olarak burada iki sınıf atlamış ve Heinz Fromme'nin sınıfından pekiyi derece ile mezun olmuştur. Aynı yıl İzmir Devlet Senfoni orkestrasına kontrabas sanatçısı olarak göreve başladı. 1986 yılında İzmir Devlet Konservatuvarı Müdür yardımcılığına, 1987 yılında da Orkestra Müdürlüğü' ne seçilmiştir. 2000 yılında

Antalya Senfoni Orkestrası'na Müdür – Sanatçı statüsü ile atanmıştır. İzmir ve Antalya Senfoni orkestralarında dünyaca tanınmış şef ve solistlere yer vermiştir. Yurtiçi – yurtdışı turneleri düzenleyerek ülkenin tanıtımına katkı yapan Pekdemir, 1 Şubat 2016 yılında İzmir Senfoni Orkestrası'ndan emekli olmuştur.

3.8.3. Engin BABAHAN (Alman Yay)

Ankara Devlet Konservatuvarının ardından Viyana 1Universitat für “Musiki und Darstellende Kunst'da” yüksek öğrenimini tamamlamıştır. Kontrabas bölümünde pek çok değerli icracı yetiştiren Babahan Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Devlet Konservatuvarından emekli olmuştur.

3.9. Türkiye'deki İkinci Kuşak Kontrabas Sanatçıları

3.9.1. Aykut DURŞEN (Fransız Yay)

1987 yılında Ankara Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı 'nda Tahir Sümer'in sınıfından birincilikle mezun olmuştur. 1988 yılında Franco Petracchi ile 1990'da Viyana Müzik Akademisi'nde Heinrich Schneikart¹³⁹ ile çalışmış, 1993'de çalışmalarını Brüksel'de Roland Lafosse ile devam etmiştir. Hem Fransız- Alman yay tekniklerini hem de bu iki kültürün özelliklerini ve repertuar dayanaklarını temel bir kuram ve pratik bilsiyle bir araya getirmiştir. 1992 yılında Belçika Flam Kraliyet Filarmoni Orkestrasında solo ikinci kontrbas olarak görev alan Durşen, Muzzeik, Lule Bore, Trio Sirta, Il Florileggio gibi müzik gruplarında Tanbur ve Mandolin ile eserler icra etmiştir. 2006 yılında icra ettiği kontrabas ve orkestra için bestelenen “Nostalji Melodileri” isimli eserini bestelemiştir.

¹³⁹ Viyanalı besteci,öğretmen,kontrbasçı(1929-)

Müzik teorisi ve kontrabas için özel dersler veren Durşen, Eskişehir’de master class çalışmaları yapmıştır. 2011 yılından beri Belçika Flam Operası’nda birinci solo kontrabas sanatçısı olarak çalışmaktadır.

Kendisiyle yaptığım görüşmeler esnasında Türkiye’de Alman yay tekniği ile mezun olmuş ve ardından 1988 yılında Viyana’da Franco Petracchi’den eğitimi sürecinin başlaması ile Fransız yay tutuş stiline geçiş sürecini sorduğumda şu sözlerle düşüncelerini anlatmıştır.

“Petracchi etkili bir sunum göstermedi bana, fakat François Rabbath’in Pont St. Esprit’deki resitalinden gözümde yaşlar süzülürken, keşke bende böyle sesler çıkarabilsem dedim ve böylelikle 20 yıllık bir dostluk başladı. Şu gün hala soruyorum. Bir ilahi ses için neler vermezdim. Şu yarıştan uzanmış, aşka susamış gönüllere su serpsem, her şey dokunaklı bir ses için.”(Durşen, 2020 tarihli görüşme)

3.9.2.Volkan ORHON (Alman Yay)

Türkiye’de doğan Orhon, kontrbas çalmaya 12 yaşında başlamıştır. Ankara Devlet Konservatuvarından Prof. Tahir Sümer’in sınıfından başarıyla mezun olduktan sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’na kontrbas sanatçısı olarak girmiştir. 1991 yılında Harri Müzik Okulu’ndan Garry Karr ile çalışmalar yapmak için Amerika Birleşik Devletleri’ne gelmiş ve Usta Müzisyen ve Sanatçı diploması almıştır. Amerika Birleşik Devletleri Iowa Üniversitesi Müzik Okulu’nda halen Profesörlük yapmaktadır.

3.9.4. Lütfullah Burak KARAAĞAÇ

Prof. Dr. Burak Karaağaç 1998 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarından mezun olmuştur. Akademik kariyerine Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Enstitüsünde devam ettirmiş, Yüksek Lisans (Master) programını 2007 yılında, Sanatta Yeterlik (Doktora) programını 2010 yılında şeref derecesiyle bitirmiştir. 2011 yılında Polonya “Karol Lipinski Müzik Akademisinde” kontrbas eğitmenliği üzerine yurtdışı İhtisas (Post Doctora) programını

tamamlamasının ardından Yurda dönen Karaağaç, “Doçentlik” ünvanı almıştır. 2012 yılında “Dünya Kontrabasçılar Derneği” tarafından kendisine, en iyi eğitimci ünvanı verilmiştir. 2016 yılında yurtdışındaki başarılarından dolayı Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü tarafından ödüle layık görülmüştür. Amerika’dan Çek Cumhuriyetine, Brezilya’dan Türkiye’ye dünyanın birçok ülkesinde düzenlediği Master-Class, konser ve önde gelen uluslararası kontrabas yarışmalarında Juri üyeliğinin yanı sıra, sadece 2014-2016 yılları arasında öğrencileri ile birlikte katıldıkları kontrabas yarışmalarında kazandıkları 14 Birincilik, 4 İkincilik, 2 en iyi yorum ve 2 özel ödül olmak üzere 22 ödül ile yerel ve uluslararası basında büyük övgü ve ilgi görmüştür. Halen Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Prof. Dr. olarak çalışmalarına devam etmektedir.

3.9.5. Esra GÜL (Alman Yay)

Türkiye’deki ilk master ve ilk sanatta yeterlik programlarından mezun olan Esra Gül, Dokuz Eylül Devlet Konservatuvarı ortaokul kontrbas bölümünü Saim Akış ile tamamladıktan sonra, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı kontrbas bölümüne girerek lise kısmını Dr. Öğr. Üyesi Melih Balçık ile lisans kısmını ise Dr. Öğr. Üyesi Engin Babahan ile tamamlayan sanatçı, 1991 yılında mezun oldu. 1992 yılında Öğretim Elemanı olarak Prof. Tahir Sümer’in asistanlığını yapan Gül, 1996 yılında Yüksek Lisans, 2002 yılında ise Sanatta Yeterlik programından başarıyla mezun olmuştur. Yurtiçi ve Yurtdışında pek çok solo, oda müziği konserlerinin yanı sıra, master kurslar, uluslararası festival ve yarışmalarda yer almıştır. Katıldığı önemli etkinliklerden bazıları şunlardır; Bass2018 (Lucca – İtalya), BassEuropa2016 (Prag - 2016) Escule Superior De Arte Dramatico (2014 – Sevilla - İspanya), İntertional Giovanni Bottesini Festivale (Piacenza - İtalya 2013) , Copenhagen- Bass2012 (Danimarka) , ISB İnternational Society Of Bassist Convention (San Francisco – ABD 2011) , The 4th World Bass Festivale (Wroclaw- Polonya - 2010), Bass2010 (Berlin

Almanya) , International Of Society Convention (Pensilvania -ABD -2009), Plovdiv Music and Dance Academy (Bulgaristan - 2008).

Uluslararası 2012 Danimarka Copehanagen Bass Festivali'nde Finlandiyalı kontrbas besteci Teppo Hauta –Aho için ayrılan konserde “Rhapsody” adlı eserini seslendiren üç kişiden biri olmuştur. 2003 yılında ise Anadolu “Bass Club” adlı kontrbas kulübünü kurmuş çağımızın en önemli kontrbas sanatçılarından Volkan Orhon, Aykut Durşen, Onur Özkaya davet ederek çalışmalar düzenlemiştir. 2016 yılında ilk baskısı çıkan “Performan Hazırlık Yöntemleri” adlı bir kitap yazmıştır. Anadolu Üniversitesi'nden Prof. Esra Gül 2018 yılında emekli olmuştur, İzmir'de yaşamını sürdürmektedir.

3.10. Türkiye'deki Konservatuvarlarda Kontrabas Eğitiminde Kullanılan Yay Tutuş Stillerinin İncelenmesi

1936 yılında kurulan ilk modern konservatuvar olan Ankara Devlet Konservatuvarının kurulmasıyla birlikte ilk kontrabas eğitimcilerinin Alman yay tutuş stilini tercih etmesi, günümüz konservatuvarlarında kontrabas eğitimi şekillendirmiştir. Araştırmaların neticesinde ortaya çıkan sonuca göre, Çukurova Devlet Konservatuvarı sadece Fransız yay tutuş stili ile, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları kontrabas bölümünde ise hem Fransız hem de Alman yay tutuş stiliyle ve geriye kalan konservatuvarlarda Alman Yay Tutuş Stili ile eğitim verilmektedir. Konservatuvarların alfabetik listesi ve yay tutuş stilleri şu şekildedir;

Adana - Çukurova Devlet Konservatuvarı: Öğr.Gör. Emanoil Petrov- Bulgaristan (Fransız Yay)

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Öğr.Gör. Anatoly Bodnar (Alman Yay)

Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Öğr. Elm. Burak Karcı (Alman Yay)

Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Öğr. Gör. Orhan Mert Keser (Alman Yay)

Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi: Öğr. Gör. Dritani Gani - Arnavutluk (FransızYay) , Öğr. Gör . Sergey Margulis- Özbekistan (Fransız Yay) , Öğr.Gör. Burak Noyan (Alman Yay), Öğr.Gör. Zurab Tsitsuashvili - Gürcistan (Fransız Yay)

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Öğr.Gör. İlker Akış (Alman Yay) Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Prof. Alper Müffettişoğlu (Alman Yay), Prof. Burak Karaağaç (Alman Yay), Öğr. Elm. Hacer Özlü (Alman Yay) İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Dr. Öğr. Üyesi Ulaş Rıfat Akyel (Alman Yay)

Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Dr. Öğr. Üyesi Sela Can Dökmeci (Alman Yay) Öğr. Gör. Sibel Göksel (Alman Yay)

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi: Dr.Öğr. Üyesi Onur Özkaya (Alman Yay) Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı: Öğr. Gör. Ayşegül BabahanTakmak (Alman Yay)

Türkiye'deki konservatuvarlardaki kontrabas eğitimine baktığımızda Fransız yay tutuş stili ile ders veren eğitimcilerin yabancı uyruklu öğretim görevlileri olduğu, Türk eğitimcilerinin ise, Alman yay tutuş stili ile ders verdiğini görmekteyiz.

4.1. Alman Ve Fransız Yay Tutuş Stiline Sahip İki Örnek Öğrenciye Yönelik Yay Kullanım Stillerine Dair Sorular

Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Lisans kısmında, cinsiyetleri erkek, yaşları 22, cinsiyeti erkek olan biri Alman diğeri Fransız yay tutuş stiline sahip iki örnek olay tarama modeli ile iki öğrenciye aynı sorular sorulmuştur.

Kontrabasa eğitiminizin hangi aşamasında başladınız?

Fransız yay örnek öğrenci:	İlk- Ortaokul
Alman yay örnek öğrenci:	Lise

Kaç yıldır kontrabas eğitimi almaktasınız?

Fransız yay örnek öğrenci:	10 yıl ve üzeri
Alman yay örnek öğrenci:	4-8 yıl

Kontrabas eğitimine başlamadan önce hangi yay kullanım stilini tercih edeceğinizi araştır mıydınız?

Fransız yay örnek öğrenci:	Hiçbir fikrim yoktu.
Alman yay örnek öğrenci:	Öğretmenimin tercihine bıraktım.

Yay kullanım stillerini enstrümana başlarken video ve yazılı dokümanlar ile öğretmeniniz ile araştırdınız mı?

Fransız yay örnek öğrenci:	Hayır.
Alman yay örnek öğrenci:	Evet.

Kurumunuzdaki çalgı eğitim programında kontrbas eğitimi kaç saattir?

Fransız yay örnek öğrenci:	4 saat.
Alman yay örnek öğrenci:	4 saat.

Öğretmeninizin kullandığı yay ekolü hangisidir?

Fransız yay örnek öğrenci:	Alman
Alman yay örnek öğrenci:	Alman

Bugüne kadar eğitim aldığınız öğretmenlerin geneli hangi yay stilini tercih etmekteydi?

Fransız yay örnek öğrenci:	Alman
----------------------------	-------

Alman yay örnek öğrenci:	Alman
--------------------------	-------

Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı öğretmen ile çalıştınız?

Fransız yay örnek öğrenci:	6 ve üzeri.
Alman yay örnek öğrenci:	6 ve üzeri.

Eğitim aldığınız öğretmeninizi iki yay stilini de bilmekte midir?

Fransız yay örnek öğrenci:	Hayır.
Alman yay örnek öğrenci:	Hayır.

Eğitim aldığınız süre boyunca iki yay stilini de öğrendiniz mi?

Fransız yay örnek öğrenci:	Hayır.
Alman yay örnek öğrenci:	Hayır.

Kullandığınız yay ekolünden memnun musunuz?

Fransız yay örnek öğrenci:	Evet.
Alman yay örnek öğrenci:	Evet.

Kullandığınız yay stilini kendiniz mi tercih ettiniz?

Fransız yay örnek öğrenci:	Hayır.
Alman yay örnek öğrenci:	Evet.

Tercih size bırakılsa hangi yay ekolünü seçerdiniz ?

Fransız yay örnek öğrenci:	Farketmez.
Alman yay örnek öğrenci:	Alman

Bir eser icra ederken kullandığınız yay ekolüne bağlı olarak istenilen yay çeşitlemelerini başarıyla gerçekleştirebiliyor musunuz?

Fransız yay örnek öğrenci:	Spiccato hızlı ile çalınan hızlı pasajlar, teknik problemler yaşadığım için
Alman yay örnek öğrenci:	Spiccato ile çalınan pasajlar, kontrol etmekte zorlanıyorum.

Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için öğretmenin ne kadar önemli rolü vardır?

Fransız yay örnek öğrenci:	Fazlasıyla vardır.
Alman yay örnek öğrenci:	Uzun yıllar çalışılacağı için fazlasıyla önemlidir.

İki farklı icracıdan, iki farklı yay ekolü kullanılarak icra edilen bir eseri dinlediğinizde sizce iki sanatçıda da eserde aynı rahatlığı ve müzik kaliteyi yakalayabilmekte midir?

Fransız yay örnek öğrenci:	Teknik yeterlilikler ve yay hakimiyetine bağlıdır.
Alman yay örnek öğrenci:	Teknik yeterliliklerine bağlı olarak yakalanabilir.

4.2. İki Örnek Öğrencinin İki Yay Tutuş Ekolünü Deneyerek İcra Ettikleri Eserin Teknik Değerlendirilmesine Dair Sorular

İki örnek öğrenciden bu bölümde yay ekollerini değiştirerek, seçecekleri bir eseri icra etmeleri ve yay tutuş stilleri ile eserdeki yay çeşitlemelerini değerlendirmeleri, iki ekolün avantaj – dezavantaj bakımından karşılaştırılmaları ve bu iki yay ekolüne dair ilk izlenimlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma yapılmadan önce iki öğrenci birbirlerine yay tutuş stillerini öğretmeye çalışmış, bir süre kendileri ekol üzerinde pratik yapmış ve hemfikir olarak icra etmek üzere R. Gliere'nin¹⁴⁰ Op. 9 “Intermezzo” ile “Tarantella”¹⁴¹ bölümlerini tercih etmişlerdir. Kısa bir sürede bir ekolün öğrenilmesi ve eserdeki yay tekniklerinin hakkıyla yapılabilmesi imkansızdır. Bu araştırmanın amacı; örnek olay olarak, deneysel bir amaç güdmekte, aynı zamanda yay ekollerinde yaşadıkları ilk sorunlar araştırılmaya çalışılmıştır. Öğrenciler için yay tutuş stiliyle alakalı çalışan kas gruplarını dair farkındalık yaratmak, icra ettikleri eseri varsa eğer avantaj ya da dezavantajları açısından yay tutuş stili ile değerlendirebilmek ve iki yay tutuş stiline dair fikir edinmelerini sağlamaktır. İki yay tutuş stiliyle eser icra edildikten sonra aşağıdaki soruları yanıtlamışlardır. İki yay tutuş stili ile çaldıkları eseri muhakeme ederek, fikir edinmeleri, karşılaştırma yapmaları ve fiziksel olarak hangi alanlarda zorluk ya da kolaylık yaşadıkları gözlemlenmiştir. Böylelikle iki öğrenci iki yay tutuş stili ile fikir sahibi olabilecek, eğitimcilerinin yay hakimiyetleri ile ilgili yorum yapabileceklerdir

Alman ve Fransız yay ekollerinin avantaj ve dezavantajlarını incelerken hangi bestecileri ve eserlerini tercih ettiniz?

Alman yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	R. Gliere Op.9. “Intermezzo”, “Tarantella”
Fransız yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	R. Gliere Op. “Intermezzo”, “Tarantella”

¹⁴⁰ Polonya kökenli, Rus besteci (d. 11.01.1875-ö. 23.06.1956)

¹⁴¹ Güney İtalya’da geleneksel bir dans türü, vikipedi, Erişim Tarihi: 01.03.2020

Alman ve Fransız yay tutuş stili ile çaldığınız eserde ilk edindiğiniz düşünceler neler olmuştur?

Alman yay tutuş stili deneyen öğrenci:	Alman tekniğinde çalarken tonumun daha iyileştiğini ama tel geçişlerinde zorlandığımı hissettim.
Fransız yay tutuş stili deneyen öğrenci:	Hafifliği kontrol açısından avantajlı ancak, fortelerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum.

Yazıldığı Döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri size göre bu iki yay ekolünün avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Alman yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Hakimiyet zorluğu çektim ve teknik gerektiren pasajlarda zorlandım, farklı hissettim.
Fransız yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Hakimiyetsiz olduğum için fazla kuvvet uyguladım ve baş parmağında gerilmeler oldu

Eseri kullandığınız ekol yerine diğer ekol ile icra ederken yay tutuşunuza bağlı olarak fiziksel herhangi bir rahatsızlık hissettiniz mi?

Alman yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Bilek, parmak ve kolumda acı ve ağrı hissettim
Fransız yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	El, bilek, parmaklarımda gerilme ve ağrı oluştu.

Yazılan Dönem'in eserlerini incelerken, o döneme ait yay kullanım stili ile yay çeşitlemelerini uygulamadaki başarı oranı nedir sizce?

Alman yay tutuş deneyen öğrenci:	Tarantella'yı çalarken yayın ağırlığı spiccato tekniğime iyi geldi, ancak intermezzo bölümünde (yavaş) zorlandığımı hissettim
Fransız yay tutuş deneyen öğrenci:	"Intermezzo'yu" çalarken kontrollerim daha rahattı. "Tarantella'da" kuvvetsiz ve kontrolsüz oldu.

Bu araştırmada için icra ettiğiniz eserleri, teknik zorlukları ve müzik kalite açısından ele alınarak incelediğinizde sizce iki farklı yay ekolünde de aynı başarıyı sağlayabildiniz mi?

Alman yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Hayır, teknik problemleri çalışıp düzeltirsem belki olabilir
Fransız yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Hayır ama teknik problemleri halledersek olabilir.

“Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri veya görüşleriniz var mı?

Alman yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Her iki yay stilinde başparmak ve işaret parmağın önemini gördük. Hangi yay ekolünü kullanırsak kullanalım yay tekniklerinin gerekli seviyeye ulaşması için sağ elin önemini gördük. İleride öğrenci yetiştirecek öğretmenlerin iki yay stiline de hakimiyetinin önemini farkettilik.
Fransız yay tutuş stilini deneyen öğrenci:	Her iki yay stilinde de başparmak ve işaret parmağın önemini gördük. Hangi yay ekolünde çalarsak çalalım bütün yay tekniklerinin gerekli seviyeye ulaşması için sağ elin önemini anladık. Bu araştırma sayesinde fark ettik ki; ileride öğrenci yetiştirecek bireylerin her iki ekole de hakim olmasının önemini anladık

4.3. Gözleme Dayalı İki Öğrencinin Yay Tutuşlarının Değerlendirilmesi

Örnek olay tarama modeli ile bulgular elde edilmeye amaçlanmış bu tezde, Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarında 96 Doğumlu iki erkek öğrenci ilk olarak Rus besteci R. Gliere'nin "Intermezzo ve Tarantella bölümlerini seslendirmiş, ardından yay tutuş stillerini değiştirerek aynı eserin tekrar icra edilmesi istenmiştir. İki öğrencinin de eğitim seviyeleri, yetenekleri, becerileri farklı olsa da fikir edinilmeye çalışılmıştır. Değiştirilen yay tutuş tekniğine hakim olabilmek kısa sürede imkansız olsa da, bu deneyde yay tutuşlarında yaşadıkları sorunlar saptanmaya çalışılmıştır. İki yay tekniğinde varsa avantaj ve dezavantajların kıyaslama yapılmıştır. Bu deneyin ardından çıkan ilk bulgular ise şöyledir;

- Alman yay tutuş stiline sahip öğrenci 6 yıldır kontrbas çalmaktadır.
- Fransız yay tutuş stili ile çalan öğrenci toplamda 11 yıldır kontrbas çalmaktadır.
- Deneyi gerçekleştirirken Alman yayda eseri icra eden öğrenci ses renginin daha gür ve parlak olduğunu ifade etmiştir. Fransız yayda ise; eser daha yumuşak bir ton ile icra edilmiştir.
- Legato cümleler öğrencinin becerisinin etkisiyle Fransız yayda daha net iken, Alman yayda tel geçişlerinde elin daha büyük hareketi mevcuttur. (Yukarıdaki sorularda, Alman yayı deneyen öğrenci tel geçişlerinde zorlandığını ifade etmiştir.)
- Fransız yay tutuşuna sahip öğrenci tel geçişlerinde daha az hareket ile kolay geçebildiği görülmüştür.
- Fransız yayı işaret parmağı yay yönünü belirlemede önemli bir faktör olduğunu yukarıdaki sorularda iki öğrenci de ifade etmiştir.
- İki örnek öğrenci değerlendirildiğinde Staccatoları Alman yay ile daha net elde edilmiştir, öğrenci de bu görüşü destekler niteliğinde cevap vermiştir.

- Fransız yayı deneyen öğrenci Alman yayı deneyen öğrenciye göre tutuş stiline daha çabuk hakim olmuştur. Bunun sebebinin kontrabasın akordunu yaparken arası sıra Fransız yay tutuş stiliyle gerçekleştirdiğini söylemiştir.

4.4. Yay Tutuş Stillerini Değiştiren İki Öğrencinin Değerlendirilmesi ve Ortaya Çıkan Bulgular

- İlk kez Alman yayı deneyen örnek öğrenci ilk kez bu stili bu araştırma için denemiş, daha zor adapte olmuştur. Serçe ve yüzük parmağı rahatsız ettiğini ifade etmiştir.
- Fransız yayını deneyen öğrenci başparmak ile ilgili sıkıntı yaşamıştır. Forte nüansı yaparken baş parmağa yüklenmiştir ve neticede tekniğe hakim olmadığı için rahatsız olmuştur. İsteddiği gibi forte nüansına ulaşamadığını ifade etmiştir.
- Alman yayı araştırma için deneyen öğrenci kolun ağırlığı sebebiyle sesin daha gür çıktığını fark ettiğini ifade etmiştir.
- Fransız yay ekolüne sahip öğrenci yaydan sağ elin parmak ile tel çekme tekniği olan Pizzicato tekniğine geçişi daha kolay bulduğunu ifade etmiştir.
- Fransız yayı deneyen öğrenci bu teknikte Alman yaya göre kıyasladığında ön kolun bu teknikte kullanıldığını fark etmiştir.
- Alman yayı deneyen öğrenci legato cümlelerde daha zorlandığını ifade etmiştir.

4.5. Türkiye’deki Kontrabas Eğitimcilerine Yönelik Yay Kullanım Stillerine Dair Sorular

Kontrabas eğitimine başlamadan önce hangi yay tutuş stilini tercih edeceğinizi araştırmış mıydınız?

Ankete geri dönüş yapan bütün katılımcılar (8 kişi) bu soruya hayır yanıtını vermiştir.

Yay kullanım stilini enstrümana başlarken video ve yazılı dökümanlar ile eğitiminiz ile birlikte araştırma yapmış mıydınız?

Birinci ve ikinci kuşak kontrbas eğitimcileri bu soruya başka bir seçenek olmadığı için araştırma yapma imkanımız yoktu demiştir, diğer katılımcılar da bu soruya hayır yanıtını vermiştir.

Eğitimcilerinizin kullandığı yay ekolü hangisiydi?

Ankete geri dönüş yapan 8 kişiden 7'si Alman ekolü derken, 1 kişi Fransız ekolü demiştir.

Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı kontrbas eğitmeni ile çalıştınız?

Bu soruya katılımcılar ortalama çalıştığı eğitimci sayısına 3-6 derken, 1 katılımcı master class kurslarını da dahil ederek en fazla 25 farklı eğitimci ile çalıştığını ifade etmişlerdir.

Eğitim hayatınız boyunca öğretmenlerin geneli hangi yay stilini bilmekteydi?

Geneli Alman yay olmak üzere, katılımcılardan 5'i ortalama en az üç Fransız yay kullanım stilini tercih eden eğitimcilerle çalışmıştır.

Eğitimciniz iki farklı yay stilini de bilmekte miydi?

Katılımcılardan 3'nün çalıştığı eğitimcilerin en az 3 öğretim elemanın iki yay stilini de bilmekte olduğunu ifade ettiler, geri kalanları ise bu soruya olumsuz cevap vermişlerdir.

Eğitim hayatınız boyunca iki farklı yay stilini de öğrendiniz mi?

Katılımcılardan 5'i iki yay stilinde de eğitim almıştır.

Siz hangi yay ekolü ile eğitim vermektесiniz? Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için eğitiminin sizce ne kadar önemli rolü vardır?

Katılımcılardan 6'sı alman ekolü ile 2 eğitimci ise Fransız yay tutuş stili ile eğitim vermektedir. Eğitiminin rolünü ise şu ifadelerle anlatmışlardır;

“Şu anda Üniversite’de öğretim vermekteyim. Genelde okuluma gelen öğrencilerin ekolü ile devam ederim. Eğer herhangi bir sağlık problemi varsa, diğer ekolü denemelerini tavsiye ederim.”

“Her iki stile de hakim olan eğitimci, öğrencinin konforlu hissettiği,, iyi bir tınıyı yakalayabildiği stili öğrenci ile fikir alışverişinde bulunarak belirleyebilir. Öğrencinin bunu tek başına deneyimleyip, avantaj ve dezavantajlarını yorumlayabilmesi pek mümkün olmayabilir.”

“ Hoca faktörü öğrenci için her şeydir. Bir hoca kendi eğitim aldığı ve bildiği sistemi öğretmelidir. Yeniliklere açık olmak her zaman önemlidir fakat şöyle bir örnekle açıklayayım; Alman stili ve Fransız stilinde Spiccatoyu öğretmek tamamen farklı şeylerdir. Sadece arşenin hareketlerini değil, hangi kasların kullanılacağını öğretmek işin temelini oluşturur.”

“ Eğitimci, her şeyden önce sahnede ve diğer etkinliklerde,, dinleyeni çalma yetisi , müzikal etkileme gücü ile etkileyebilmelidir. Sahnedeki müzikal akrobasi, kuvvetli ses çıkaran güçlüdür şeklinde Kontrabas sazından göz kamaştıran ses dünyası değil, tamamen ruha hitap eden ve bizi ağlatıp güldüren sanat ehli eğitimle çalışmalıdır. Elbette öğrenci ezberleyen ve denileni harfiyen yerine getiren uslu çocuk değil çıkardığı sesleri duyabilen bunun için yeterince duyuları açık ve kendine güvenli bireyler olmalıdır. Analitik zekaya, samimi ruha sahip olmadan kıyaslama yapmak imkansızdır. Hocasını takip eden ve kanaati olmayan ezberciler mukayese yapamaz.”

“ Alman ekolü ile öğrettiğim için öğrenci adına seçimde bulunmak gerekmedi ”

“ Tüm dünyada olduğu gibi öğretmen hangi ekolde eğitim aldıysa o ekolde eğitim verir.

Fransız ve Alman yay ekollerinin öğrenci seçiminde fiziksel etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Katılımcıların bazıları ekol seçiminde fiziksel durumun bir şey ifade etmediğini belirtirken, bazı eğitimciler ise el - kol yapısıyla iki yay stili arasında avantaj ve dezavantajları belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadeleri şu yöndedir;

“Özellikle ince ve uzun parmakların Alman stilinde çok azda olsa dezavantaj olduğunu düşünmekteyim. Fakat öğrenci başvurusunun azlığı bunları göz ardı etmemize sebep oluyor.”

“Alman yayında uzun kollu daha iri yarı ve el hayatları geniş kişiler daha muvaffak olabilirler.”

“ Benim Alman ekolünü tavsiye etmem, tamamen bu ekolle başlamamdan ve uzun zamandır bu ekol ile çalmamdan kaynaklıdır.”

“Tamamiyle öğretmene bağlı bir durumdur, öğrencinin fiziksel durumu etkilemez.

“ İri yapılı bir enstrüman (kontrabas) eğitimi alan bir öğrenci için yaşa göre kendi yapısı da değişiklik göstereceğinden küçük yaşta kısa ko l, boy ve parmak kabul edilebilir; fakat daha önemlisi arşeden çok kontrbasın boyutunun kişiye göre seçilmesidir. (Uygun görüldüğü takdirde küçük yaştaki öğrenciler için 1/4 veya 2/4 boyutunda kontrbaslar tercih edilir.)

“Öğrenci seçiminde yay ekollerinin önemli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü, İlköğretim 5. ve 6. Sınıfta çalgı eğitimine başlatılan bir öğrencinin fiziki gelişimini henüz tamamlanmamıştır. Burada öne çıkan, her iki eldeki parmakların doğuştan kaynaklı fiziki bir bozukluğun olup olmadığıdır. Ayrıca ebeveynlerini varsa kardeşlerinin fiziksel yapıları hakkında bilgi edinilebilmesi, sağlak ve solak olup olmadığı tespit edilmesi önemlidir.

“Fiziksel yapıdan ziyade öğrencinin enstrümandan elde ettiği ton ve çalarken fiziksel konfora sahip oluşu dikkate alınmalıdır. Enstrüman ve öğrencinin fiziksel yapısı birbirine uygun olmalıdır.”

Öğrencilerinize iki yay ekolünü öğretiyor musunuz? Faydalı olacağını düşünüyor musunuz?

Katılımcılardan 2 kişi iki farklı yay tutuş stilini özellikle öğretmen olmak isteyen öğrencilere öğrettiklerini ve faydalı olacağını, geri kalanlar sadece kendi stilleri ile öğrettiklerini, eğer fiziksel bir problemden ötürü başka bir stile geçmek zorunda kalırlarsa farklı bir öğretmenle çalışılmasını önereceklerini belirtmişlerdir.

Alman ve Fransız yay ekollerini kıyasladığınızda yay çalım teknikleri açısından sizin düşüncenize göre avantaj ve dezavantajları nelerdir? (detache, legato, staccato, portato, vb.)

Genel olarak Alman yay tutuş stili ile daha gür ve parlak sesler elde edildiği, Fransız yay tutuşu ile enstrümandan çıkan sesin daha kısık kaldığı belirtilmiştir. Katılımcılar şu görüşlerle açıklamışlardır;

“Alman ve Fransız yay ekollerinin yay çalım teknikleri açısından; Spiccato ve Staccato; Alman yayda oldukça zorlayıcıdır, Fransız yayda daha kontrollü bir hareket elde edilir.”

“Herkes kendi tekniğini iyi bilir ve avantajlarını söyleyebilir, diğer stilleri denemek onları kıyaslayacak kadar iyi bildikten sonra ancak bir yorum yapmak gereklidir, ama mantıken düşündüğümüz zaman özellikle orkestra pasajlarında ff nüanslarında yanımda Fransız stili ile çalanların daha düşük volümde çaldığını gördüm. hızlı pasajlar ile daha kolay çaldıklarını fark ettim.

“Teknik olarak hafif, yani gür bir sese ihtiyaç duyulmayan eserlerde ve tüm Barok dönem eserleri icra edilirken Fransız ekolü tercih edilebilir. Bunların dışındaki solo çalınan diğer tüm eserlerde de sanatçının kendini sahnede net ve gür bir şekilde duyurabilmesi açısından Alman ekolü kullanılabilir.”

“Genelde kısa kol fiziksel yapısına sahip öğrencilere Fransız yay, uzun kollu öğrencilere Alman ekolünü tavsiye ederim. Boy, parmak veya el şeklinin büyüklüğünün ben yay ekolü ile ilgisi olmadığını düşünüyorum. Bazı öğrencilerin de fiziksel olarak rahat olmasının göz önünde tutulmasına inanıyorum.”

“Alman ekolü doğası gereği Spiccato ve Staccato tekniğinde daha rahat hareket etmektedir.”

“Solo çalmada doğal sesleri mütemadiyen üretme yetisine sahip ses üretmek ancak Fransız yayı ile mümkündür. Ruha hitaben gönül okşayıcı ve en nihayetinde bizi ikna edip kendi dünyasına çeken ulvi sesler ancak bu şekilde mümkündür.”

“Kanımca, Alman yay tekniği sırtın üst bölgesinden başlayıp omzu içine alan ve tüm kolun ağırlığının yaya aktarılabilirdiği bir tekniktir. Fransız yay tekniğinde ise, ön kolun ağırlık ve önem kazandığı, sağ el başparmağın, Alman tekniğine oranla daha hareketsiz kaldığı bir teknik olarak görünmektedir.

Alman ve Fransız iki yay ekolünün size göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Katılımcılar her iki ekolünde kendilerine göre avantaj ve dezavantajı olduğunu belirtmiş, legato tekniğinin Fransız yay kullanımında daha elverişli, Alman yayda ise daha zor olduğunu, Alman ekolünde daha kuvvetli ses elde edilirken, Fransız ekolünde daha hafif bir ses elde edildiği , “mi” teli Fransız yay stili ile daha kolayken, Alman yay stilinde ise “sol” teli daha kolay sesler elde edildiği görüşleri ortaya çıkmıştır.

Yazıldığı döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri, size göre iki yay ekolünün teknik ve yorum açısından farklılıkları var mıdır? Farklılıklar bulunuyorsa nelerdir?

Katılımcılardan alınan cevaplara göre oluşan ortak fikir; bu farkın Barok Dönem’de hissedildiğidir. Bunun sebebinin ise; yayın Alman ve Fransız yayın tele uyguladığı ağırlık olarak açıklanmıştır. Katılımcılardan bazılarının ifade ettiği farklılıkları açıklayan cümleler şunlardır;

“Mesela bugün Bach Süitlerine Alman yayıyla tahayyül edemiyorum. Bilmukabele Wagner’ de Alman yayını özlerim! Bottesini’de Alman yayından legato cümleler çok güç. Ama Strauss Heldenlebende abartılı güçlü ses için geçici olarak alırım Alman yayını.. Zira mutlak mükemmellik mevcut değildir. İdeal olan ikisinde de bilmek ve tercih yapabilmektir.”

“Özellikle Fransız stilin barok dönem müziğinde nüans açısından daha yatkınlığa sahip olduğunu düşünüyorum. Alman stil özellikle klasik dönemde gerek müzikalite için vazgeçilmez olduğuna inanıyorum”

“Her iki ekolde de sorunsuz bir şekilde icra edilmekle birlikte, Fransız ekolü ile biraz daha yumuşak bir ton elde edilmektedir.

Yazılan dönemin eserlerini icra ederken o döneme ait yay ekolleri ile yay çeşitlemelerinin uygulamadaki başarı oranı sizce nedir?

Genel olarak katılımcılar legato, spiccato, detache ve staccato tekniklerinin iki ekol açısından avantaj ve dezavantajlarının varlığını değerlendirse de, önemli olanın icra eden sanatçının yeteneği ve çalışmaları sonucunda başarı oranının değişiklik göstereceğidir.

İcra ettiğiniz eserlerin teknik zorlukların ve müzikal kalite açısından ele alındığında sizce iki yay ekolünde aynı başarı sağlanabilir mi?

Görüşlerini ifade eden katılımcılardan bazıları; iki ayrı teknikten bahsedildiği için aynı olmasa da sanatçısının kabiliyetine göre değişeceğini, köklü orkestralar dışında yay ekolleri farkından ziyade günümüzde artık müzikte sonuca odaklanıldığı, çalım tekniği ve müzik bilgisinin önemli olduğunu düşünmektedirler.

Farklı ekolden gelen öğrenciniz oldu mu? Olduysa sizinle eğitimine hangi ekolde devam etti? (bugüne kadar öğrenmiş olduğu ekolde devam etti ya da sizin yay tutuş ekolünüze geçti.)

8 katılımcıdan bir kişi farklı ekolde gelen öğrencisi olduğunu ve kendi ekolüne geçtiğini ifade etmiş bir katılımcı ise iki yay ekolünü de öğrettiğini ifade etmiştir.

“Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri ve ya görüşleriniz var mıdır?

“Çok güzel bir çalışma olmuş, başarılar dileriz.”

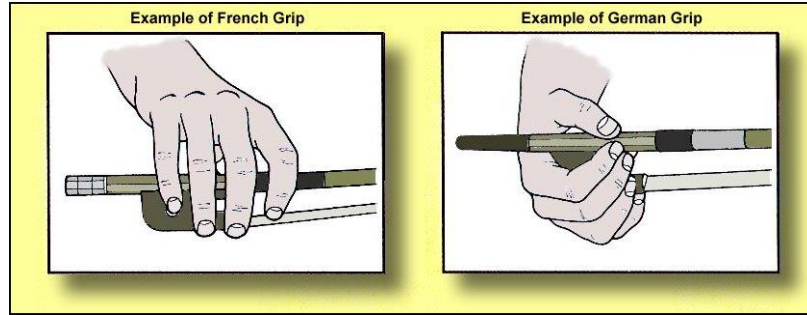
“Soruların cevaplarını şıklı olacak şekilde belirlemenin daha faydalı olacağını düşünmekteyim, farklı ve çoklu fikirlerden ne şekilde yararlanacağınızı merak ediyorum.”

“ Ülkemizde bir konservatuvar dışında,, kontrbas eğitiminde Alman yay tekniği ile eğitim verilmektedir. Temel sorun; hangi ekolden önce öğrenci olarak seçtiğiniz, seçilen kişinin gerçekten beklentilerinizi karşılamaya yetecek fizik, sosyal, kültürel ve ekonomik donanımına, sağlıklı sorunlarına sahip olup olmadığıdır. İlerleyen zamanda çalışma disiplini, tutarlılık, düzen ve çabaya sahip olup olmadığı, dediklerinizin ne kadarına yanıt verebildiği, öğrenme güçlüğü, iletişim zorlukları gibi sorunlara sahip olup olmadığı vb. konulardır. Ailenin öğrencinin eğitim sorunlarını eğitimci ile paylaşması, gerektiğinde ve istendiğinde sorumluluğu alması, eğitimciye açık ve içten davranarak yardımcı olması, sağlıklı eğitimin temel yapı taşlarından bazılarıdır. Ancak bunların sağlıklı yürütmesi ile birlikte teknik vb. konular önem kazanır. Konservatuvar eğitimi çok uzun bir süreci kapsayan, zahmetli, sabır ve disiplin isteyen, çaba ve azim gerektiren, öğretmen ve öğrencinin karşılıklı inanç, özveri ve çalışmasını gerektiren bir eğitimidir. Eğitimciler, öğrencilerini her yönüyle tanımanın yol ve yöntemlerini öğrenmek, gerektiğinde uzman yardımına başvurmak, mesleğindeki gelişmeleri yakından ve düzenli bir şekilde izleyerek kendini geliştirmek, mesleki etkinlikleri bizzat kendisi gerçekleştirecek öğrencileri için rol olmak zorundadır. Hangi ekolü kullanırsanız kullanın, sonuçta malzemeniz insandır; bir kez şekil verebilirsiniz, ikinci bir şansınız olmayacaktır.

5.1. Kontrbas Yay Tutma Tekniği

Resim 20: Fransız ve Alman Yay Tutuş Stilleri¹⁴²

¹⁴² [https://www.gollihurmusic.com/faq/14-\(BOWS_FRENCH_AND_GERMAN_GRIP.html\)](https://www.gollihurmusic.com/faq/14-(BOWS_FRENCH_AND_GERMAN_GRIP.html))
(Erişim Tarihi: 14.02.2020)

[https://www.gollihurmusic.com/faq/14-\(BOWS FRENCH AND GERMAN GRIP.html\)](https://www.gollihurmusic.com/faq/14-(BOWS FRENCH AND GERMAN GRIP.html))

(Erişim Tarihi: 14.02.2020)

5.1.1. Alman Yay Tutma Tekniği

1. Sağ eli normal şekilde başparmak hafif kalkmış halde uzanmalıdır. Yayın tuşe köprüsünü işaret parmağı ve başparmağın arasındaki perdeye yerleşmesi gerekir. Başparmağın etli kısmı çubuğun üstünde, başparmak hafifçe dışa doğru bükülmüş halde düz uzanır.¹⁴³

2. Serçe parmağı kıvrılarak, serçe parmağının iç tarafı topuk için bir raf görevi görecek şekilde topuk kısmının altına yerleştirilmeli. Böylece yay başparmak ile serçe parmak arasında dengededir.

3. Topuğu elin ayasından ayıracak yaklaşık $\frac{3}{4}$ lük bir boşluk olmalıdır. Bu boşluk yayın topuğunun ayanın içine serbestçe hareket etmesi ve belirli yay hareketlerinin icrası için ayadan serbest kalması için önemlidir.¹⁴⁴

4. İşaret parmağının ve orta parmağın uçları ayadan uzakta yayın yan tarafına dayanacak şekilde yerleştirilir ve hafif kıvrık olmalıdır. Bunlar yayın yan tarafına baskı uygulama işlevi görerek çubuğu klavyeye doğru eğer.

5. Yüzük parmağı, ilk eklem dışı (serçe parmağına) bakan yanı kılı doğru aşağıya baskı uygulayacak şekilde topuğun iç yivine yerleştirilir. Özetle, orta parmak ve yüzük parmağı aşağıya kılı doğru baskı uygular. İşaret parmağı ve orta parmak klavyenin yan tarafına ve köprüden uzak basınç uygular.

¹⁴³ <https://gollihurmusic.com/french-or-german-bow-which-should-i-choose/> Erişim Tarihi: 14.02.2020)

¹⁴⁴ <https://gollihurmusic.com/french-or-german-bow-which-should-i-choose/>, Erişim Tarihi 14.02.2020)

5.1.2. Fransız Yay Tutma Tekniği

1.Topukta önkoldan elin üst kısmına kadar neredeyse düz bir çizgi olur. Başparmağın ucunun sağ tarafını topuğun kenarına yerleştirilmeli. Orta parmak başparmağının karşısında olacak şekilde, yay ilk kıvrıma temas eder. Aynı şey yüzük parmağı için de geçerlidir.¹⁴⁵

2. Serçe parmağın ucu çubuğun üzerine gelerek, dirsek ile elin üst kısmı arasında düz bir çizgi ile küçük inci düğmeyi örter.

3. Başparmağın ucunun sağ tarafı, ucun yan tarafının yaklaşık ¼'lik kısmı çubuğun üzerinde, 1/4'li k kısmı topuğun üzerinde olacak şekilde ve başparmağın ucunun sol tarafının bir kısmı serbest olmalı, topukla temas etmeyecek şekilde topuğun kenarına yerleştirilmelidir.¹⁴⁶

5.2. Alman Ve Fransız Yay Tutuş Stillerinde Yay Tekniklerini Uygularken Kas ve İskelet Sisteminin Fizyoterapist İle Değerlendirilmesi

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoterapi bölümü Doktora Öğrencisi Tuğba KIZIL GÜL tarafından, Fransız ve Alman yay tutuş stiline sahip iki öğrenci, örnek olay tarama/ araştırma modeli yöntemi kullanılarak, iki yay tutuş stiline uygulanan yay çeşitlemelerinde (legato, tremolo, spiccato, staccato, detache) çalışan kas grupları değerlendirilmiştir. Kontrabas eğitimi veren eğitimcilerin öğrencilere bu kas grupları hakkında bilgi verilmesi öğrencinin doğru yay tutuş stili ile yay tekniklerini yerine getirirken sağlayacağı başarıyı arttıracak ve sakatlanma riskini ortadan kaldıracaktır. Kas gruplarının tanımı yapılmış ve siyah büyük harfler ile

¹⁴⁵ <https://gollihurmusic.com/french-or-german-bow-which-should-i-choose/> Erişim Tarihi:14.02.2020)

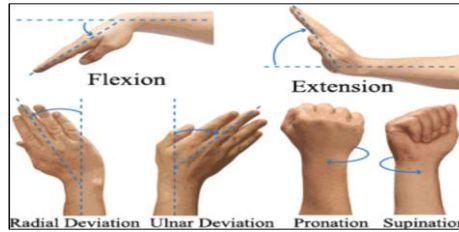
¹⁴⁶ <https://gollihurmusic.com/french-or-german-bow-which-should-i-choose/> Erişim Tarihi:14.02.2020)

yazılan kısımlar kullanılan kas gruplarından hangi yay tutuşun daha komplike (zor) olduğunu belirtmiştir.

5.2.1. Hareketlerin Tanımı

- **Fleksiyon:** Eklem açısını daraltan hareketler. (Bükme)
- **Ekstansiyon:** Eklem açısını arttıran hareketler (Uzatma)
- **Abdüksiyon:** Sagital eksen¹⁴⁷den uzaklaşan hareketler
- **Addüksiyon:** Sagital eksene yakınlaşan hareketler
- **Rotasyon:** Dönme hareketleri
- **Pronasyon:** İçeri dönme hareketleri
- **Supinasyon:** Dışa dönme hareketler

Resim 21: Elin Hareketleri¹⁴⁸

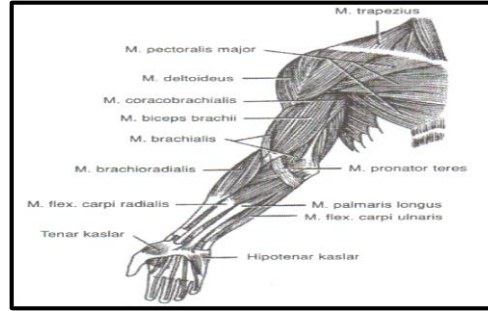

Resim 23 Yay tutuş ve hareketlerinde kullandığımız kaslar¹⁴⁹

¹⁴⁷ Vücudu önden arkaya dik keser. Vücudu sağ ve sol olarak 2 eşit parçaya ayırır. Fleksiyon ve ekstansiyon hareketleri ortaya çıkar. <https://fizyosaglik.wordpress.com/2017/06/25/eksenler-ve-duzlemler/> Erişim Tarihi: 05.03.2020

¹⁴⁸ Kaynak, Fizyoterapist Tuğbal GÜL, 05.03.2020)

¹⁴⁹ <https://yavuzyilmazbiz.blogspot.com/2015/08/kas-sistemi-systema-musculare-giris.html> (Erişim Tarihi: 25.06.2020)

5.2.2. Legato Tekniği (Fransız Yay)

- Fleksiyon, eklem açısını daraltan hareket mevcuttur. Çalışan kas grupları: M. Pectoralis Majör¹⁵⁰, (Deltoid¹⁵¹ ve Klavikular parçası¹⁵²), Abdükkisyon (M. Deltoideus Acromial parçası¹⁵³ ve Subskapular kası¹⁵⁴)
- **Dirsek;** Fleksiyon, eklem açısını daraltan hareket mevcuttur. Dirsek hareketlerindeki kullanılan kaslar ise; (M. Biceps brachii¹⁵⁵, M. Brachialis¹⁵⁶, M. Bracioradialis¹⁵⁷), bir miktar dirsek Ekstansiyonu (M. Triceps¹⁵⁸)

¹⁵⁰ Büyük göğüs kası, göğüs ön duvarının büyük bir kısmını örten geniş yelpaze şeklinde bir kastır.

<https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/>. Erişim Tarihi: 06.03.2020 ¹⁵¹ Omuz eklemine hareketleri içinde ki en önemli kastır. <https://fizyoo.com/> Erişim Tarih: 06.03.2020

¹⁵¹ Omuz eklemine hareketleri içinde ki en önemli kastır. <https://fizyoo.com/> Erişim Tarih: 06.03.2020

¹⁵² Deltoid kasının ön parçası ile birlikte omuz fleksiyon (daralma) hareketine katılır. <https://fizyoo.com/> Erişim Tarih: 06.03.2020

¹⁵³ Deltoid'in orta parçası

¹⁵⁴ Omuz kaslarından biridir. <https://fizyoo.com/> Erişim Tarih: 06.03.2020

¹⁵⁵ Pazu. Omuz ve dirsek arasındaki üst kolun önünde yer alan büyük bir kas <https://tr.wikipedia.org/wiki/Biceps> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁵⁶ Kolun ön yüzünde ve m. biceps brachii'nin derininde bulunur.

Humerus'un alt yarısından başlar. Tuberositas ulnae'ya yapışarak sonlanır. Ön kola ve ön kol sabit ise kola fleksiyon yaptırır.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/53630/mod_resource/content/1/%C3%9Cst%20Taraf%20Kaslar. Erişim Tarihi:06.03.2020

¹⁵⁷ Ön kola fleksiyon (daralma hareketi) yaptırıcı kas. <https://saglik.sozlugu.org/musculus-brachioradialis/> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁵⁸ Kolun arka yüzünde bulunan kalın bir kastır.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/53630/mod_resource/content/ Erişim Tarihi: 06.03.2020

- **El bileği;** Fleksiyon (M. Fleksör Carpi Radialis¹⁵⁹), Abdüksiyon (M. Ekstansör Carpi Radialis Longus-Brevis¹⁶⁰), Addüksiyon (M. Ekstansör Carpi Ulnaris, Flexör Digitalis Süperfisyalis ve Profundus¹⁶¹)
- **Parmaklar;** Fleksiyon (M. Fleksör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus¹⁶²)
- **El bileği ve ön kol pronasyonu** (M. Pronator Teres kasları). Ön kol için, standart anatomik konumda ayakta dururken, pronasyon, el ayasını omzu döndürmeden arkaya bakar konumdan öne bakar konuma getirir. Bu hareket yukarıdan bakıldığında sağ ön kol için saat istikametinin tersine, sol ön kol için ise saat istikametinde bir dönüştür. Önkol için pronasyon hareketini Pronator Quadratus ve Pronator Teres kasları sağlar. Ayak için, pronasyon, ayak tabanının standart anatomik konumdan daha yan dönmesini sağlar. Pronasyonun tersi supinasyondur.¹⁶³
- **Başparmak:** Fleksiyon ve Opozisyon (başparmağın ucu ile serçe parmağın ucunun birbirine değdirilmesi), kullanılan kaslar; Fleksör Pollicis Longus¹⁶⁴

5.2.3. Legato Tekniği (Alman Yay)

- Omuz; Fleksiyon hareketi mevcuttur. Çalışan kaslar ise; M. Pectoralis Majör Deltoid'in Klavikular parçası. Abdüksiyon¹⁶⁵ hareketinde ise çalışan kas grupları; M. Deltoideus özellikle orta parçası Akromial.

¹⁵⁹ İnsan önkolunda bulunan bir kas. El bileğine fleksiyon (bükme) ve adduksiyon (içe doğru bükme) hareketlerini yaptırır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Flexor_carpi_ulnaris, Erişim Tarihi 06.03.2020

¹⁶⁰ El bileğine ekstensiyon ve abduksiyon yaptırıcı kas; el bileği dışıyan uzun gerici kası. <https://saglik.sozlugu.org/musculus-extensor-carpi-radialis-longus/> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁶¹ Ön kolda bulunan kasların isimleri https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/145814/mod_resource/content/2/4.pdf Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁶² Baş parmak hariç el parmaklarının orta falankslarında sonlanan, bu parmakların orta falankslarına fleksiyon yaptırıcı kas; el parmaklarının yüzeysel bükücü kası <https://saglik.sozlugu.org/musculus-flexor-digitorum-superficialis/> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁶³ Brukner P and Khan K. (1993). Clinical Sports Medicine. 1st Edition. McGraw-Hill Book Company. Sydney. ISBN 0-07-452852-1. Vikipedi <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pronasyon> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁶⁴ El baş parmağının distal falanksı tabanmda sonlanan, baş parmağa fleksiyon yaptırıcı kas; el baş parmağının uzun bükücü kası, <https://saglik.sozlugu.org/musculus-flexor-pollicis-longus/> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁶⁵ Ayakta duran bir insanın kolları yana sarkık ve el ayası da vücuduna dönük duruşta, kolunu yandan omuz yüksekliğine kaldırması abduksiyon, Yana kaldırılmış kolun aşağı indirilerek gövdeye

- **Dirsek;** Fleksiyon hareketi mevcuttur, kas grupları; M. Biceps brachii. M. Brachialis, M. brachioradialis), bir miktar dirsek ekstansiyonu mevcuttur, çalışan kas; M. Triceps'dir.
- **El bileği;** Fleksiyon hareketi mevcuttur. Çalışan kas grupları; M. Feksör Carpi Radialis, Abdüksiyon hareketinde ise; M.Ekstansör Carpi Radialis Longus-Brevis, Addüksiyon hareketinde ise çalışan kas grupları; M. Ekstansör Carpi Ulnaris, M. Fleksör Digitalis Süperfisyalis ve Profundus). **ARTMIŞ PRONASYONU:** M.Pronator Teres kasıdır.
- **Parmaklar;** Fleksiyon hareketi, çalışan kas grupları; M.Fleksör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus)
- **Başparmak:** Fleksiyon ve Opozisyon, kaslar; Fleksör Pollicis Longus

5.2.4. Tremolo (Fransız Yay)

- **Omuz;** Abdüksiyon ve Fleksiyon hareketi var. Tremola'yı süreklilik halinde bu pozisyonda yapmaktadır. Abdüksiyon hareketindeki kaslar; M.Deltoideus, özellikle orta parçası Akromial'dir. Fleksiyon hareketinde ise; M. Pectoralis Major, Deltoid'in Klavikular parçası, sabit duruşta ise İzometrik kas kasılması¹⁶⁶ mevcut.
- **Dirsek;** Fleksiyon hareketinde çalışan kaslar; M. Biceps brachii, M. Brachialis, M. Brachioradialis, bir miktar dirsek ekstansiyonu (M. Triceps) mevcuttur. Fleksiyon ekstansiyonda tekrarlı hareketi azdır . Genelde fleksiyon duruşunda sabittir.
- **El bileği; FLEKSİYON EKSTANSİYON HIZLI TEKRARLI HAREKETİ VARDIR.** Pronasyon; Pronator Teres. Fleksiyon; M. fleksör Carpi Radialis. Abdüksiyon'da çalışan kas grupları; M.Ekstansör Carpi

yaklaştırılması addüksiyon olarak ifade edilir. <https://nenedir.com.tr/abduksiyon-ve-adduksiyon->
Erişim Tarihi:06.03.2020

¹⁶⁶Kas boyunun sabit kaldığı bir kasılmadır. <https://sagliklihoca.com/kas-kasilma-cesitleri/> Erişim Tarihi:06.03.2020

Radialis Longus-Brevis, Addüksiyon hareketinde ise; M.Ekstansör Carpi Ulnaris, Fexör Digitalis Süperfisyalis ve Profundus)

- **Parmaklar;** Fleksiyon; M. Fleksör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus.
- **Başparmak:** Fleksiyon ve Opozisyon’da çalışan kas grubu; Fleksör Pollicis Longus.

5.2.5. Tremolo (Alman Yay)

- **Omuz;** Abdüksiyon ve Fleksiyonu var.Hareketin tekrarını bu pozisyonda yapmaktadır. Abdüksiyon’da çalışan kas grupları; M.Deltoideus özellikle orta parçası akromial. Fleksiyon hareketinde çalışan kaslar; M. Pectoralis Major, Deltoidin Klavikular parçası) sabit duruşta İzometrik kas kasılması mevcut.
- **Dirsek;** Fleksiyon hareketinde çalışan kaslar; M. Biceps Brachii. M. Brachialis, M. Bracioradialis, bir miktar dirsek ekstansiyonu (M. Triceps) mevcuttur. **DİRSEK EKSTANSİYON –FLEKSİYON HIZLI TEKRARI MEVCUTTUR.**
- **El bileği;** Pronasyon harekette çalışan kaslar (M. Pronator Teres. **Fleksiyon ekstansiyon hızlı tekrarlı hareketi daha az Fransız yay tutuş stili ile kıyaslandığında kısmen sabittir.**
- **Parmaklar;** Fleksiyon hareketinde çalışan kas grupları; M. Flexör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus)
- **Başparmak:** Fleksiyon ve Opozisyon; Fleksör Pollicis Longus

5.2.6. Staccato (Fransız Yay)

- **Omuz;** Fleksiyon, Abdüksiyon hareketleri mevcuttur. Çalışan kas grupları; Deltoid özellikle orta parçası- akromial. Fleksiyon hareketinde ise çalışan kaslar; M. Pectoralis Majör, Deltoidin Klavikular parçası, bir miktar

ekstansiyon (vücut kısımları arasındaki açıyı büyüten hareket)mevcuttur. M. Deltoid ve M.Triceps çalışan kas gruplarıdır.

- **Dirsek;** Fleksiyon,ve Ekstansiyon artmıştır. Fleksiyon hareketinde çalışan kaslar; M. Biceps brachii. M. Brachialis,M. Bracioradialis, dirsek ekstansiyonu (M. Triceps) mevcuttur.
- **El bileği;** Fleksiyon postür¹⁶⁷ çalışan kas grupları; M.Flexör Digitalis Süperfisyalis ve Profundus.
- **Parmaklar;** Fleksiyon hareketinde çalışan kaslar; M.fleksör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus.
- **Başparmak;** Fleksiyon ve Opozisyon'da çalışan kas grupları; Fleksör Pollicis Longus' dur.

5.2.7. Staccato (Alman Yay)

- **Omuz;** Fleksiyon, Abdüksiyon hareketleri mevcuttur. Çalışan kas grupları; Deltoid özellikle orta parçası- Akromial. Fleksiyon harekette çalışan kaslar; M. Pectoralis Majör, Deltoid'in Klavikular parçası, bir miktar ekstansiyon (M. Deltoid ve M.triceps) mevcuttur.
- **Dirsek;** Fleksiyon ekstansiyon artmıştır. Fleksiyon'da çalışan kaslar, M. Biceps Brachii. M. Brachialis, M. Bracioradialis, dirsek ekstansiyonu (M. Triceps) mevcuttur.
- **El bileği;** fleksiyon Postür; M.flexör Digitalis Süperfisyalis ve Profundus
- **Parmaklar;** Fleksiyon; M.Fleksör Digiturum Süperfisyalis ve Profundus,
- **Başparmak;** Fleksiyon ve Opozisyon; Fleksör Pollicis Longus.

¹⁶⁷ Ayakta durma, oturma, yürüme gibi çeşitli aktiviteler sırasında tüm vücut kısımlarının(baş , gövde, kollar ve bacaklar) birbiri ile uyumu ve düzgün dizilimidir. <https://www.fizyospine.com/izmir-durus-analizi>. ErişimTarihi:06.03.2020

5.3. İki Yay Tutuş Stili Arasındaki Belirgin Farklar

5.3.1. Legato

- Alman yay tutuşu, Fransız tutuşuna göre ön kolda pronasyonu artmış pozisyonudur.

5.3.2. Tremola

- Fransız tutuşunda dirsek genelde fleksiyon duruşunda sabit iken, el bileği tekrarlı fleksiyon- ekstansiyon hareketlerini yapmaktadır.
- Alman tutuşunda dirsek fleksiyon ekstansiyon hareketleri daha hızlı (hareketin açısı büyük) iken el bileği, fleksiyon pozisyonunda kısmen sabit durumdadır.

5.3.3. Staccato

- Alman yay tutuşu, Fransız tutuşuna göre ön kolda pronasyonu artmış pozisyonudur.

5.3.4. Çalışma Önerileri

- Karpal Tünel Sendromu¹⁶⁸ bütün “tuzak nöropatilerinin¹⁶⁹ yaklaşık %90'dır. Karpal tünel sendromu bilekte karpal tünel içinde “median sinirin”¹⁷⁰ tuzağa sıkışmasına bağlıdır.¹⁷¹
- Ekstansör Carpi Radialis Brevis ve Ekstansör Dijitorum Kommunis kaslarının entezit (kasların kemik ile birleşme) noktasındaki dejeneratif (bozulmalar değişiklikler eşlik eder. El bileği ekstansiyonunu gerektiren aşırı yükleyici ve tekrarlayıcı hareketlerle ortaya çıkmaktadır. Tekrarlı ve aşırı yüklenme ile dokunun kuvvet, esneklik ve “endurans (dayanıklılık) toleransı” aşılarak doku hasarı meydana gelmektedir.
- Müzisyenlerde bu iki klinik tablonun görülme sıklığı nedir? Belki de müzisyenlerde her provadan sonra eklem ve kas sağlığını korumak için tendon germe egzersizleri yapılmalıdır.¹⁷²

Resim 23: Germe Egzersizleri¹⁷³

¹⁶⁸ Karpal tünelde bulunan ve median sinir adı verilen sinir üzerine baskı uygulanması el ve kollarda uyuşma, karıncalanma ve halsizliğe karpal tünel sendromu adı verilir. Bu durum genellikle ellerin yorulduğuna işaret eden bir rahatsızlıktır. <https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/karpal-tunel-sendromu/> Erişim Tarihi:06.03.2020

¹⁶⁹ Sinir Sıkışması olarak tanımlanan hastalıklara verilen isim.

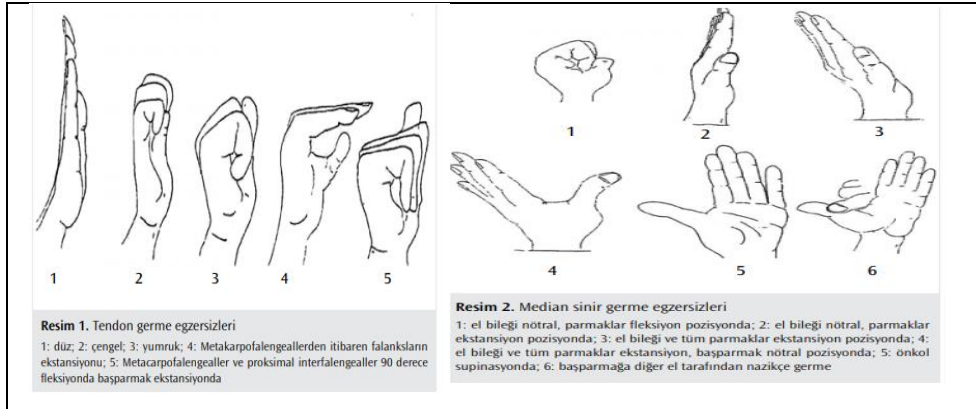
<http://dergi.totbid.org.tr/20156/totbid.dergisi.2015.68.pdf> Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁷⁰ Medyan sinir, karpal tünelinden geçen tek sinirdir. Karpal tünel sendromu, ele giden sinirin karpal tünelde sıkışması sonucu işlevini yitirmesidir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Median_sinir, Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁷¹ http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_21022/IMJ-15-16.pdf Erişim Tarihi: 06.03.2020

¹⁷² http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_21022/IMJ-15-16.pdf, Erişim Tarihi:06.03.2020

¹⁷³ http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_21022/IMJ-15-16.pdf. (Erişim Tarihi: 15.03.2020)

5.4. Alman Ve Fransız Yay Tekniklerinin Karşılaştırılması

- Fransız ve Alman yayı arasındaki en belirgin özellik yayın çubuğudur. Fransız yayının çubuğu keman, çello veya viyola yayı gibi büyük ölçüde düz iken, Alman yayındaki daha kavislidir.
- Bir başka önemli fark ise Alman yayının topuğunun daha büyük olmasıdır.
- Alman yaya alttan tutuş denir ve başparmak üstte, serçe parmak altta olacak ve parmaklar çubuğun yan tarafta bağlı şekilde tutulur. Avuç içi, elin serbest aşağı pozisyonundaki gibidir.
- Fransız yay bir keman veya çello yayı gibi parmaklar üstte ve başparmak topuğun içine girecek şekilde çalınır ki buna üstten tutuş adı verilir.
- Başparmağınızı doğrudan çubuğu üzerinde tuttuğunuzda, omzunuzun ve kolunuzun kuvveti doğrudan yaya gider, kısa ve net olabilir. Fransız yayda ise ön kol ve bileğe de güç aktarıldığı için ses kesintiye uğrar. Daha yumuşak bir ton elde edilir.
- Alman yayda ses yüksekliği Fransız yaya göre daha fazladır. Bunun sebebi ise gücün direk omuzdan aktarmasız geldiği için kolun ağırlığını vermesiyle ilgilidir.
- Alman yayının neden olduğu yaygın problemlerden dördüncü tel olan mi teli üzerindedir. Yayı tutan kolunuz ile enstrüman arasında çok az açıklık olur ise;

yay kontrabas kenarına çarpabilir. Fransız yayıyla bu problemi yaşamazsınız zira kolunuz kontrabasın ve yayın üzerindedir¹⁷⁴.

- Tel geçişleri Alman yayında biraz daha zordur. Alman yayında omuzdan başlayarak tüm kol daha büyük hareket eder. Örnek olarak sol ve re teli arasında geçiş yapmak, Fransız yaya göre omuz hareketi daha büyüktür. Fransız yayıyla çalan müzisyenler bu hareketi biraz daha küçük yapsalar da birinci telde olan sol teli de Fransız yay tekniği açısından dezavantajlıdır.
- Alman ve Fransız yaylar arasındaki başlıca farklardan bir diğeri ise; artikülasyondur (akıcılık). Bunların bazıları, Fransız yayda daha kolay iken, bazıları ise Alman yayında daha doğaldır. Spesifik olarak belirtecek olursak, yavaş tempolu bir Spiccato'nun Alman yayda hakimiyeti çok daha zordur. Spiccato'da yay havada çok yükseğe çıkarsa, ses ve tüm etki kaybolabilir. Fransız yayda ise elin ağırlığı telin üzerinde olması sebebiyle teldeki vuruşa daha yakındır, bu avantaj Marcato¹⁷⁵ yay tekniği içinde geçerlidir. Bir başka örnek ise bağlı notalardan oluşan müzikteki legato cümleler Fransız tekniğinde daha avantajlıdır.
- Fransız yay için işaret parmağı yayı çekme ve itme yönünü belirlerken, Alman yayda tüm parmaklar serbesttir. Alman yay bu yüzden daha kontrolsüzdür.
- Fransız yay tutuşu standart iken Alman yay tutuşu farklı ülkelerde farklı tutuş stillerinde olabilir. (Bkn; Resim: 24-25-26)

Resim 24: Amerikan-Alman Yay Tutuş Stili¹⁷⁶

¹⁷⁴ <https://www.talkbass.com/threads/german-bow-vs-french-bow.1258114/>. (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

¹⁷⁵ Marcato, bir notanın, akorun veya pasajın çevredeki müziğe göre daha yüksek veya daha kuvvetli çalınacağını gösteren müzikal bir talimattır. <https://en.wikipedia.org/wiki/Marcato> Erişim Tarihi:07.03.2020

¹⁷⁶ <https://www.talkbass.com/threads/german-bow-vs-french-bow.1258114/>. (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

Amerikan Alman yayı çalma ekolünde başparmak genellikle doğrudan çubuğun üzerinde, serçe parmak altta tutulur ve ikinci ve üçüncü parmaklar yayın yan tarafına dayanır.

Resim 25: Amerikan Alman Yay Tutuş Stili¹⁷⁷

Başparmak çubuğun üst kısmından diğer yan tarafına doğru kavrar ve başparmak 90 derecelik bir açı oluşturur. Bu tutuşun avantajı yay uca ulaştığında bileğin bulunabileceği en doğal pozisyonda olmasıdır. Yayı tuşeye göre doğru açıda tutabilirsiniz ve bileğiniz diğer tutuş stillerindeki gibi bükülmez.

¹⁷⁷ <https://www.talkbass.com/threads/german-bow-vs-french-bow.1258114>. (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

Resim 26: Viyana Usulü Alman Yay Tutuş Stili¹⁷⁸

Viyanalı kontrbas pedagogu Ludwig Streicher'in (1920-2003) yaygınlaştırdığı Viyana usulü kontrbas yay tutuş stili diğerlerine göre biraz daha farklıdır. Alman ve Amerikan stillerinin birleşimidir. Onu kullandığı ve öğrencilerine öğrettiği tutuş şeklinde iki parmak çubuğun üst kısmında ve başparmak ise 90 derecelik açıyla çubuğun üst kısmından aşağı doğru kavrar.

5.5. Alman ve Fransız Yay Tutuş Stillerine Dair Yazılı ve Görsel Kaynaklardan Derlenen Görüşler

Kontrabasçı David Horn¹⁷⁹ Alman ve Fransız yay stilleri ile ilgili düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmektedir;

“Kontrabasa yeni başlamışsanız ve Fransız yayı mı Alman yayı mı çalacağınıza karar vermeye çalışıyorsanız, Almanya’da bir orkestrada çalmayı düşünüyorsanız, Fransız yayıyla çalmayın çünkü sadece Alman yayını kabul edeceklerdir. Sanırım Almanya’nın her yerinde tüm profesyonel orkestralarda Fransız yayı kullanan kontrbasçı sayısı beşi geçmez. Çok belirgin bir biçimde Alman yayının sesini beğeniyorlar. Özellikle bu tutuşu tercih ediyorlar. Alman yayı ile ilgili her şeyi üstün görüyorlar ve Fransız yayını kabul etmiyorlar. Öte yandan Fransa’ya taşınmayı ve

¹⁷⁸<https://www.talkbass.com/threads/german-bow-vs-french-bow.1258114>). (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

¹⁷⁹ İskoçyalı besteci, öğretmen ve kontrbasçı (d.12.12.1970)

Paris Operasında veya Lyon’da işe girmeyi düşünüyorsanız, sadece Fransız yayı alabilirsiniz. Onlar görece Alman yayına karşı biraz daha açık görüşlüler ama yine de Fransız yayını Alman yayından çok daha hassas ve sofistike¹⁸⁰ buluyorlar. İşte bunlar siz şu veya bu ülkeye götürecek profesyonel yolu bulursanız göz önünde bulundurmanız gereken şeyler bunlardır.”¹⁸¹

Bir diğer önemli husus ise yay seçiminde kolun uzunluğu ve kontrabasa başlayacak öğrencinin fiziksel yapısıdır. Ünlü kontrabas virtüözü François Rabbath’ın master class çalışmalarından birinde geçen kayıta Fransız ve Alman yay seçimi ile ilgili düşünceleri şöyle ifade etmiştir;

“Kolunuz uzun ise Alman yayı, kolunuz kısa ise Fransız yayı tercih edebilirsiniz. Alman yayda kolun uzağa gitmesi nedeniyle kolu kısa olanlar için bir problem oluşturabilir.”¹⁸²

Garry Karr’de kontrabasta yay tutuş stilleri ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Her ebatta, her şekilde kontrabaslarımız oldu. Bugün enstrümanda belirgin kavisleri olmayan armut biçimli kontrabaslarımız vardı. Hatta daha çok gitar biçiminde ve küçük demeliyim. Dev kontrabasları olan küçük çalıcılarımız, minik kontrabasları olan iri kıyım çalıcılarımız da oldu. Sandalyeleri ile gelenler ve çello çalar gibi oturanlar oldu. Bazı kontrabas icracıları normalde bir orkestrada görebileceğiniz gibi tabureleriyle geldiler, sonra ayakta duranlar oldu. Bazıları yayı üstten tutarak çalıyordu, bazıları alttan tutarak. Farklı akortlar ile çalanlar da oldu, bazıları daha yüksek bir akort olan “scordatura” akort kullanırken, bazıları daha alçak bir akort olan orkestra akordunu kullanıyordu ve tabi bunların her biri farklı bir tür ses ürettiyordu. Tüm bunlardan önemli olan sesin kalitesiydi. Bir şekilde, gözlerimi

¹⁸⁰ Yapmacık, karmaşık, <https://sozluk.gov.tr/>. (Erişim Tarihi:05.05.2020)

¹⁸¹ <https://www.talkbass.com/threads/german-bow-vs-french-bow.1258114/> (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

¹⁸² (<https://www.youtube.com/watch?v=9m8IBaZk4M8>) 06.02.2020)

kapatıp müzikal kaliteyi dinlerim, çalarken yerde oturmuşlar ya da yere yatarak çalmışlar benim için fark etmez. Müzikal ustalıklarla çalışıyorlar mı, biz ona bakarız.”¹⁸³

Şubat 2001, “American String Teacher”¹⁸⁴ dergisinde yayınlanan makalede kontrabas öğretmenlerine Alman ve Fransız yayla ilgili sorulan sorularla birlikte Amerika’daki kontrabas eğitimcilerinden çok çeşitli görüşler elde edilmiştir. Makalede yayınlanan görüşler şu şekildedir;

- **Lynn Peters, Kontrbas Hocası, Kuzey Carolina Güzel Sanatlar Okulu:**

“Fransız ve Alman yayın ikisini de öğretiyorum. Ben Alman stili ile çalarak başladım ve beş yıl sonra, lisede Alman yayı eğitimcim olmadığından Fransız’a geçtim. Bana gelen yay stillerinden herhangi biri ile çalan bir öğrenciden, kullandığı yay stilini değiştirmesini hemen hemen hiç istemedim. Her iki yayın da kendine göre güçlü ve zayıf yönleri vardır. Bence Fransız yayında tel çaprazlamaları ve kısa artikülasyonlar daha kolay. Alman yayında bağlı pasajlar daha kolay. İyi bir kontrabasçı hangisini tercih ediyor olursa olsun her şeyi yapabilir. Kırk yılı aşkın öğretmenlik hayatımda, sadece üç öğrenciye yay stilini değiştirttim, o da kötü alışkanlıkları kırmaktan ziyade, farklı bir yay kullanılarak daha kolay çözülecek olan kötü duruş alışkanlıkları nedeniyle. Yeni başlayanlara ayakta başlatıyorum çünkü kontrabası hızlı bir şekilde dengelemeyi öğrenebiliyorlar. Yaşı daha ileri olan öğrenciler değiştirmeye çalışırsa, dengelemeyi öğrenirken zorlanırlar. Ayrıca ayakta durmanın icracıya, yay üzerinde basınç oluşturmak üzere vücut ağırlığını kullanmanın daha avantajlı olduğunu düşünmekteyim. Oturan öğrencilerin ağırlıklarının çoğu tabureye gidiyor, yaya ve sol ele ağırlık vermek için kaslarını kullanmak zorunda kalıyorlar. Bir kere doğal denge sağlandığında,

¹⁸³ (<https://www.youtube.com/watch?v=bxqkJTjSw7U&t=243s>) (Erişim Tarihi: 06.02.2020)

¹⁸⁴ Üç ayda bir yayınlanan American String Teacher (AST) dergisi, yaylı çalgıların öğretilmesi ve yaylılar için her tür müziğin performansı ile ilgili ilgi alanlarını kapsar. Bu ödüllü dergi, profesyonelleri mesleği konusunda güncel tutar ve makale, öğretim ipuçları ve müzik incelemelerinin yanı sıra dernek ve endüstri haberleri sunar. Bu dergi, COPE üyesidir. <https://journals.sagepub.com/home/sta>. Erişim Tarihi: 21.06.2020)

*öğrenci (karar verirse) ağırlığı daha fazla tele geçirerek ve çalmak için daha az çaba sarfedecektir.*¹⁸⁵

- **Barry Olson, Phoneix Senfoni Orkestrası Baş Kontrabasçısı:** “Son yirmi sekiz yıldır, Mesa Devlet Okullarında (orquestra sınıflarında) tam veya yarı zamanlı öğretmenlik yaptım. Alman yayıyla, viyolonsel veya keman çaldıktan sonra kontrbasa geçmediği sürece yeni başlayanların öğrenmesinin daha kolay olduğunu düşünüyorum. Ben kendim her zaman Fransız yayı kullanan bir eğitimci oldum (ben de viyolonselden kontrbasa geçmiştim). Öğrencilerin Fransız yayına doğal bir yatkınlığı olacaktır ancak, Alman yayı genellikle daha rahat olduğunu düşünüyorum. Bazı öğrencilerimi Fransız yayından Alman yayına geçirdim ve daha başarılı olduklarını gördüm.. Ayrıca yaşı küçük öğrencilere, iyi uyduğu sürece tabureyle çalarak öğrenmesinin daha kolay olacağı kanısındayım. Enstrümanı dengelemede ustalaştıklarında, tercih ederlerse, onları ayakta çaldırırım.”¹⁸⁶

- **Megan Cleary, Whitman Okulu, Seattle, Washington:** “Çok kişi kontrabas ile oturmanın kontrabasin öğrenciye dayanmasından ibaret olduğunu düşünüyor. Bu kesinlikle doğru değil. Taburenin yüksekliği ve pelvisin açısı da çok önemli. Birçok bel ve sırt problemi pelvisi bir tarafa yatıran yanlış ve genellikle gereğinden fazla yükseltelen tabureden atfedilebilir. Aslında birçok kontrabasçı, her iki ayaklarını da yerde ve kalçalarını tamamen aynı hizada tutabilsinler diye artık daha kısa taburelere yöneliyor. Ayrıca sıklıkla insanlar, bir ayaklarını tabureye koyup diğer dizlerini kilitleyerek bacaklarını yanlış şekilde yerleştiriyorlar ki bu; hiç iyi bir denge alışkanlığı değil.

¹⁸⁵ <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105> (Erişim Tarihi: 21.06.2020)

¹⁸⁶ <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105> (Erişim Tarihi: 21.06.2020)

Kontrabas ile ayakta dururken, dizler rahat olmalı ve kilitlenmemeli, kalçalar omuzların altında olmalı ve herhangi bir şekilde çıkıntı yapmamalıdır. Doğru şekilde ayakta durmak için, kontrabasının arka kenarı sol kalça kemiğinin içine gömülmelidir. Öğrencilerin deneyerek doğru açısını bulması gerekir. Öğrencilerin neredeyse ellerini kullanmadan kontrabası dengeleyebilmesi gerekir.¹⁸⁷

- **Bernard Lieberman, Stuyvesant Lisesi, New York, New York:**
“Kontrabası profesyonel olarak çalışıyorum ve Alman yayı kullanıyorum. Bununla birlikte, ben genellikle sınıftaki öğrencilerin Fransız yayı ile başlamasının daha kolay olduğunu düşünüyorum ama tamamen onu tercih edecek kadar da değil. Ben öğrencilerime her ikisini de denetme eğilimindeyim ve onlar kendi yollarını en nihayetinde buluyorlar. Çoğunluğunun Alman stiline eğilimi olduğunu söyleyebilirim. Özel ders verdiğim öğrencilerimi genelde Alman yayıyla başlatırım ama okuldaki öğrencilerime her iki yay stilini de çalmayı öğretirim. Yeni başlayanlara ayakta öğretmeyi tercih ediyorum. Enstrümanla denge hissini yaşamda kısa süreliğine de olsa mücadele etmeleri gerekir. Bazen bir tabure bulunmadığında, o nadir zamanlarda bile çalışabilmeleri için ayakta durarak çalmayı öğrenmeleri gerekir. Eğer en başta enstrümanı ayakta durmayı öğrenemezlerse, hiçbir zaman öğrenemezler.”¹⁸⁸

¹⁸⁷ <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105> (Erişim Tarihi: 21.06.2020)

¹⁸⁸ <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105> (Erişim Tarihi: 21.06.2020)

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu tez, Alman ve Fransız yay tutuş stillerinin kontrabas eğitimine başlamadan önce kişilerin fikir sahibi olması, Türkiye’de hangi ekolün daha yaygın olarak tercih edildiği saptanması ve iki örnek öğrenci ile iki yay tutuş stillerinin avantaj ve dezavantaj bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu tezle birlikte görülmüştür ki; Bilkent Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi hariç, diğer konservatuvarlarda Alman ekolü ile eğitim vermektedir. İlk konservatuvarın kurulması ve Almanya’dan gelen eğitimcilerin tercih ettiği ekoller sebebiyle Türk kontrabas eğitimi çoğunlukla Alman ekolünü tercih etmektedir.

Öğrenciler için bu durumda dikkate alınacak önemli hususlar ise; gelecekteki kariyerlerine nasıl devam edecekleridir. Yurtdışında bir orkestrada çalmayı hedefleyen bir öğrenci için yay tercihi hususu dikkate alınmalıdır.

İki tekniğinin öğrenilmesi ve öğretebilmesi bu tez çalışmasında imkansız olduğu görülmüştür. Bir eğitimci haricinde diğer eğitimciler denemiş olsalar bile bir ekol üzerinde ustalaşmışlardır. Anket çalışmasında ortaya çıksan sonuca göre; eğitimci hangi ekolde eğitim almış ise, o yay tekniğinde ustadır ve bu sebeple yetiştireceği öğrenciler de o ekolün izinden gidecektir.

İki yay tekniği arasında bazı avantaj ve dezavantajlar saptanmıştır. Mi teli Alman yayının çekip itmek hareketi daha riskli bulunmuşken, sol teli Fransız için biraz daha risklidir. Fransız yayın tonu daha yumuşak iken Alman yayının omuz ve sırt bölgesinden aldığı gücü kesintiye uğramadan yaya aktarması sesi daha kuvvetli çıkmasına sebep olmaktadır.

Bu araştırmada yay eşitlemeleri kas ve iskelet sistemi açısında farklılıklar değerlendirilerek öğrencilere eğitimcileri tarafından kullanılan kas sistemlerine dair bilgiler vermiştir. İki yay tutuş stillerinin kullanılan kas grupları kolaylık - zorluk dereceleri araştırılarak kıyaslanmıştır.

İki yay tutuş stilinden örnek ğrenci yay stillerini değiştirerek fikirleri istenmiş ve bunun sonucunda profesyonelce hakim olmasalar da ilk izlenimleri, yaşadıkları zorluklara dair iki yay arasında fikirlerine başvurulmuştur ve eğitimcilerle hemen hemen aynı görüşlere sahip olmuşlardır. Yay tutuş stillerini seçerken öğretmenin rolünün önemi görülmüştür.

Viol, ailesinin sahip olduğu alttan yay tutuş stili ile Keman ailesinin üstten tutuş stili İtalyan Kontrabas virtüözleri Domenico Dragonetti ve Giovanni Bottesini sayesinde kontrbasta geliştirmiş oldukları yaylar günümüzde virtözler, ğrenci ve eğitimciler olarak yaygın olarak kullanılmaktadır. D. Dragonetti tarafından geliştirilen alttan yay tutuş stili, 18.yüzyıla kadar kullanılan Bologna arşesinden etkilenmiş olduğu görülmüştür. Bottesinin ise, ilk eğitimine keman çalarak başlaması ve Fransız yay ve tutuşunu bilmesi ve kontrbasa uygulaması şaşırtıcı olmamıştır. Bu iki İtalyan virtözün zamanında tüm herkesi hayran bırakan enstrüman ve yay hakimiyetleri ve bunun neticesinde ziyaret ettikleri lkelere kendi tekniklerini başarı ile geliştirmeleri pek çok ülkede saygı ve hayranlık ile karşılanmış ve bunun neticesinde bir çok ülke bu iki ekolden etkilenmiştir. Bu etkilerin neticesinde ülkeler bu yay tutuş stilleri doğrultusunda kontrabas eğitimi tüm dünyada şekillenmiştir.

Bu etkiler doğrultusunda günümüzde iki yay tutuş stiline sahip pek çok başarılı virtüöz bulunmaktadır. Öğrencinin algısı, yeteneği, enstrüman çalma becerisi doğru enstrüman ve teknik yeterliliğe sahip bir eğitimci ile disiplinli çalışmayla tüm teknik zorluklar ortadan kalkabilmelidir.

KAYNAKÇA

Agoşyan, Arda, (2005). Kontrbas Tekniğinde Alman Ve Fransız Tekniklerinin Karşılaştırılması, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

(Erişim Tarihi: 25.11.2018)

Akkor, H, Özgür, (2009). Konservatuvarlarda Verilmekte Olan Kontrbas Eğitiminde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eserlerinin Yeri Ve Değerlendirilmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri, Müzik Anasanat Dalı, Müzik Bölümü, Afyonkarahisar.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

(Erişim Tarihi: 20.05.2019)

Akpınar, Pınar ve Ark. Lateral Epikondilitte Lazer Tedavisinin Etkinliği Boğaziçi Tıp Dergisi;; 3 (3): 90-96

Akyel, U, Rifat, (2018). Osmanlı İmparatorluğu Kurumlarında Kontrbas Çalgısı, Yayımlanmış Özgün Makale, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul.

<https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/B081852B33B443BDACA8DB8D32C15198?doi=10.26650/CONS2018-0009>

(Erişim Tarihi: 25.01.2020)

Aktüze, İrkin, (2003). Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü, Pan yayıncılık, Sayfa Sayısı 847.

Altın Klasikler(2002.) Nesa Basın Yayın Organizasyon Tic. A.Ş.

Applebaum, Samuel, Lindsay, Thomas(2005). The Art and Science of String Performance, Sayfa Sayısı 240)

Aracı, Emre, (2006) Donizetti Paşa Osmanlı Sarayı'nın İtalyan Maestrosu, Yapı Kredi Yayınları (3.Baskı, Mart 2020), Sayfa Sayısı 286

Brown, Christophher, (1994). Discovering Bows For The Double Bass, Beaux Arts Editions, 1994, Sayfa Sayısı 226.

Brun, Paul, (2000). A History Of Double Bass, P. Brun Productions yayıncılık, Sayfa Sayısı 317.

George, Sait, Henry (1896). The Bow It's History Manufacture And Use 1896, Kessinger Publishing, LLC (October 27, 2008), Sayfa Sayısı 140.

Grove G. (2004). Dictionary of Music and Musicians. New York: London Macmillan.

Greenberg, D, Michael (2003). The Online Journal Of Bass Volume: 1, July 2003, Perfecting The Storm The Rise Of Double Bass İn France, 1701-1815

<http://www.ojbr.com/docs/OJBR-Volume-1-Number-1.pdf>

(Erişim Tarihi: 07.02.2020)

Gazimihal, M., R., (1955). Türk Askeri Muzıkları Tarihi, Maarif Vekaleti İstanbul, Sayfa Sayısı 282

Güdek, Bahar, Kılıç, Adem.(2016). Muzıka-ı Humayun'dan Günümüze Klasik Batı Müziğinin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi, 30.06.2016.

<http://www.jasstudies.com/DergiTamDetay.aspx?ID=3399>

(Erişim Tarihi: 27.01.2020)

Özlü, Hacer, (2006). Solo Kontrbasın Öncüsü Domenico Carlo Maria Dragonetti, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi,Eskişehir.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

(Erişim Tarihi: 27.01.2020)

Palmer, M, Fioana, (1997). Domenci Dragonetti İn England (1794-1846), Oxford University 1997, Sayfa Sayısı 312.

Planyavsky, Alfred, (1998). The Baroque Double Bass Violone, Scarecrow Press, Sayfa Sayısı 216.

Scelba, Anthony, (1977). Dragonetti: The Man and His Music. Bass World IV (Fall, 1977)

Soydan, Sibel, (2011). Domenico Carlo Maria Dragonetti'nin La Majör Kontrbas Konçertosunun Formal Analiz Ve İcra Açısından İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı, Yaylı Çalgılar Sanat Dalı, Edirne

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

(Erişim Tarihi: 08.02.2020)

Somaiah Aroori, Roy AJ Spence. Carpal Tunnel Syndrome: Ulster Med J. 2008 January;77(1):6- 172).

Sümer, T. (1997). Kontrbas Ve Müzik,. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Araştırma ve Yorum Dergisi, Sayı (1)

şen, Evren, (2018). Paul Hindemith'in Hayatı Ve Op.9 No'lu Kontrbas Sonatının İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı,

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

(Erişim Tarihi: 29.01.2020)

Tokgöz, Hande,(2019) Kontrabas Çalmaya Yeni Başlayanlar İçin Sağ El Ve Sol El Teknikleri, Duruş Pozisyonları, Metod ve Egzersiz Önerileri, Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi,İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı,İstanbul

Ulucan,Sevil,(2005) Kemanda Yay Tekniğinin Temel Bilgileri ve Gelişimi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yaylı Çalgılar Sanat Dalı Keman Programı Yüksek Lisans Tezi,İstanbul

İNTERNET KAYNAKLARI

American String Magazine

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105> (Erişim Tarihi: 21.06.2020)

A Brief History Of The Double Bass By Lawrance Hurst

<http://www.oocities.org/vienna/1187/Music/basshist.html> Erişim Tarih: 08.01.2020)

A History Of The Double Bass İn 100 Pieces

<https://www.facebook.com/basshistory100/posts/d41d8cd9/2300521573507488>

(Erişim Tarihi: 27.02.2020)

AN ANNOTATED BIBLIOGRAPHY FOR DOUBLE BASS METHODS AND STUDIES

https://getd.libs.uga.edu/pdfs/tietboehl-nascimento-e-souza_mauricio_201608_dma.pdf Erişim Tarihi: 05.04.2020

Baroque Bows

<https://baroquebows.arenti.it/> (Erişim Tarihi 07.01.2020)

Britannica

<https://www.britannica.com/art/lira-musical-instrument> (Erişim Tarihi: 21.01.2020)

Cambridge Dictionary

<https://dictionary.cambridge.org/> (Erişim Tarihi: 07.03.2020)

Domenico Dragonetti

https://books.google.com.tr/books?id=4fdBdq5OL2MC&pg=PA80&lpg=PA80&dq=dragonetti+bow&source=bl&ots=pOY8pmatrK&sig=ACfU3U3OJ5yrQ9rI1OEtwx d03kV4E9-tw&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwj15JbesZ_nAhUM7KYKHcqDh8Q6AEwEnoEC AkQAQ#v=onepage&q=dragonetti%20bow&f=false (Erişim Tarihi: 13.08.2019)

Domenico Dragonetti Ve Yay Tutuş Stili

(<https://www.alamy.com/domenico-dragonetti-image216848897.html>)
(Erişim Tarihi: 13.08.2020)

François Rabbath at HfM Berlin - 7

<https://www.youtube.com/watch?v=9m8IBaZk4M8> (Erişim Tarihi: 09.03.2020)

French or German Bass Bow

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000313130105100105>

(Erişim Tarihi: 04.02.2020)

Gary Karr

<https://www.youtube.com/watch?v=bxqkJTjSw7U&t=243s>

(Erişim Tarihi: 06.02.2020)

Giovvanni Bottesini

([https://www.wikiwand.com/en/Giovanni Bottesini](https://www.wikiwand.com/en/Giovanni_Bottesini)) (Erişim Tarihi: 07.03.2020)

Karpal Tunel Sendromu

http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_21022/IMJ-15-16.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2020)

Kasların Türkçe Açıklamaları ve Tanımları Kemençe

<https://www.alamy.com/stock-image-kemengeh-or-kemangeh-performer-on-the-ancient-middle-eastern-string-163609725.html>) (Erişim Tarihi: 22.02.2020)

Music Lesson

<https://www.youtube.com/watch?v=bl1ULIWplqs&feature=youtu.be>
Erişim Tarihi: 11.02.2020)

Müzik Terimleri Tanımları

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/50501>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87alg%C4%B1>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

<https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

<https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml>. (Erişim Tarihi: 25.02.2020)

<http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

<http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

<http://www.evinilyasoglu.com/p/muzik-terimleri-sozlugu.html>. (Erişim Tarihi:25.02.2020)

Rabab

<https://www.britannica.com/art/rabab> (Erişim Tarihi: 16.03.2020)

Rabap İcracısı

<https://www.alamy.com/stock-image-rebab-performer-on-the-ancient-middle-eastern-string-instrument-introduced-163609727.html> (Erişim Tarihi:23.01.2020)

Ravanahatha

<https://musictales.club/article/ravanahatha-hela-civilization-primary-instrument-rajasthani-folk> (Erişim Tarihi:23.01.2020)

Oxford Music Online

<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-00000214>

(Erişim Tarihi: 20.03.2020)

Sözlük

<https://sozluk.gov.tr/?kelime=> (Erişim Tarihi: 03.02.2020)

The Online Journal of Bass Research

<http://www.ojbr.com/docs/OJBR-Volume-1-Number-1.pdf>

(Erişim Tarihi: 25.01.2020)

Trt Müzik Dergisi

file:///C:/Users/toshiba/Downloads/BİR%20DÜNYA%20MÜZİK%20DERGİSİ%20EYLÜL%20SAYISI%20SON%20DÜZELTME.pdf,KARAAĞAÇ,Burak,sayfa.14,

(Erişim Tarihi: 24.02.2021)

Ulusal Tez Merkezi

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> (Erişim Tarihi:13.02.2020)

Valentin De Boulegne 1631 yılına ait tablosunda Violone icracısı

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/663877>)

(Erişim Tarihi: 21.01.2020)

Viol

https://vdgsa.org/pgs/the_viol.html) (Erişim Tarih: 09.01.2020)

Viol İcracısı

<http://www.arenti.it/baroquebows/contenuti/violbows.html>)

(Erişim Tarihi: 07.01.2020)

Vitoliuzzi

<http://www.vitoliuzzi.com/> (Erişim Tarihi: 12.02.2020)

Viola da Gamba

http://www.violadagamba.it/?page_id=829 (Erişim Tarihi:12.01.2020)

Wilhelm AZAN Kontrbas

https://mimointernational.com/MIMO/detailstatic.aspx?RSC_BASE=IFD&RSC_D_OCID=OAI_CIMU_ALOES_0160573&TITLE=/contrebasse)

(Erişim Tarihi: 06.01.2020)

Wikipedia

Santur https://en.wikipedia.org/wiki/File:Santur_babylon2.jpg)

(Erişim Tarihi:23.01.2020)

Bizans Liri https://tr.wikipedia.org/wiki/Bizans_%C4%B0mparatorlu%C4%9Fu)

(Erişim Tarihi:24.01.2020)

EKLER

EK-1 Üniversite Etik Kurul İzni

EK-2 Akademisyenlere Yönelik Anket Soruları

EK-3 İki Kontrbas Öğrencisine Yönelik Anket Soruları

**KONTRBAS EĞİTİMCİLERİNİN KONTRBAS YAY KULLANIM STİLİ İLE
İLGİLİ GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK SORULAR**

1. Kontrbas eğitiminize başlamadan önce hangi yay kullanım stilini tercih edeceğinizi araştırmış mıydınız?
2. Yay kullanım stilini enstrümana başlarken video ve yazılı dökümanlar ile eğitimciniz ile birlikte araştırma yapmış mıydınız?
3. Eğitimcinizin kullandığı yay ekolü hangisiydi?
4. Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı kontrbas eğitmeni ile çalıştınız?
5. Eğitim hayatınız boyunca öğretmenlerin geneli hangi yay stilini tercih etmekteydi?
6. Eğitimciniz iki farklı yay stilini de bilmekte miydi?
7. Eğitimi aldığınız süre boyunca iki farklı yay kullanım stilini öğrendiniz mi?
8. Siz hangi yay ekolü ile eğitim vermektensiz? Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için eğitimcinin sizce ne kadar önemli rolü vardır?
9. Fransız ve Alman ekollerinin öğrenci seçiminde fiziksel etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz? (uzun-kısa kol ,uzun-kısa boy,uzun-kısa parmak,geniş ve ince el vb.)
10. Öğrencilerinize iki yay ekolünü öğretiyor musunuz? Faydalı olacağını düşünüyor musunuz?
11. Alman ve Fransız yay ekollerini kıyasladığınızda yay çalım teknikleri açısında sizin düşüncenize göre avantaj ve dezavantajları nelerdir? (detache, legato, staccato, portato, spiccato vb..)
12. Alman ve Fransız iki yay ekolünün size göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?

13. Yazıldığı döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri size göre iki yay ekolünün teknik ve yorum açısından farklılıkları var mıdır? Farklılıklar bulunuyorsa nelerdir?
14. Yazılan dönemin eserlerini icra ederken o döneme ait yay ekolleri ile yay çeşitlemelerinin uygulamadaki başarı oranı sizce nedir?
15. İcra ettiğiniz eserlerin teknik zorlukların ve müzikal kalite açısından ele alındığında sizce iki yay ekolünde aynı başarı sağlanabilir mi?
16. Farklı ekolden gelen öğrenciniz oldu mu? Olduysa sizinle eğitime hangi ekolde devam etti? (bugüne kadar öğrenmiş olduğu ekolde devam etti ya da sizin yay tutuş ekolünüze geçti)
17. “Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri ve ya görüşleriniz var mıdır?

Çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür

ederim.

Ek 3

A- DEMOGRAFİK BİLGİLER

Yaşınız :

Cinsiyetiniz :

Hangi kurumda eğitiminize devam etmektesiniz ?

Öğrenim durumunuz nedir?

☒Lisans ☐Yüksek Lisans ☐Doktora ☐Sanatta Yeterlilik

Kontrbasa, eğitiminizin hangi aşamasında başladınız?

☐İlk-Orta Okul ☐Lise ☐Üniversite

Kaç yıldır Kontrbas eğitimi almaktasınız?

☐3 Yıl ☐4-8 Yıl ☐10 Yıl ☐10 Yıl ve üzeri

B- KONTRBAS ÖĞRENCİLERİNİN KONTRBAS YAY KULLANIM STİLİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK SORULAR

1. Kontrbas eğitime başlamadan önce hangi yay kullanım stilini tercih edeceğinizi araştırdınız mı?
☐Evet ☐Hayır ☐Hiç bir fikrim yoktu ☐ Öğretmenimin tercihine bıraktım
2. Yay kullanım stilini enstrümana başlarken video ve yazılı dökümanlar ile öğretmeniniz ile birlikte araştırdınız mı?
☐Evet ☐Hayır
3. Kurumunuzdaki çalgı eğitimi programında kontrbas eğitimi kaç saattir?
☒1 Saat ☐2 Saat ☐3 Saat ☐4 Saat ☐5 saat ve üzeri
4. Öğretmeninizin kullandığı yay ekolü hangisidir?
☒Alman ☐Fransız ☐Her ikisi
5. Aldığınız eğitim boyunca kaç farklı kontrbas öğretmeni ile çalıştınız?
☐1-3 ☐4-6 ☐6 ve üzeri

6. Bugüne kadar eğitim aldığınız öğretmenlerin geneli hangi yay stilini tercih etmektedir?

☐Alman ☐Fransız

7. Eğitim aldığınız öğretmeniniz iki farklı yay stilini de bilmekte midir?

☐Evet ☐Hayır

8. Eğitimi aldığınız süre boyunca iki farklı yay kullanım stilini öğrendiniz mi?

☐Evet ☐Hayır

9. Kullandığınız yay ekolünden memnun musunuz?

☐Evet ☐Hayır

10. Kullandığınız yay stilini kendiniz mi tercih ettiniz?

☐Evet ☐Hayır

11. Tercih hakkı size bırakılsaydı hangi yay ekolünü seçerdiniz?

☒Alman ☐Fransız ☐Farketmez

12. Bir eseri icra ederken kullandığınız yay ekolüne bağlı olarak istenilen yay çeşitlemelerini başarıyla gerçekleştirebiliyor musunuz?

☐Evet ☐Hayır

13. Kullandığınız yay ekolüne göre en zorlandığınız yay çeşitlemeleri hangileridir? Ve neden zorlanmaktasınız ?

.....

14. Enstrüman eğitiminde yay ekolü seçerken öğrenci için öğretmenin sizce ne kadar önemli rolü vardır?

.....

15. İki farklı icracıdan,iki farklı yay ekolünü kullanarak icra edilen bir eseri dinlediğinizde, sizce iki sanatçı da eserde aynı rahatlığı ve müzikal kaliteyi yakalayabilmekte midir?

.....

.....

.....

**C-ÖRNEK OLAY İNCELEME MODELİ SONUCUNA GÖRE EDİNİLEN
BİLGİLERE YÖNELİK SORULAR**

16. Alman ve Fransız yay ekollerinin avantaj ve dezavantajlarını incelerken hangi bestecileri ve eserlerini tercih ettiniz?

.....

.....

.....

17. Alman ve Fransız iki yay ekolünü de kullanarak çaldığımız eserlerde ilk edindiğiniz düşünceler neler olmuştur?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Yazıldığı döneme göre ve o dönemde kullanılan yay ekollerine göre icra ederken eserleri size göre bu iki yay ekolünün avantaj ve dezavantajları nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Eseri,kullandığınız ekol yerine diğer ekol ile icra ederken yay tutuşunuza bağlı olarak fiziksel herhangi bir rahatsızlık hissettiniz mi ?

.....

.....

.....

.....

.....

20. Yazılan dönemin eserlerini incelerken, o döneme ait yay kullanım stili ile yay çeşit çeşitlemelerinin uygulamadaki başarı oranı sizce nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

21. Bu araştırma için; icra ettiğiniz eserleri teknik zorlukları ve müzikal kalite açısından ele alınarak incelediğinizde sizce iki farklı yay ekolünde de aynı başarıyı sağlayabildiniz mi?

.....

.....

.....

22. “Alman ve Fransız Yay Kullanım Stillerinin Uygulamalı Karşılaştırılması” isimli bu araştırmaya katkı sağlayacağını düşündüğünüz öneri, ve/ya görüşlerinizi var mı?

.....

.....

.....

.....

.....

Çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.